Miqueta y sa Mare

MIQUETA Y SA MARE

G. A. de Caillavet y Robert de Flers

Miqueta y sa Mare

COMEDIA EN TRES ACTES

ADAPTACIÓ CATALANA

PER

SALVADOR VILAREGUT

Estrenada al Teatre Principal el 3 de Desembre de 1910

BARCELONA
Imprempta de Salvador Bonavía
Plassa del Pí, 5
1911

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
La Miqueta Graner	D.ª Marguerida Xirgu.
La senyora Graner	» Maria Morera.
La Pereta	Srta. Carme Vendrell.
La senyoreta Poneta	D.ª Antonia Baró
La senyoreta Miqueló	Srta. Carme Roldàn.
La senyoreta Baixamel	D.ª Rosa Prunell
La Mimí	» Josefina Santolaria.
La Totó	Srta. Carolina Soto.
La Lu-lú	» Amparo Ferrandiz.
El Marqués de la Torre Miranda	D. Jaume Capdevila.
En Campasol	» Joaquím Viñas.
En Tomaset	» Joseph Vives.
En Galofré	» Alexandre Nolla.
En Lluis	» Miquel Sirvent.
El senyor Romaní	» Vicens Daroqui.
El senyor Tamboret	» Carles Delhom.
El porter	» J. Capdevila Guerra.
Un cuyner	» F. Capdevila Guerra.
Un empleat	» Miquel Ortín.
En Robert (Criat. No parla.)	

L'acció se suposa, en el primer acte, al poble de Castell florit; en el segón y tercer, a Paris, durant el mes de Maig

Època actual

DRETA Y ESQUERRA LA DEL ACTOR

NOTA:—Els personatges de les senyoretes *Poneta, Miqueló* y *Baixamel,* que no més surten en el primer acte, doblan ab els de *Mimí, Totó* y *Lu-lú,* que no més prenen part que en el tercer.

ACTE PRIMER

La escena representa, l'interior de l'estanch de la senyora Graner, situat al passeig del poble de Castell-florit. L'aspecte de la botiga, es alegre, nèt y simpàtich. Sostre y parets, pintat de colors clars. A la dreta, dalt d'una tarima, un taulell escriptori, ab capses de cigars y mistos, balancetes pera pesar cartes, cilindre engomat pera enganxar sagells, guillotineta pera espuntar puros, etc. Cadira de brassos, darrera del taulell. Aprop del mateix, un tamboret alt, pel gos. Al mitj de la escena, cap al fons, taula gran, ab diaris ilustrats, postals de tota mena, posades en uns grans vanos de filferro, y restalleres de pipes y boquilles. Darrera del taulell-escriptori, un armari gran, ab els prestatges plens de paquets y de capses de cigars y tabach, ab envoltoris de tots colors y ab calaixos pel paper sellat. A la esquerra, en un pany de paret, un altre armari gran plé de lo mateix. Al fons, l'aparador, vist, es clar, de part de dintre. A través dels vidres, (en els que hi han aplicats lletreros, que diuhen: «Tabach, Cartes, Diaris», veyentse desde'l públich, al revés,) se ovira la vela, que se suposa ombreja la acera de devant del estanch, els arbres del passeig, algunes torres, jardins, boscos, y al lluny, el Castell de la Torre Miranda, tot sota d'un cel hermós de primavera.

Porta al fons, esquerra, que dona al passeig. Porta al fons, dreta, que dona a la cuyna. Y altre porta, a la dreta, primer terme, que dona a les habitacións interiors. Al fons dreta, entre la porta que va a la cuyna y l'aparador, hi haurà un penjarrobes, y al costat, un mirall. Davant del armari de la esquerra, una trona, en la que hi estarà assentada una nina molt grossa. En el primer terme y adosada a la paret, una tauleta pupitre, ab tot lo necessari pera escriure. En un prestatge del armari de la dreta, una guardiola de terrissa, ab forses diners dintre. En les parets cartells de colors virolats, anunciadors de cigarrets, de papers de fumar (per exemple, el de *Job* y el del *Zig-Zag*) y de fàbriques de cigars de Cuba. Vora la porta del carrer hi haurà l'encenedor de gas, y el bussó pera la correspondencia.

Es a mitja tarde de un diumenge de les darreríes del més de Maig. Els raigs del sol, entran de gairell, per la porta del passeig, daurant les rajoles del tréspol. A fora, se senten cantar els aucells.

Al alsarse el teló, hi haurà en escena la Pereta, la dida seca de la Miqueta, dòna molt grossa, vestida ab el trajo caracterísīich de les pageses de Bretanya, qui, s'estarà assentada en la cadira de brassos, darrera del taulell-escriptori. També hi haurà, el Menut, un gos d'aygues negre, que estarà tot ensopit, dalt del tamboret. La Pereta, farà mitja. Quasi desseguida entrarà per la porta del passeig, la senyoreta Poneta, una senyoreta cursi de poble, ja de certa edat. La Pereta, al vèurela entrar, amagarà la mitja y les agulles al calaix del taulell, dissimularà y s'alsarà...

ESCENA PRIMERA

La PERETA y la senyoreta PONETA

PONE. *(Entrant.)* Bones tardes tingui, senyora Pereta!

PER. Déu la guart! senyoreta Poneta! Vosté ja vé, com cada diumenge, a buscar el séu paquet de seixanta... veritat?

PONE. Què hi vol fer! El fumar—d'amagat de tothom, s'entén!—sempre ha estat la meva dèria! Y com que son seixanta cèntims cada setmana, es el méu luxo, veliaquí... Y, parlant d'una altre cosa... Que no hi es la mestressa?...

PER. No, senyoreta Poneta! Que no ho sap que a n aquesta hora, la senyora Graner es sempre al mes de María ab la nostra Miqueta? Y que mentres son fora, el Menut y jo tenim compte de la botiga?

PONE. Oh! y què n'es de bona la senyora Graner!

PER. Que si ho es?... Miri, no més l'hi diré, que fa prop d'onze anys qu'es a Castell florit, y encare no s'ha barallat ab ningú.

PONE. Es veritat!

PER. Bona gent, els de can Graner, senyora Poneta! Bona gent!...

PONE. Y es clar, al morir el senyor Graner, va ser quan li varen donar l'estanch, oy? ..

PER. Se 'l mereixía, crèguim que se 'l mereixía l'estanch, la senyora Graner! De què haurían fet mànigues, pobretes?... si no arriva a venir l'estanch!... Si 'l pobre difunt, no les hi va deixar, alló que se 'n diu, ni un clau! Y ab tot y l'estanch, jo l'hi puch ben assegurar que si la

senyora Graner, ha pujat a la seva filla, de la manera que l'ha pujada, ha sigut cantant els goigs de Sant Prim, desde'l dematí al vespre, y no treyent may el peu més enllà del llensol.

PONE. Això si que es ben cert! No hi ha pas cap senyoreta de les torres, que sigui més ben educada que la Miqueta

PER. Ay! si la sentís! Toca'l piano tant bè com santa Cecilia y si veigés com fa comptes la Miqueta, se posaría a plorar de gust, senyoreta Poneta! Li dich qu'es posaría a plorar de gust.

PONE. Ay, el méu fill del meû cor. *(Transició.)* Però vostè's descuyda del méu paquet de seixanta, senyora Pereta.

PER. Ay! sí, té rahó, aquí'l té. *(Va al taulell, li dóna, y diu mirant a través del aparador)* Miri. Ja tenim aquí a la senyora Graner. *(Entra la senyora Graner, vestida de festa, modesta, neta y senzilla. Porta a la mà el llibre de missa.)*

GRA. Déu la guart, senyoreta Poneta.

PONE. *(Anantsen.)* Passiho bé, senyora Graner. Passiho bé, Pereta. Fins a diumenge vinent.

ESCENA II

La senyora GRANER, PERETA y desprès MIQUETA

GRA. Ay! Pereta, quina funció més maca! Ha predicat el senyor Bisbe!

PERE. Té rahó que are, el senyor Bisbe, es a Castell Florit.

GRA. Y que bé predica! Té totes les virtuts el senyor Bisbe. Fins es fumador.

PER. Oh! No es un vici el fumar?

GRA. No, dòna! Es una costum Y recòrdat, que jo tinch estanch, ho sents, Pereta?

PER. Sí, senyora, sí. Té molta rahó!

GRA. Però, ahont s'ha entafurat la Miqueta?

PER. Oh, no ho sé. Ah, mírissela, ja la tenim aquí.

MIQ. *(Entra rihent alegrament y esvalotant.)* Hela Hela! Mirissel mama Encara s'està allà!! Plantat al cap de vall del carre r Vinguil a vèure, Cuyti!

GRA. Quí? Quí es?

MIQ. Es el recaudador. *(Li fa llengotes y el pam de nas.)* Hèla! Hèla!

GRA. Miqueta! Ja n'hi ha prou! Vols fer el favor de

ficarte a dins d'una vegada? Apa! prou fer el ximple

MIQ. *(Mirant a fora a través del aparador.)* Però, que no'l vèu, mama? Mírissel quin possat m'ha près! S'ha quedat ab la boca badada! Axís. Ah! *(Escarneix.)* Hèla! Hèla! *(Llengotes.)* Tè. Babau. *(Fa acció de tirarli una pilota.)*

PER. Però, què li passa an aquell bon senyor?

MIQ. Es el recaudador de contribucións es el méu promès, dòna Això no sabíes? Ens ha aturat al sortir de la iglesia. Se véu que portava, preparades de temps, y a punt de deixarles anar, quatre parauletes dolses y dugues mitges rialles. Les mitges rialles li han sortit forsa bé. Are, les parauletes dolses. ni be ni malament, perquè no l'hi han pogut sortir de cap manera. Ni picantli l'esquena Pobre home! S'ha tornat vermell, vermell com una cirera. Y a mí m'ha agradat d'alló més, qu'es tornés tant vermell, perquè es lo que jo m'he dit, a mi mateíxa «Un home tant vermell, hi va d'allò més bé ab el meu vestit que tira a blau.»

GRA. Vaja Miqueta, no m'agrada que't burlis, axís de la gent. *(S'ha tret el sombrero.)*

MIQ. Però si no me 'n burlo, mama. Y la prova es que, axís que s'ha comensat a tornar morat, com que'l morat ja no s'hi deya ab el méu vestit, m'ha fet una llàstima, pobre home! Y aleshores .. vetaquí que li he dit: «Déu lo guart, senyor recaudador.» Y vethaquí, que ell m'ha respos, tremolant y fent una pila d'embuts: «Deu me la guart, senyoreta!» Y jo l'hi he afegit: «Servidora de vostè, senyor recaudador.» Y ell m'ha contestat: «Servidor de vostè, senyoreta Graner.» Y jo que li dich: «Els nens y la senyora, bons, veritat, senyor recaudador?» Y ell: «Y els nens de vostè, també, veritat, senyoreta?...» Ah! ah! ah! *(Riu estrepitosament.)*

PER. Oh! Això li has gosat a dir?

MIQ. Encare li he dit més: «El méu nen gran, ja ha posat el caixal del seny, gracies a Déu! y el petit ja es batxiller.» Ah! ah! ah! Aleshores, no sé com ha sigut, però, pataplàm! li han caygut les ulleres, el bastó, el sombrero y les dugues mitjes rialles Y mentres el pobre senyor s'ha ajupit per recullir tot axó, la mama y jo, ens en hem anat carrer amunt, depressa!...

depressa! ab un passet, tot lleugeret y bufó, com cal a dugues persones que no pesen gens, perquè porten la conciencia ben neta...

GRA. Si, si aixís mateix ha succehit, tal com ho diu la noya Ja tenen tela tallada les xafarderes del carrer gran!

MIQ. Què hi vol fer mama. A tots els pobles hi ha un carrer gran, plè de dònes xafarderes. Y que hi farà, si la xafardería es lo que fa viure a les xafarderes, que en tots els pobles estàn al carrer gran.

PER. Ay! vàlgam Santa Filomena! Aquesta Miqueta es un dimoniet! Però, d'ahont has sortit? Quan jo penso que't vaig criar! Ay, senyor!

MIQ. Oh! Calla, Pereta. La teva edat no't permet parlar de certes coses.

PER. Mireu la presumida! Ja m'ha dit vella!

GRA. Vaja, Miqueta. Prou fer el ximple, per avuy. Apa, treute el sombrero.

PER. Y que l'hi escau aquest sombreret tant rebufó, a la meva reyneta!

MIQ. *(Se'l treu y el llensa ab una revolada a la Pereta, que'l cull al vol.)* Té. Ja's comensa a pansir, pobre xicot! D'aquí endevant, me'l posaré per cada día.

GRA. Què? Què dius, are? Me sembla que si no te'l pintes per cada día! Vèslo a penjar, Pereta. *(La Pereta se'n va ab el sombrero y el gos.)* Aquest sombrero, perquè ho sàpigues, encare'l duràs tot aquest istíu y el vinent. S'ha d'estalviar, noya, s'ha d'estalviar! Perquè d'un quan temps ensà, gastèm una mica massa! Ahir mateix, sense anar més lluny, varem llensar dos franchs, sense solta ni volta! Creume que 'm dòlen.

MIQ. Total, perquè vam anar al teatre! Donchs, jo crech que van ser dos franchs d'allò més ben aprofitats. Ay, mama! Si m'agrada tant anar al teatre!

GRA. *(Tot arreglant el taulell.)* Si, però hi vas una mica massa. Pensa que en divuyt mesos, t'hi portat dugues vegades. Es una bogería! Ademés, no't convé, t'exaltes massa, quan vas al teatre! Y encare, quan m'hi diverteixo, tant se val Veus, l'any passat, m'hi vaig fer un panxó de riure, ab aquella comedia que'n deyan: «El gall d'indi.» Era d'allò més graciosota.

MIQ. Donchs a mi no'm va agradar. Les comedies que fan riure, les trovo ximples. El drama, la tragedia, això m'agrada a mi! Miri, encare guardo el programa. *(El treu d'un calaix y llegeix.)* «El Cid, tragedia en tres actes, de don Pere Corneille, de l'Academia Francesa, arreglada al gust del dia per don Bartomeu Campasol, l'eminent Campasol dels principals teatres de Paris.»

GRA. Donchs, si t'haig de ser franca, me sab molt greu, però molt, haverte portat a veure aquesta tragedia! Es escandalosament inmoral! Me va regirar tota!

MIQ. Y perquè? Y are?

GRA. Si, senyora! Que'n dirèm d'aquell bon senyor que mata al pare, y després té el gosar de casarse ab la filla? Eh? Y d'aquell rey que no fa rès en tota la santa nit, y que ho aprova tot plorant com una criatura? Eh? Allò no ha estat may un rey. Allò es un President de la República!

MIQ. Donchs, jo vaig fermhi un tip de plorar. Y ademés, que bé treballaven aquells còmichs! Sobre tot el que feya de «Cid» que's deya «Don Roderich», l'eminent Campasol... *(Llegint el prograua.)* Qu'era maco, ben plantat y engrescador. Ab aquella espasa. .

GRA. Ves, dònem un paquet de cigars de dèu cèntims, perquè veig que en les caixes ja no n'hi han.

MIQ. *(Portantli.)* Ah, el Cid, quin home aquell dimoni de Cid! quin home... *(Entra un home.)*

GRA. Calla, si pots. Mira que demanen.

ESCENA III

Les máteixes. L'home que ha entrat es en CAMPASOL

(Va pobrement vestit. Es un còmich tronat. Es enfàtich, pretenciós y bò com el pà.)

ÇAM. *(Ab molta circunspecció.)* Me faría el favor de donarme un paquet d'escafarlata, de vint, senyora? *(Ab un gran gest d'actor, fa com qui s embossa, en una capa imaginaria, y posa la mà, en una cadera, com en el pom d'una espasa, també imaginaria.)*

GRA. *(Servintli el tabach.)* Si es servit?

ÇAM. Mil gracies! *(Al butxaquejar pera pagar, s'adona del programa.)* Caràm. Es a dir que vostès també tenen el programa de la magnífica funció d'ahir vespre. Què potser hi van anar?

MIQ. *(Que l'ha contemplat y el contempla, primer ab desconfiansa, y desprès ab admiració.)* Oh! Sí.. si senyor, ja ho crech que hi vam anar. Y que 'ns va agradar molt!... Oy, mama?

CAM. Oh, criatura ditxosa! Oh, donzella privilegiada!

MIQ. Còm vol dir? Perquè?

CAM. Es a dir, que vostès han tingut la ditxa inmensa, la ventura incomparable, de vèurem y d' admirarme en «El Cid?» Ah!...

MIQ. *(Interesadíssima.)* Còm? Què hi va sortir, vostè?

CAM. *(Redresantse com un gall y treyentse el sombrero a l'istil dels cavallers de la cort de Lluis XIV.)* Bartomeu Campasol, eminent primer actor, director y autor dramàtich. Un dels pochs que toca tots els géneros. Demanin: Tragedia, drama, poema dramàtich, alta comedia, comedia a seques, «vaudeville», monòlechs y saynets! En una paraula: tot! Servidor de vostès. Mànin.

MIQ. No. No pot ser! Vostè es el que feya de Cid?

CAM. El mateix, damisela!

MIQ. *(Ab decepció.)* Oh!...

CAM. Comprench la seva decepció! Comprench que 'l «Cid», a dintre d'un estanch, y comprant escafarlata per la pipa, no l'hi resulti L'hèroe no hi està fet a respirar, dintre d'una cofurna infamanta, com aquesta. No! *(Passejantse amunt y avall de la escena, ab ayre tràgich.)*

GRA. *(Indignada.)* Eh? Que diu are aquest home! A poch a poch. Fassi el favor!

CAM. Calmis, sosseguis, tranquilisis, senyora meva! Ja'm faig càrrech de la emoció que les hi produheix la meva presencia! Emoció per altre part, ben natural. No es per alabarme .. Però, a tot arreu'm passa'l mateix! Al vèurem, d' aprop, la gent queda soptada enlluhernada, magnetisada! Quí es capàs de privar al aucell de cantar? Ningú, llevat de la mort, veritat senyora?... Repeteixo! Calma, sossego, tranquilitat, y... anava a dir bons aliments, però aquets per are, y per un servidor, passan alts, senyores meves! Y are, dissimulin

GRA. Aquest home'm fa por!

CAM. Per altre part, el «Cid», alló que se'n diu un paper per mí, no ho es pas, ni d'una hora lluny! Cah! Ni'ls mils! Si'l faig, es per consideració al autor! Sí... Pobret!

MIQ. Quí, el senyor Corneille?

CAM. Sí, es un bon xicot. No se'l veu may! No hi ha pas autor més còmodo! Però, ah! Ahont m' haurían de veure vostès, es en els grans papers del gran repertori. Quan se tracta d'un bon «Valentí el guarda costes», d'un bon «Campaner de Sant Pau», d'uns «Trenta anys, o la vida d'un jugador», d'una «Tosca», d'uns «Pillets» o d'un «Edip rey», ja se sab en Campasol no hi pot faltar. Si senyores! La impressió inmensa que he produhit, especialment a vostè damisela,'m revela que vostè, es una artista de rassa! Si may l'hi fèssin falta els meus concells, recordis de que, aquest vespre, me'n torno a París! Aquí té la meva targeta!... *(li dona.)* Bartomeu Campasol, empressari, carrer de la Lluna, 322, pis sisè, porta número set, ahont me té, sempre, a la seva disposició! Y are, dissimulin! Ha arrivat l'hora de fer mútis pel foro! Madones! *(Saluda exageradament y va per sortir.)* Un moment! No tinch foch, y un artista apagat, no es un artista! *(Encèn la pipa, en el encenedor de gas, que hi haurà aprop de la porta, y treyent fum per tot arrèu, se'n và esvalotat)* El foch ja brilla, la pipa ja s'encèn, el fum s'escampa! Tot es fum en la vida! Ho va dir Shakespeare! Tot es fum! *(Ja es fora.)*

MIQ. *(Encantada)*... Oh!

ESCENA IV

MIQUETA y la senyora GRANER

GRA. Vaja, te n'has convensut, santa beneytassa? Has vist lo que s'ha tornat aquell «Cid» d'ahir vespre que't va capgirar el cervell. Un drapayre. Donchs, al teatre, tot es aixís Al vespre, y ab els llums, tot son *condas* y marquesos, però aixís que tiren el teló, no n hi ha cap que tingui diners pera sopar.

MIQ. *(Ab entusiasme.)* Oh! no. Còm es que diu això, mama? Precisament, jo trovo que'l teatre ha de ser una cosa maravellosa, si té'l poder

de convertir un drapayre, en un hèroe magnifich!

GRA. Però, que'ts boja? No t'exa'tis. No somnihis y pensa una mica en la vida de perdició que porta tota aquesta gentussa Els homes no son mes que gitanots, y les dònes unes escandaloses, que's pinten la cara. llensen els diners y arriben a gastarse.. la borratxera de trenta franchs en un sombrero.

MIQ. Sí, però també n'hi han de ben maques Miri, aquí les té retratades en les postals. Totes son còmiques, aquestes. Miri aquella d'allà. Y aquella altre que porta un llasset al cap, que n'es de rebufona. .

GRA. Sempre he dit que aquestes postals, ab retratos de còmiques eren la perdició dels pobles. Mira, ahir mateix sense anar més lluny, se'm va presentar el menescal y'm va dir, fentme l'ullet. «Còm estêm de noyes maques?» Me'n vaig donar vergonya. Te dich que m'en vaig donar vergonya! Jesús!

MIQ. *(Mentre la seva mare ha parlat, haurà tret unes cintetes blaves.)* Escolti. mama. que no m'aniría bé una cinteta així, al cap? Eh? digui. *(Se n'emprova algunes. davant d'un mirallet.)*

GRA. Però, d'ahont han sortit totes aquestes cintes? quan les has comprades?

MIQ. *(Se n'ha posada una al cap ab coquetería.)* Ahir. als magatsems de la «Estrella ab qua.»

GRA. Y ab quins diners? *(Seriosa)*

MIQ. Còm, ab quins diners? Ay noy, ab els de la meva guardiola. *(Treu d'un calaix la guardiola y la fa sonar.)* Miri, sent? Eh que soch rica?

GRA. Miqueta Filla meva No sé perquè, però'm comenses a fer estar ab engunia.

MIQ. Jo? Perquè?

GRA. Perquè d'un quan temps ensà, no sé que tens... però no sembles la mateixa No més penses en presumir. T'agrada que't mirin. . veyàm, filla meva Mirem bé... fit a fit... oh no, que son clars els teus ulls *(Li agafa el cap ab les mans)* Qui'm podrà dir may, lo que hi ha a dins d'aquest caparró, Miqueta?

MIQ. No ho sé, mama Hi ha una mica de tot. com en els magatsems de la «Estrella ab qua.»

GRA. Te trovo una mica estranya Filla meva! No l'hi amagues pas rès a la teva mama? *(Alarmada, de sobte.)*

MIQ. Ay, m'ha espantat tota. Jo, mama? Ay! Déu méu, que vol que l'hi amagui?

GRA. No ho sé, que't dire jo are, però, podría ser que comensessis a sentir certa inclinació per algú . qui sab, Mare de Déu.

MIQ. Quí? jo? jo enamorada? Ay, mama! que no veu que si n'estigues. vostè no ho voldría.

GRA. No sé perquè... segóns de qui fós. . l'enamorament no es pas un crim!

MIQ. Ho veu? Donchs, si no es cap crim, ja no val la pena d'enamorarse.

GRA. No vuy que parlis aixís, filla meva. Te vuy ben seriosa, ben formal, y recòrdat de lo que't vaig a dir. La vida ens ha colocat, a tó y a mi en una situació difícila, delicada. S'ha de fer el cap viu... y prevenirse contra certes inclinacións que no foren dignes de nosaltres Pensa que a la teva avia... la pobre mare, que al cel sia, un día la va saludar l'emperador Napoleó tercer, en persona! Això, te les seves exigencies. Y are, que ja ets gran, el cap viu, Miqueta. el cap viu. Sàpigues estar sempre en el teu lloch, y tracta a tots els parroquians igual, tant als pobres, que no mes compran escanya-pits, com als richs que no més gasten cigarrets egipcis M'entens?

MIQ. Això ray Com que aquí ningú'n gasta de cigarrets egipcis.

GRA. Què dius are? Ja sabs que cada més n'envio 15 capses, al menos, al Castell de la Torre Miranda.

MIQ. Oh! no's pensi pas que m'hagi d'enamorar del Marquès de la Torre Miranda. Es massa vell per mí.

GRA. Déu n'hi dó, del senyor Marquès. De quin pà fas rosegóns, noya. Recòrdat del día de Corpus. Mira que'n feya de goig a la professó! Ne sab de dur la roba el senyor Marquès! Es tot un senyoràs!

MIQ. Això si. A mi m'agrada, perquè sempre xiula. Y va... tot encarcaradet! *(Escarneix al Marquès, xiulant y caminant tota encarcarada.)*

GRA. No hi fa rès Tot l'hi escau. Però . bé hi algú més al castell, fora del senyor marquès... Hi ha el séu nevot

MIQ. *(Dissimulant y somrihent)* Ah! si... el séu nevot... Parla del compte Tomaset?

GRA. Si. . del compte Tomaset, que vé aquí cada día

LA MIQUETA Y SENYORA GRANER

MARGUERIDA XIRGU y MARÍA MORERA

y compra un paquet de pectoral. . Es un bon xicot, però no'm sembla pas gayre aixerit.

MIQ. No, no ho es gayre d'aixerit. *(Ab tendresa.)*

GRA. Encare es més tímit que'l recaudador...

MIQ. *(Una mica trista.)* Si, però el compte Tomaset, no està enamorat de mi .. No hi pensèm més en tot això. Quina abella l'ha picada, avuy, pera sortirme a parlar de totes aquestes ximpleses? Eh?

GRA. No't posis aixís, dòna! No veus que sempre estich ab un ay! al cor? Voldría que fossis tant felissa, filla meva!

MIQ. *(Transicio, ab tendresa.)* Però, si ja ho soch, mama.

GRA. Es que'l teu pervindre no'm deixa estar tranquila. *(La Miqueta s'asseu a la falda de sa mare.)*

MIQ. Bah! Deixil estar el méu pervindre.

GRA. Oh! es que'l pervindre es demà! Y demà es are mateix!

MIQ. Ja tenim temps per pensarhi! Are, jo no soch més que una nena, que encare li agrada assentarse a la falda de la seva mama y que encare li agrada jugar, hores senceres ab la «Ramoneta.»

GRA. Ab la nina. A la teva edat? No te'n dones vergonya? Ay! senyor!

MIQ. Si, ja ho sé, son ridiculeses . tot lo que vulgui, però jo, per edat que tingui, soch una nena, y vostè en té la culpa, mama, perquè no veu que vostè encare es tant jove!

GRA. Que ets boja, filla meva! La meva vida ja s'ha acabat! Vuy dir la meva vida de dòna! S'ha esbargit, tancada en les quatre parets de la nostra botiga.

MIQ. Ta-ta-ra-tà! Això es bò per dir, mama. Però vostè ja ho sab que encare fa goig .. Ah! Y no soch sola qui ho diu, ho sent?

GRA. Eh? què dius are?

MIQ. Miri... l'últim día de mercat, en Pere Vinater, sab? Donchs sortía d'aquí, quan jo entrava, y sab que li va dir an en Biel de la pescatería... que anava ab ell?

GRA. No! Què?

MIQ. Donchs li va dir .. li va dir... Ay, no! me'n dono vergonya!

GRA. Vaja, dòna! digues!

MIQ. «Refumets! Encare fa venir gana l'estanquera!»

GRA. Oh! Ves que no t'ho senti a dir may més això! Ho sents? Y are? *(Fent veure que s'enfada.)*

MIQ. Això es un *raquiebru* dòna. *(Rihent.)*

GRA. Ja te'l donaré'l *raquiebru!* Ja veuràs!

MIQ. Bé, vaja, no fassi'l paperot! Vostè ja ho sab que havía sigut molt maca Tothom ho diu

GRA. Com que fa tan temps, jo ja no m'enrecordo.

MIQ. Això no es veritat, mama. Això son coses que no s'obliden may.

GRA. T'ho puch jurar. No veus que'm vaig casar tant jove! No vaig tenir temps de saber si era o no era maca. Tú vas neixer desseguida, filla meva; quasi desseguida'm vaig quedar viuda! No tenía ningú més que a tú! Mira, pera posar el teu llitet en el meu quarto, vaig haver de treure l'armari-mirall. Y es clar, no'm vaig mirar més Ja no'l necessitava'l mirall!

MIQ. Perquè?

GRA. Perquè ja't tenía a tú filla meva! Vols mirall mes hermós per una mare?

MIQ. Oh! mama! mama! *(S'abrassan estretament. Miqueta arrenca un plor. La mare plora també. Pausa)*

GRA. Ay senyor! Y després, vetaquí que un día, vares ser prou gran per haver de cambiar de quarto. Vaig treure el teu llit, y vam tornarhi a posar l'armari-mirall... Vols creure que m'hi vaig mirar, y no'm vaig coneixer? Havía passat la meva joventut sense adonàrmen! Y no'm fa tristesa, no, ben al contrari *(Miqueta s'alsa)*

MIQ. No... no... això si que no! La seva joventut no ha passat... no Lo que hi ha es que pera que no's fes malbé, l'han deixada ben plegadeta a dins del calaix de dalt de la calaixera. Y com que Nostre Senyor, hi ha escampat cànfora pera que no s'arni. . y Sant Antoni, dugues pomes pera conservarla ben perfumada, jo sé que encare es tant fresqueta com el primer día... y quan vostè la vulgui treure del calaix, veurà quin espatech!

GRA. Quines coses de dir, beneyta! No't dich pas que no hi hagi un brí de veritat en tot això, Mira, hi han moments... per exemple, al sentir que una música toca un vals .. *(Miqueta taralleja ab coquetería un vals y's posa a ballar, lleugerament, tota sola.)* No ho sé, però el cor se me n'hi va y el cap me roda. Y altres vega-

des... per exemple, quan passan soldats y la xaranga toca un pas doble, d'aquells tant engrescadors... *(Miqueta va amunt y avall de la escena, imitant la música militar y el pas dels soldats)* Aleshores, penso que jo també hauría pogut ser una gran senyora, d'aquestes que porten per tot día, vestits guarnits ab puntes d'Inglaterra .. que jo, també hauría pogut arribar a ser elegantíssima, nedar en el luxe y la abundor, pendre thè, dir paraules angleses, tenir migranya, criats que't robin y molts diners, sobre tot, molts diners... Per exemple, 50,000 franchs de deutes

MIQ. Eh? Còm s'enten això, senyora Graner? Ahont ho ha après? Ves, que no li senti a dir may més això! Ho sent? Y are!

GRA. Tranquilisat, filla meva. Com que això no son més que ximpleses, aviat se fonen. *(Entra la Pereta, portant el Menut fermat ab una cadena.)*

ESCENA V

MIQUETA, la senyora GRANER y PERETA

PER. Miqueta! Per l'amor de Déu! Mira que 'l pobre «Menut,» se mor de ganes de que 'l portis a passejar una mica. Que ja no hi penses en el pobre «Menut»? L'he trovat plorant en un recó de la cuyna. No he vist bestiola més sentida.

MIQ Tens tota la rahó, Pereta. Vinam aquí, maco. Pobret, «Menut!» Pobrissó! *(Fa festes al gos.)* Que vol anar a lluhir el garbo, la perleta de casa? Eh que sí!... Pobreta!... Pobrissoneta!...

GRA. Apa, aneu a donar un tom! Arriveuse fins al riu!...

MIQ. Vina, maco, anèm! Tó ets un bon gos, eh, que sí?. . Ets lleig, vellot, y sempre vas mal pentinat. Però, ets fidel, això sí! No sé perquè, però sempre he vist que la gent fidel, va sempre mal pentinada!

PER. Però, què diu are, aquesta bala de vidre?

MIQ. Dich que'ns en anèm! Y are, vostè, senyora Graner, ha de saber una cosa!...

GRA. Què?...

MIQ. *(Imitant an en Pere Vinater.)* «Refumets! Encare fa venir gana la estanquera!»

GRA. Veyàm si 't donaré una bofetada!

MIQ. Anèm, Menut! Anèm a fer conquistes! Apa!... Garbo! ..

(Se'n và corrents per la porta del carrer, ab el gos. Se'ls vèu passar, per darrera del aparador, sentintse les rialles que fà, y els lladruchs del gos.)

ESCENA VI

La senyora GRANER, PERETA. Desseguida el senyor TAMBORET

GRA. Mare de Déu! Quina noya! Això es un molí de vent! Veyàm, Pereta, dónam la carpeta dels sagells. Vaig a fer una mica de comptes. *(El pren de un calaix y li dona)*

PER. Si es servida *(Entra el senyor Tamboret.)*

GRA. Miri, que demanen... Ah! es el senyor Tamboret?... Tant de bò per casa meva!... Vostè dirà en que puch servirlo, senyor Subprefecte.

TAM. Tinch el gust de saludarla, senyora Graner.

GRA. Què se li ofería? Cigars, Cigarrets?

TAM. No, senyora Graner, rès de tabach oficial Jo no fumo més que cigarros de contrabando. Voldría postals pel méu nen.

GRA. Aquí'n te tota una colecció, que acaba de sortir. *(La Pereta se'n va.)*

TAM. *(Contemplantla)* Està bé. Embolíquimela. Y ara que estèm sols, les postals no son més que una excusa.

GRA. Ah!

TAM. *(Ab misteri.)* Si, vostè ja sab que jo l'aprecio molt, senyora, y per això'm permeteré donarli un concell, un concell d'amich y de Sub-prefecte.

GRA. Vostè dirà.

TAM. Vostè no ignora quina es la orientació política actual. Al cap de vall, vostè es una funcionaria que depèn del Estat... y com que no falta qui la veu cada diumenge a missa, sentada en el primer rengle de cadires... L'hi dich això, perquè li poden donar algún disgust.

GRA. Però, senyor Sub-prefecte! Y vostè... què no hi va vostè?

TAM. Oh, ja veurà, jo es diferent. Jo, si hi vaig, es per.. observar als que hi van... per anotar les

persones qui dependint del Estat, frequentan les iglesies! Y ja pot pensar, si'm sabria greu, l' haver d' apuntar el séu nom, en la meva llista de sospitosos. M'enten?

CRA. Si senyor, però. . ja veurà . .

TAM. Be, dona arreglis de manera, que no li vegin tant.

GRA. Gracias! . L'hi agraheixo el concell, senyor Sub-prefecte. Ja veurà, faré una cosa: en comtes d' anar sempre a sant Pere . aniré a sant Pau No l' hi sembla ..

TAM. Ni mes ni menos. Molt ben pensat! Entesos.

GRA. Moltes expresións a la seva senyora: y un petonet al nen. Ja 's trova bé. are?

TAM. Divinament. Miri precisament demà farà la primera comunió.

GRA. Ay; l' angelet del méu cor. Y, es bèn aplicat, al colegi? Estudia forsa?...

TAM. Molt, molt! Els mestres n'estàn molt contents. No més té que un defecte, que ja'l corretgirèm si Déu vol.

GRA. Quin?

TAM. Es una mica massa espieta!

GRA. Oh.. això si que 's lleig

TAM. No hi ha rès que repugni tant com un espía, veritat?

GRA. Ja ho pot ben dir, ja, senyor Sub-prefecte.

TAM. Tinch el gust de saludarla, senyora Graner.

GRA. Passiobé, senyor Tamboret *(Se'n va el senyor Tamboret Entra la senyoreta Poneta molt agitada.)* Que n' es de bò, pobre senyor!

ESCENA VII

La senyora GRANER, la senyoreta PONETA, després les senyoretes MIQUELÓ y BAIXAMEL

PONE. Déu me la guart per segona vegada, senyora Graner! Y bé, què me'n diu de lo que corre?

GRA. De què?

PONE. Còm? Ah! Es dir què no'n sab rès?

GRA. Què?

PONE. Vostè ja sab que tots els diumenges, els del Castell de la Torre Miranda, encarreguen alguna lleminadura a la pastisería de la Beleta per el dinar del dijous!

GRA. Sí, ja ho crech! Això tothom ho sab. Com que

'l senyor Rector de Sant Pere y el Notari, dinen cada dijous al Castell.

PONE. Vostè també sab, que les lleminadures, quan no son brassos de gitano, son barres de Jacob, prussians o Saras Bernats.

GRA. No filla, no ho sabía això L'hi soch franca.

PONE. Donchs bé. Avuy, rès de Saras Bernats rès de prussians rès de barres de Jacob rès de brassos de gitano!

GRA Que'm diu, are?

PONE. Sab lo que han encarregat, en comptes de tot això?

GRA. Què?

PNNE. Sis biscuits glacés

GRA. Sis biscuits glacés? Oh!

PONE. Tal com ho sent! Sis biscuits glacés, per sis persones.

GRA. No?

PONE. Ja pot pujarhi de peus!

GRA. Sis biscuits glaces! *(Entra la senyoreta Miqueló agitadíssima)*

MIQUE. Si, senyora, si Sis biscuits glacés Que's pensen quin esvalot hi ha pel poble? Y vostès, encare no saben lo millor!

PONE. Què? Què?

MIQUE. Que no son sis biscuits glacés ordinaris, no, sinó, que han de tenir gust de canyella.

PONE. Gust de canyella?

MIQUE. Y d'admetlles dolses.

GRA. Aquesta gent, acabarà per haver d'anar a captar. Ja saben que sempre m'ho han sentit a dir. *(Entra la senyora Baixamel.)*

BAIX. *(Agitadíssima.* Que parlan dels biscuits glacés?

PONE. Naturalment.

BAIX. Donchs si que arrivo a tom. Jo encare sé més que vostès

LES ALTRES. Què? què? Digui! digui!

BAIX. Que are mateix, en Víctor, el cotxer del castell de Torre Miranda, ha tornat a la pastissería y saben que ha encarregat .. de més a més?

LES ALTRES. No! no! Què? què?

BAIX. Sis paperines de neules.

PONE. Sis paperines de neules? Oh!

MIQUE. Ja son neules!

GRA. A dins de tot això, s'hi amaga alguna cosa. N'estich sagura!

PONE. Es lo que jo dich. Si no pot ser més clar!

BAIX. Què pot ser?
MIQUE Quí hi dèu dinar dijous vinent al castell?
GRA. Ah! *(Mirant a través del aparedor)* Aqui tením el senyor Romaní. Are ho sabrèm tot.
PONE. Ay que bé!
BAIX Quina ditxa!
MIQUE. Ay! quins salts me fa'l cor!
GRA. Deixinmel per mi Ja'l faré cantar. *(Entra el senyor Romaní.)*

ESCENA VIII

Les mateixes y el senyor ROMANÍ

ROM. Déu me la guart, senyora Graner. Senyores...
GRA. Ja l'hi tinch a punt la seva provisió de fúm, per la setmana, senyor Romaní; vuyt cigarrets ben triadets.
ROM. Gracies, senyora Graner Me'ls fumaré, tot pensant en vostè .. a la biblioteca del castell de la Torre Miranda
PONE Ah, qu'encare hi travalla al castell?
ROM. Si, senyora. El Marquès m'ha encarregat la confecció de l'arbre genealògich de la familia.
MRA. Ah Axis vostè. dèu estar al corrent de tot lo que passa a la casa Vuy dir si ha sentit parlar dels sis biscuits glacés?
PONE. Que han de tenir gust de canyella.
MIQUE. Y de les sis paperines de neules...
ROM. Ay, Déu méu! Y que'n son de batxilleres les dònes! Veuhen? això es un vici del que estèm cura s els homes. Y d'aquí ve la nostra superioritat. *(Pausa Transició. Les hi fa senyal ab misteri de que s'acostin)* Al castell no's parla més que del dinar del dijous vinent. Jo, ho he sapigut pel jardiner, qui se n ha enterat pel cuyner y aquest com que ho sab a pel majordóm... axis he vingut en coneixement de que els convidats de dijous, son el senyor y la senyora Mercader.
BAIX. Els de la refineria de petroli?
GRA. Els que van comprar les terres de Solernou? Si son una gent d'una reputació un xich dubtosa!
ROM. Vol dir qu es dubtosa una reputació de 300,000 lliures de renda?
MIQUE. Els mercaders a casa dels Torre Miranda? Però ahont anirem, Deu méu! ahont anirèm a...

PONE. Are com are a sentir la música del passeig. Encare deuhen faltar dugües pesses. Que venen?
MIQUE. Si, anèm.
BAIX. Apa, depressa. Quin trò farà això dels Mercaders al carrer gran!
PONE. Anèm, anèm. Passiobé, senyora Graner.
MIQUE. Passiobé.
BAIX. Fins a un'altre estona. *(Se'n van les senyoretes Poneta, Miqueló y Boixamel.)*
GRA. Fins a més veure, senyoretes. *(S'adona de que 'l senyor Tamboret s'ha descuydat les postals al damunt del taulell.)* Ah! caràm! El senyor Tamboret s'ha descuydat les postals. Bah! Ja deurà tornar a buscarles. *(En Romaní ha anat fins al fons. Torna a entrar.)*

ESCENA IX

La senyora GRANER y el senyor ROMANÍ

ROM. Vaja, ara que ja son fora .. sàpiga, senyora Graner, que, ademés del senyor y la senyoreta Mercader, hi haurà un altre convidat al dinar del dijous vinent. La senyoreta Joana Mercader. . 18 anys .. y tres milións de dot. Y tot m'inclina a creure, que a taula, la colocaràn al costat del compte Tomaset. Are vostè mateixa, trèguin la conseqüencia.
GRA. Un casament? Vol dir?
ROM. Al menos en projecte.
GRA. Es estrany; el compte Tomaset quasi vé cada día... Miri, ahir va ser aquí, y rès, en el séu silenci habitual, deixava endevinar que...
ROM. Ah, no! Si no sap may rès! Si ell no està may al corrent de rès!
GRA. Vol dir?
ROM. Ni hi pensa ell, que'l séu oncle'l vulgui casar.
GRA. Però això no es possible! Perquè, si ell no ho volgués?
ROM. Però, senyora Graner, vostè creu aquest xicot capàs de volguer alguna cosa?
GRA. Es veritat, que es tot lo contrari del séu oncle.
ROM Exactement.
GRA. Si qu'es curiós.
ROM. No. Això es atavisme.
GRA. Ata.. què? senyor Romaní?

ROM. Atavisme, senyora Graner.
GRA. Y qu'es això?
ROM. Una teoría molt enginyosa que permet tenir tots els defectes y totes les tares que vostè vulgui, ab la condició d'endossarlos als avis. Com un està segur de que no han de protestar, es una cosa que va per ella sola.
GRA. Si qu'es còmodo.
ROM. Vostè ho ha dit. Y are, senyora Graner, ja no haig de fer rès mes que pagarli'ls cigarros...
GRA. Ah, té rahó. *(Romaní paga. La senyora Graner li torna'l cambi.)*
ROM. *(Tornantli una moneda.)* ¿Vol dir qu'es bona aquesta?
GRA. Oh! dispensim.
ROM. Are, me'n vaig a presentar els méus respectes al nostre diputat, que justament, està de pas al poble.
GRA. Ah! si? No ho sabía. L'acompanyo. Precisament, aquí tením la Miqueta, que ja torna de passejar el gos. *(Entra la Miqueta ab el gos.)*

ESCENA X

Els mateixos y MIQUETA

MIQ. Déu lo guart, senyor Romaní.
ROM. Senyoreta El méu cor te'l gust de saludarla!
MIQ. Uf! quina calor! Jo no sé si vostès pensaràn com jo, però a mi'm sembla, que per un poble tant petit, fa una mica massa de calor? No ho troban? Uf!
ROM. Això es que tindrèm pluja.
MIQ. Què surt, mama?
GRA. Si, vaig a saludar al diputat. Tú, mentrestant, estigat aquí.
ROM. Puch oferirli el bras?
GRA. Com que això no compromet a rès... Vostè mateix.
ROM. Ab molt gust.
GRA. Gracies.

(Se'n van de brasset. Miqueta queda sola. El cel fins are plè de sol, s'haurà anat enfosquint y quasi desseguida se sent que comensa a ploure.)

ESCENA XI

MIQUETA y després TOMASET

MIQ. *(Instala al Menut en una cadira, s'asseu al escriptori, y es treu un llibret de la butxaca. Diu ab ànima.)* «El Cid!» Oh! y que m'agrada a mí això! Que n'es d'hermós aquest Roderich! Es engrescador aquest home. *(S'alsa.)* Y ab tot y això, no es a n'ell aquí jo m'estimo, no! *(Se detura davant del Menut, li agafa'l cap, y l'abrassa.)* Tú be prou que ho sabs, oy? Menut, qui es el méu estimat. Eh, que si? Veyàm si es el que tú't penses. Digamho baixet, ben baixet, a cau d'orella. *(Posa l'orella, ajupintse una mica, aprop de la boca del gos y escolta somrihent.)* Oh! si! Ho has encertat, Menut. Es ell. Ell mateix Y are, muixoni. Sents? Sobretot, no ho diguis a ningú! *(Plou ab més forsa. Porta an el Menut a la cuyna. Durant aquest temps, entra el compte Tomaset, tot mullat, ab el paraigue tancat, a sota'l bras Al tornar de la cuyna, s'adona d'ell y queda soptada y avergonyida,)* Ah! senyor Tomaset! ay! perdoni. Vuy dir, senyor compte...

TOM. *(Tímidament.)* Senyoreta... senyoreta Miqueta..

MIQ. Oh! va tot mullat!

TOM. Ah! si? Vol dir? Vol dir que vaig tot mullat? Oh! si! es veritat, te rahó! Dispensi. Es clar, com que m'he descuydat el paraygua. Per xò.

MIQ. Què diu are? Si'l porta sota'l bras!

TOM. Ah! si! Te rahó! Ay caràm!... Dispensi. Volía dir, que m'he descuydat d'obrirlo! Si... es allò.

MIQ. Sí. sí, ja l'entench, ja *(Molt avergonyida'l mira. Pausa Ell la mira, se miren, se posen a riure estrepitosament, y ell fa un gran estornut.)* Ay, Déu méu, qu'està costipat?

TOM. Sí, però no es d'avuy. Es d'ahir, al tornar de París .. Com que'l vidre de la finestra del vagó, era trencat, l'ayre'm venía de cara... y es clar.

MIQ. Perquè no cambiava de lloch, ab algú altre?

TOM. Oh, no podia No veu que en el compartiment, no hi anava ningú més que jo.

MIQ. *(Animantse.)* Ah! aixís... es clar

TOM. Veliaquí... *(Pausa. No saben que dir. Plou ab més forsa.)*

MIQ. Com més va, més plou. No ho trova?
TOM. Oh! sí. Quin temps més deliciós.
MIQ. Ben bò, per la terra, eh que sí?
TOM. Oh! y pels arbres
MIQ Y per les fulles
TOM. Are, per la fruyta, si que dèu ser dolent, veritat?
MIQ. Molt! Perquè's perdrà la cullita!
TOM. Oh, millor. *(Llamp y tro fortissim Xíscle de Miqueta. Tots dos, sense moures del lloch, tambaleigen, tremolen de por y se senyen)*
MIQ. Ay! Sant March! Santa Creu! Santa Barbara no'm deixéu!
TOM. Santa Barbara va pels camps.
MIQ. Tota vestida de blanch.
TOM. Trova un angel, angel de Déu que hi feu aquí?
MIQ Aquí m'hi vuy adormir.
TOL. Mira, no t'hi adormis pas.
MIQ. Passan tres caps de nuvols blanchs.
TOM. Un de foch, un de llamps, y un altre de mals espants. *(Pausa.)*

(Tots dos hauràn recitat, ab cantarella, la oració de santa Bàrbara, depressa y plantats l'un davant del altre, com dos ninots, pera ferse passar la por. Trò molt fondo, al acabarla. Pausa, la pluja para. Ells se miren y van recitant encara la oració, sense que se senti rès de lo que diuhen, no més se vèu que mouhen extraordinariament els llavis. Desprès paren de resar, y acaben per posarse a riure.)

MIQ. No ha estat rès
TOM. Un cap de nuvol. *(Pausa.)*
MIQ. Y, are... que se li oferia?
TOM. Ja veurà, senyoreta... Jo, a vosté, haig de dir li una cosa... molt important, molt seriosa.
MIZ Ah!
TOM. Voldría .
MIQ *(Tremolant d' alegría.)* Què?
TOM, *(Se la mira y diu ab veu melosa.)* Una capsa de mistos.
MIQ. Ay! *(Ab decepció.)*
TOM De dèu cèntims
MIQ. *(Cremada.)* No n'hi ha, s'han acabat.
TOM. Ah, aleshores, dónguim dèu paquets de pectoral. Serà lo mateix.
MIQ. *Anant a pendre'ls paquets.)* Sí, igual que sempre *(Contantlos nirviosament.)* Un. dos. y dos,

fan set, y un fan dèu. Tingui. *(Els hi posa a dintre del sombrero)* Vosté fuma massa, jove.

TOM. Jo? May.

MIQ. Ah! *(Ab despreci)*

TOM. Passiho bé, senyoreta. Còm està? *(S'en va, Ella queda enrabiadíssima. Ell torna a entrar. Pausa.)*

MIQ. Ja torna a ser aquí?

TOM. Sí: m'he recordat que haig d'enviar una postal desseguida. Dònguimen una.

MIQ Ilustrada?

TOM. Això es, ilustrada... que hi hagi una ilustració.

MIQ. Miri, aquí'n té per triar; quina vol?

TOM. Oh! aquella, aquella que hi ha el pomet de marguerides de bulto Es bonica. Es original.

MIQ. Sí, però si quasi no hi ha lloch pera escriure.

TOM. No hi fa rès. Com que no més hi haig de posar quatre o cinch paraules.

MIQ. *(Ab coqueteria y curiositat.)* Què ha de felicitar an algú?

TOM. Quasi, quasi Je, je Are ho veurà. *(S'asseu, escriu ab grans esforsos. La Miqueta, mira lo que posa per darrera d'ell, llegint.)*

MIQ. Senyoreta.. jo .. la... estimo .. bojament... *(Furiosa)* Oh! això no's pot aguantar No!

TOM. Però ..

MIQ. Vostè escríu això? Vostè té l'atreviment d'escriure això? Y a una dòna? Perquè estich segura que es a una dòna.

TOM. Oh! es clar.

MIQ. Y d'això'n diu una felicitació? Ha de saber que si vostè te'l dret d'escriure lo que li passi pel cap, també hauría pogut dispensarme de... *(Pren un sello del calaix, el mulla, y el planta ab rabia.)* semblantes beneyteríes. Y no's pensi, que a mi'm fassi fret ni calor, tot això. Ca! que no veu ab quina calma m'ho prench? *(Tremola de rabia, nirviosíssima, quasi no pot parlar.)* Y, la prova, es que jo mateixa, vaig a tirarla al bussó, la seva postal, plena de gargots. *(L'agafa.)* Pss, qu'es fastigós aquest pom de marguerides Sembla mentida que hi haigi gent de tant mal gust, per'enamorarse d'això. Uf! *(Ve per tirar la postal al bussó.)*

TOM. No, escolti esperis, que no véu que hi falta la direcció.

MIQ. *(Exesperada.)* Ah! es a dir que encare no

n'hi ha prou? Es a dir que encara hi ha de posár la direcció? Això es horrorós! Tingui.

TOM. *(Escribint.)* Oh, es clar que li haig de posar... Bé s'ha de dirigir an algú *(Li dóna la postal.)* Tingui. Ja la pot tirar al bussó, are, ja hi ha la direcció.

MIQ. *(Llegint.)* «Senyoreta Miqueta Graner» *(Pausa Transició absoluta, ab emoció grandiosa.)* Però, si la senyoreta Miqueta Graner soch jo. Es a dir, m'ho sembla que soch jo.

TOM. A mi, també m'ho sembla, qu'es vostè.

MIQ. Aleshores... es a mí que...

TOM. Si... *(Baixet.)*

MIQ. Ay, Déu méu! *(Arrenca a plorar sorollosament.)*

TOM. Miqueta, si jo .. no gosava a dirli. perquè, encare que sembli atrevit y coratjós, en el fons no ho soch gaire, per no dir gens... comprèn? Però, ay Déu méu! no plori aixís, que 'm fa pena. Que l'han ofesa les meves paraules? Miqueta! Miqueta! còm es que plora d'aquesta manera?

MIQ. *(Plorant.)* Perquè estich massa contenta!

TOM Però, quan s'està massa content, no's plora, santa cristiana!

MIQ. Es que vostè no sab una cosa.

TOM. Què ..

MIQ. *(Parant de plorar.)* Que jo, també l'estimo a vostè!

TOM. A mí? Què .. Còm? Ay! Déu méu! *(Arrenca a plorar sorollosament.)*

MIQ. Senyor Tomaset .. no plori! Per l'amor de Déu, li dich que no plori. Com es que plora aixís, eh?

TOM Perquè estich massa content! Però, bé, vaja, ja estich llest de plorar.

MIQ Jo també .. ja estich llesta.

TOM. Ay! Senyoreta Miqueta.

MIQ Ay! Senyor Tomaset.

TOM Veu com se compliquen les coses.

MIQ. Y tant! Ja ho pot ben dir.

TOM, Vés qui s'havía de pensar. Y tè!

MIQ. Are resulta que vostè m'estima...

TOM. Que si la estimo? Ah!...

MIQ Ja ho diu la postal. Bojament! *(Agafant la postal.)* Oh, y que n'es de bonica! Ab aquest pomet de marguerides tant rebufó. Ay, y que 'n té de gust vostè. Lo que'm sab greu, es que

s'hi hagi gastat 10 cèntims! Sense'l sagell també hauría passat Com que jo, ja era aquí.

TOM. No hi fa rès, qui pensa en diners, are! La estimo tant...

MIQ Ah, sí? Y quan temps fà... desde quan?

TOM. Que li diré jo are, no me'n recordo.

MIQ. Donchs jo sí. Va ser un día, que'ns vam trovar en la vía del carril... en el pas a nivell de Sant Serni. Se'n recorda?

TOM. Ah, sí. Té rahó. Are si que me'n recordo. Jo anava de Castell florit, a la Ferté.

MIQ Y jo, tornava de la Ferté, y me'n anava a Castell florit. Jo'l vaig veure venir de lluny per la carretera y vaig dirme a mi mateixa. «Caràm! Té molt bona figura, el senyor compte Tomaset!»

TOM. Y jo vaig pensar: «Ay! que n'es de maca y d' aixerida la Miqueta del estanch.»

MIQ. Y axís ens varem anar acostant l'un del altre.

TOM. Y axís, ens anavam a crehuar...

MIQ. Quan tot de cop... Catacrach!

TOM. Van tancar el pas a nivell!

MIQ. Jo'm vaig arrepenjar a la barana.

TOM. Jo també. . a l'altre banda de vía.

MIQ. Y'l vaig mirar.

TOM. Jo també.

MIQ. Y'm vaig posar a riure. *(Riu.)*

TOM. Y ens vam posar a riure! *(Riu)*

MIQ. Y aleshores... una armonía deliciosa va comensar a omplir l'ayre!

TOM. Era la dòna del guarda agulles, que bufava en la seva trompeteta. «Te . teee .. Teeee... *(Imitant la trompeta.)*

MIQ. Y després, al lluny... se va sentir com un himne celestial. Xú, xú, xú, xú! Era el tren que s'anava acostant.

TOM. Y patapúm! Tot de cop ja no'ns vam veure.

MIQ. El tren passava...

TOM. De primer, hi va haver, entre nosaltres dos, la màquina.

MIQ. Tres furgóns d'equipatjes.

TOM. Dos vagóns de primera, tres de segona, cinch de tercera... y dos vagóns plens de bestiar. Va ser terrible! Que n'hi van haver de coses entre nosaltres, y encare no feya un quart que 'ns estimavem!

MIQ. Y l'endemà, vostè va venir a l'estanch, y no's va poguer recordar de cap de les maneres, de

lo que hi havía de comprar. Jo'l vaig mirar... y'm vaig posar a riure, com el día avans. Y l' endemà passat, va succehir lo mateix, y cada dia igual. Y jo, reya, tots els díes que vostè venía! Y els díes que vostè no venía, no ho sé, però no'n tenía de ganes de riure. Y una setmana, en que vostè no va compareixer, vaig plorar! Aleshores va ser quan vaig compendrer que tota la alegría y tota la tristesa, que jo sentía,'m venía de vostè. Y va ser, quan me vaig adonar de que l'estimava Y... veliaquí!

TOM. Y veliaquí, que jo, després de lo del pas a nivell, vaig anarmen, depressa, cap al castell, vaig agafar una llibreta que encare tenía del colegi y vaig escriure a les cobertes: «Diari de la meva vida. Document secret.»

MIQ. Y no's pot saber lo que hi ha a dintre?

TOM. Què vol que hi hagi? Vostè!

MIQ. Oh! però miri que això'm pot comprometre!

TOM. No tingui por. El manuscrit el tinch amagat al fons del meu cor. No hi ha ningú al mon que sospiti que existeix.

MIQ. Ah! millor! Perquè miri que si may el séu oncle ho arribés a saber!... No n'hi ha parlat may, vostè, dels séus sentiments?

TOM. No... Es a dir, si, una vegada n'hi vaig comensar a parlar. Oh! sense anomenarla per per rès a vostè.

MIQ. Y que li va dir ell?

TOM. Me va dir: «Ves que no te'n torni a sentir a parlar may més d'això! Ho sents, cap de trons?»

MIQ. *(Espantada)* Oh! y si'ns volgués separar? Ay, Déu méu!

TOM. *(Fent l'home. Are entra el Marquès de la Torre Miranda, y se queda al fons, escoltant Ells no se'n adonen.)* No es impossible! Are que ja sé que vostè m'estima, soch un altre home! y si'l méu oncle's volgués interposar entre nosaltres, se les hauría d'heure ab mi. Y aleshores, jo me l'hi encararía .. Aixís! Y li diría: «Ha de saber, que jo ja no soch un noy, sino que aquí hont me veu, soch allò que se'n diu un home. Si senyor! Tot un . *(Are s'adonà del Marquès, que avansa cap a n'ell.)* Macatxo! l'oncle! *(Tremola y's tambaleja.)*

ESCENA XII

MIQUETA, TOMASET y el MARQUÉS

MAR. Tomaset! Fill méu, are'm faràs el favor d' agafar el sombrero... *(Tomaset dupta, però acaba per agafarlo)* y el teu paraygua *(Lo mateix)* Molt bé! Are'm faràs l'obsequi de sortir per per aquella porta... de tirar passeig amunt, de trencar a la segona travesía a mà dreta y de tornar a trencar a la tercera travesía a mà esquerra Després, me faràs el favor de enfilar la carretera nacional, número 33 bís, la que sense adonarten, te portarà al méu explèndit castell de la Torre Miranda. Axís que hi hagis arrivat, hi entraràs, pujaràs al teu quarto, y allà podràs continuar la redacció del «Diari de la teva vida.» Està ben entès? Donchs, apa. qu'es tart y ja ha plogut. *(Tomaset dupta un moment, però acaba per anarsen.)*

ESCENA XIII

MIQUETA y el MARQUÉS

MIQ. *(Apart)* Ja s'hi ha resistit una mica, ja. Però també s'hi podía haver resistit una miqueta més.)

MAR. *(Apart, mirant a Miqueta.)* No's pot pas negar Es exquisida aquesta noya! *(Alt)* Senyoreta Miqueta. Jo vinch pera interpretar a davant de vostè, una escena... famosa. Vostè deu haver vist «La dama de les camelies,» veritat? *(Ella no sab que dir. Està avergonyida.)* Es clar. Tenint com té tanta afició al teatre!...

MIQ. Oh! senyor Marquès! Com ho sab vostè, que jo tinch afició al teatre?

MAR Ho he llegit al diari.

MIQ. Al diari?

MAR. Si, al «Diari de la vida» del méu nevot.

MIQ Còm? Que ho sab vostè això! Oh!

MAR. Aquest dematí ho he sapigut. L'he trovat al mitj del billar

MIQ Oh! Y ell que m'ha dit que'l tenía tant ben amagat! Oh!

MAR. No s'amohini. A n'ell li ha semblat un preciós

amagatall al bell mitj del billar, què hi farà? Y com que l' hi llegit, he descobert que 'l compte Tomaset s'ha enamorat de vostè, sense'l méu permís Y per això, vinch a fer el paper del pare d' Armando En una paraula: vinch a reclamarli el méu nevot

MIQ. No l'entench senyor Marquès. *(Apart.)* Ay! mare, quina por!

MAR Com que jo he decidit irrevocablement, que'l méu nevot no's casaría a gust d'ell sinó a gust méu, y com que vuy per ell una noya molt rica, 'm dirigeixo a vostè pera dirli, que jo no m' equivoco may Vostè ha pensat: «Aquest compte Tomaset es tant inocentó y tant beneyt, que'n farèm lo que'n voldrèm. Ab una mica de coquetería 'l pesca·èm, y aixís arrivarèm a ser Marquesa de la Torre Miranda.» Es això?

MIQ. Això may! Ni pensarho!

MAR Donchs que vol que 'm pensi? Si vostè no ha pensat en casarse ab ell, en que ha pensat? En ser la seva... amiga íntima? *(Molt marcat)*

MIQ Tampoch! Jo soch una noya honrada, senyor Marquès! M'entén? Y no permeto a ningú que 'n dubti! Comprén? A ningú!

MAR Donchs que pensa fer vostè, ab en Tomaset?

MIQ. Estimarlo!

MAR Tornèmhi. Però vinguim aquí Vostè no més té que dugues mans La dreta y la esquerra. Quina li vol donar?

MIQ. Que sé jo, are. Quina li vuy donar? Totes dugues

MAR. *(Apart.)* Caram! Are si que m'ha desarmat. Uy! que n'es d' aixerida aquesta noya *(Alt.)* Escoltim, filla meva. No'n parlèm més En Tomaset se casa.

MIQ No! *(Ferida.)*

MAR. Sí. En Tomaset, se casa, ab la senyoreta Mercader

MIQ. Oh! Això no es veritat. No, no No pot ser veritat. De primer, perquè la senyoreta Mercader es massa lletja,

MAR. Es molt lletja, sí, però té tres milions de dot... o si vostè vol, de danys y perjudicis.

MIQ Oh! Déu méu Y pensar que avuy, precisament avuy, quatre dies avans del dinar de prometatge, ha tingut el gosar de declararsem. Oh! això es horrorós.

MAR. Què si ho es?

MIQ. Veritat, senyor Marquès que ho es d'horrorós, axò? Veritat que vostè, no ho hauría fet en la seva joventut, una cosa aixís? *(Plora.)*

MAR. *(Apart.)* Això de la meva joventut hi es de massa *(Alt.)* Es clar que no Avants no's feyen aquestes coses Vaja, vaja, prou llagrimetes. Ayxugèm aquets ulls tan bonichs. Vaja, ja n'hi ha prou, Miqueta *(Apart)* Lo qu' es horrorós es lo esplèndida qu'es aquesta noya.

MIQ *(Desesperada.)* Ah,'l miserable. Però, jo'm venjaré. Jo l'hi prometo que'm venjaré, de lo que m'ha fet Y lo primer que vull fer, es no tornarlo a veure.

MAR. Molt ben pensat. Bona idea.

MIQ Y vuy que sàpiga que jo també, per la meva part no he fet més que burlarme d'ell Y vull que se n arrepenteixi, de lo que ha fet ab mi. Oh! jo ho donaría tot per vèurel agenollat als meus peus, demanantme perdó. Però, còm ho podría fer per.. veyam pensemhi.

MAR. Això es, pensemhi. Busquèm un medi.

MIQ. Busquèm *(Rumiant.)*

MAR. Tinch una idea. Però, encara es una mica lluny.

MIQ. Quina? Digui. Apa que serà molt maco si me la diu. *(Se li acosta molt interessada.)*

MAR. Esperis. Ja s'acosta Uy, com s'acosta. Y que depressa que va.

MIQ. Ay, que bé.

MAR. Ja la tenim aquí. Escolti, y si aprofitant la seva afició, vostè s'hi dediqués, en còs y ànima, al teatre, y arrivés a ser una actriu eminent, elegant, célebre y per tothom festejada?

MIQ. Una gran actriu?

MAR Això es. Una gran actriu.

MIQ D'aquestes que van per les postals y per les capses de mistos?

MAR. D'aquestes?

MIQ. Oh! si es el mèu somni daurat. Però...

MAR. No hi té disposició, vostè?

MIQ. Que si'n tinch? Ja ho crech!

MAR Y donchs? No s'hi pensi més

MIQ. Sí, sí, te rahó. El teatre! Sí, sí; seré una dòna elegantíssima seductora, d'aquelles que fan patir als homes! Y sobre tot als tontos que s' han pensat que les enganyaven! Y llensaré'ls diners a tort y a dret! Y m'arrivaré a gastar trenta franchs en un sombrero!

MAR. (*Apart engrescat*) (Peró, aquesta noya es una delicia!)

MIQ. Y... còm ho faré, per anar pujant! Per tenir èxits! Si no conech a ningú!

MAR. Si vosté no coneix a ningú, jo sí! Deixiho per mi! Jo sè un home superior, elegant, seductor, molt ben relacionat, que farà per vostè tot lo que s' hagi de fer!

MIQ. Qui? .qui es? Diguimho, apa!

MAR Jo.

MIQ Vostè?. vostè m'ajudarà a venjarme del sèu nebot?

MAR No n parlèm més del méu nebot! Després de la manera que s'ha portat ab vostè?..

MIQ. Que n' es de bò, vostè! Sap que m'inspira una confiansa absoluta?. Apa! Comensèm! que li sembla que haíg de fer per comensar!

MAR. Marxar desseguida, cap a París.

MIQ. Quan?

MAR Are, en l'últim tren, que passa per Castell florit, a les 7'28.

MIQ. Y la mama? Jo no la puch pas deixar a la mama!

MAR Es clar que no! Precisament, are, vostè, entrarà en una vida en la que es de tot punt indispensable'l tenir una mare Y tant es aixís, que, si vostè no'n tinguès, n'hi hauríem de llogar una

MIQ. Oh! Aixís, millor!

MAR. Are lo que ha de fer, es posar quatre ratlletes a la seva mama, perquè la vingui a trovar desseguida, allà ahont jo l'hi dire.

MIQ Ahont?

MAR. Aquí té la clau d'un primer pis, d'una casa propietat meva, situada a París, carrer de les Bones obres, número 8. Vostè hi arriva, s'hi instala ab tota comoditat . jo demà li vindré a fer una visita, y aleshores vostè, la seva mama y jo, pendrèm una resolució .. y si tant convé dugues!

MIQ. Si... no està mal pensat. Y com que ab vostè no corre cap perill... perquè vostè'm pot ser pare de sobres.

MAR. Eh? Còm? Però aquesta noya es admirable!

MIQ. Apa! Tal dit, tal fet. (*Se posa a escriure.*) «Mama: Jo me'n vaig. Però no s'alarmi. L'espero a París, carrer de les Bones obres, número 8, primer pis. Perdonim. Ja li esplicaré.» Me

«Miqueta», (Sra. Xirgu.)

... Ah! si! M'enduré la Ramoneta.

sembla que ja n'hi ha prou. Apa, are'l sombrero. *(El va a buscar y se'l posa.)* Ja estich apunt

MAR. *(Trayent un billet de sa cartera.)* Tingui, pel viatge

MIQ. Y are! Per qui m'ha pres? *(Va al calaix del taulell y treu la guardiola.)* Veu? La guardiola. Aquí dins hi ha tot el meu capital

MAR. Tambe te guardiola? Decididament, aquesta noya es una miqueta massa deliciosa. Lo que se'n diu, una miqueta massa.

MIQ. Pobre guardiola del méu cor! Ay! quí t'ho havía de dir, que t'hauría de trencar avans d'hora! A la una. A les dugues. A les tres. *(La trenca. Salten els diners.)* Ay, ay. Si que ha costat poch de trencar.

MAR. Confesso, que no n'havía vista may trencar cap de guardiola, però vaja, es una cosa que trenca'l cor Apa, Miqueta, que ja son les set.

MIQ. Te rahó. Tinch el temps just. Passihobé, senyor Marquès Fins a demà *(Mira al séu entorn com despedintse de tot lo que li es tant conegut.)* Adéu! *(Va cap al fons, se detura y torna.)* Oh! es terrible l'haversen d'anar aixís tota sola! Ah! si! M'enduré la Ramoneta *(Corrent agafa la nina que estarà asseguda en una trona, la embolica ab un xal y se la posa a bras.)*

MAR. També te una nina? Aquesta noya, no es una noya! Es un angel! *(La Miqueta se'n va. Al sortir entra un Cuyner.)*

ESCENA XIV

Els mateixos, UN CUYNER y després la senyora GRANER

CUY. Voldría un cigarro.

MIQ. Miri, el senyor el despatxarà. *(Se'n va.)*

CUY. Que'm farà el favor de donarme un cigarro?

MAR. Prou. *(Treu sa petaca d'or y li allarga Es plena de puros habanos ab anella El Cuyner dubta, però acaba pera pendren un.)*

CUY. Quant es?

MAR. Rès. home, rès.

CUY. Mil gracies, company. *(Apart.)* Caram, que son rumbosos en aquest estanch! Ja tornaré, ja. *(Se'n va.)*

MAR. M'ha semblat que'm deya «company.» Ah!

quina franquesa més intolerable. Confesso que que may he sigut estanquer, però'm sembla una cosa molt repugnant. (*Encén un puro. Entra la senyora Graner*)

GRA. (*Adonantse del Marques, ab grans cumpliments.*) Oh! senyor Marquès...

MAR. (*Apart*) Ah! la mare. (*Saluda*) Tinch l'honor de saludarla y de posarme als séus peus, senyora Graner. (*Se'n va.*)

ESCENA ÚLTIMA

La senyora GRANER, desseguida el senyor TAMBORET, després un EMPLEAT y PERETA

GRA. (*Contemplant el Marquès ab admiració.*) Això si qu'es tot un senyor! Y que'n sab de dur la roba, el senyor Marquès! Però y are? Ahont es la Miqueta? (*Entro el senyor Tamboret.*)

TAM. Ah! senyora Graner. M'he descuydat les postals .. dispensi.

GRA. Vol callar, senyor Sub-Prefecte. No s'havía d'haver molestat. Ja les hi hauría enviades. (*Entra l' Empleat, depressa, suat y alarmat.*)

EMP. Ay! Gracies a Deu que'l trovo, senyor Sub-Prefecte! Fa una hora que'l busco! S'ha rebut un telegrama oficial del Ministeri de la Governació! Aquí'l té. (*Li dona*)

TAM. El méu ascèns No hi ha dubte. Dongui. (*L' agafa y l' obra, llegintlo en altà veu*) «El ministre de la gobernació, al Sub-Prefecte de Castell florit. Hem sapigut que vostè desde fa tres mesos, va a missa, tots els diumenges. Ho sentim molt però no tenim més remey que destituirlo del séu càrrech » (*Ab un gran crit.*) Oh! Cessant Me deixen cessant. Oh! (*Cau desesperat, assentat en una cadira*)

GRA. (*Qui, durant tot aquest temps haurà trovat la carta de la Miqueta y l' haurà llegida ab estupefacció*) Oh! (*Ab un gran crit*) Pereta! Pereta!

PER. (*Entra depresa la Pereta, tota alarmada.*) Què hi ha? Ay! Déu méu senyor! Què hi ha?

GRA. (*Desesperada*) La Miqueta se n'ha anat! La meva filla ha fugit de casa! Oh! Déu méu! Quin cop. N'hi ha per tornarse boja (*Transició.*) Apa! Depressa. El cap viu, Pereta! El cap viu. M'en vaig a París desseguida.

TAM. *(Fa un bot alsantse de la cadira.)* Jo també vinch.

GRA. Ay! Senyor! Ja tenen rahó, aquells que diuhen que no hí ha rès al mon més ingrat que'ls fills Ay, els fills!

TAM. Sí, senyora Al mon encare hi ha algú més ingrat, que'ls fills y que les filles.

GRA. Quí? Quí? Parli, per l'amor de Déu.

TAM. Qui vol que sigui. El ministre de la governació *(Se'n van corrents tots, inclus el gos. Teló rapit.)*

FI DEL ACTE PRIMER

ACTE SEGON

La escena representa un gran saló, en el primer pis de la casa del Marquès de la Torre Miranda, en el carrer de les Bones obres.

Aspecte sever y senyorial de casa de nobles, antiga. Arquitectura y mobles del gust del temps de Lluis XIV. Al fons, cap a la dreta, porta gran que dona a un vestíbul, per la que entren els que venen del carrer. A la dreta, primer terme, porta que dona a una cambra dormitori. A la esquerra, primer terme, altre porta que dona a un'altre cambra dormitori. En segón terme, un balcó, En la paret del fons, grans quadros ab retrats de familia. Se'n necessiten tres, un que representi un guerrer de la Edat mitjana, d'aspecte ferreny, armat per anar en guerra; un'altre que figuri un capità de mosqueters, y un tercer, que signi el retrat d'un jovenet quasi nen, molt ros, y vestit ab una casaca vermella del temps de Lluis XVI.

Al mitj de la escena, un sofà gran, posat ben bé de cara al públich. Taula per'escriure, un'altre, ab una ampolla plena d'aygua y una copa. Sillóns, vitrines, estàtues, alfombra, riquíssimes cortines, etc. Del sostre, primorosament pintat, ne penja una gran aranya de cristall.

Al alsarse'l teló, la escena es fosca. Toquen en un rellotget, les nou. S'obra la porta del fons, entra en Lluis, el criat, y caminant a les palpentes, va a obrir el balcó. Entra la llum del dematí, ab forsa. Se veu al bell mitj del sofà, el sombrero de la Miqueta. En Lluis, que va ab un plomer, el comensa a passar pels mobles, y s'adona del sombrero.

ESCENA PRIMERA

En LLUIS, després el PORTER

LLUIS. (*Adonantse del sombrero de la Miqueta.*) Oh! (*Pausa.*)

POR. (*Entrant ab un telegrama a la mà.*) Ah! Es vostè, senyor Lluis?

LLUIS. (*Senyalantli el sombrero ab estranyesa.*) Que es això?

POR. Això? Es un sombrero de senyora.

LLUIS. Axís hi ha una senyora aquí? Perquè no haurà pas vingut sol aquest sombrero.

POR Es clar que hi es. Va arrivar ahir al vespre, tota sola Y com que'l senyor marquès ja m'ho havía telefonat .. vaig instalarla allà!

LLUIS. Uy! uy! uy! Aquí dins hi ha tota una historia. Fa més de dèu anys, que no n'havía vist cap jo de sombrero de senyora en aquesta casa, a les nou del dematí

POR. Oh y encare no li he dit lo mellor. Sap que hi portava aquesta senyora, als brassos.

LLUIS. No.

POR. Una criatura

LLUIS. Eh? Això s'embolica. Un fill natural del senyor marquès, potser?

POR. Quí sap!

LLUIS. Una criatura! De qui dèu ser aquesta criatura? Ah!

POR. Ja veurà. Aquí té un telegrama, que dèu ser per la senyora del sombrero. (*Li dona.*)

LLUIS (*Llegint.*) «Senyoreta donya Miqueta Graner» Una noya soltera. No hi ha dupte, es la mare!

POR Jo me'n torno a baix... Ja'm tindrà al corrent de tot, veritat?

LLUIS. Vagi, vagi... Qui dèu ser aquesta senyora? Veyàm! (*Truca, discretament, a la porta de la dreta, prlmer terme.*)

ESCENA II

En LLUIS, després la MIQUETA

VEU. (*De la Miqueta, de dintre.*) Quí hi ha?

LLUIS Soch en Lluis, el criat del senyor Marquès!

MIQ. (*De dintre*) Ah, està bé. Miri, aquí te una carta que'm farà el favor de fer portar desseguida, al interesat.

LLUIS. Ahont es la carta?

MIQ. (*De dintre.*) Miri. Are surt...Per sota la porta.

LLUIS. Per sota la porta? Mare de Déu, quines pensades. (*Surt la carta per sota la porta. En Lluis l'agafa, y llegeix el sobre.*) «Senyor Don Bartomeu Campasol, carrer de la Lluna.» (*Ab*

repugnancia.) Psh!... quines relacións. *(Alt a Miqueta.)* Acaben de portar un telegrama per la senyora!

MIQ. *(Dintre.)* Un telegrama? Dongui! *(S'obra la porta, entra la Miqueta, l'agafa y el llegeix.)*

LLUIS Oh, caràm. Si qu'es jove! Decididament el senyor Marquès se fa vell!

MIQ. *(Llegint.)* «Desgraciada filla meva. Ahir vespre, me va escapar el tren. No et vuy veure may més. Fuig del méu davant! Arrivaré demà, a les dèu vint Vínem a esperar sens falta a la estació La teva mare» Pobre mama! Quina hora es, are?

LLUIS. Dos quarts de dèu, aviat.

MIQ. Un cotxe! Vàgim a buscar un cotxe desseguida. Apa, què fa aquí empantenegat? El cap viu. Si us plau.

LLUIS. (Oh, quin llenguatge. Empantenegat! El cap viu... si us plau! Psh!) Està molt bé, senyora. *(Se'n va.)*

MIQ. Ja l'he feta ben crespa, ja! Ha sigut allò que se'n diu un cop de cap! Però no me'n penedeixo, no, això si que no! *(Mira al séu voltant)* Oh, y qu'es bonich tot això. Ja's veu, ja, que soch a casa d'un gran Marquès! Y qu'es gran tot. Y quin sostre més alt Ben diferent del de casa meva! Oh, y quins retrats més hermosos! Deuhen ser els rebesavis del senyor Marquès, perquè tots van disfressats. Y quins mobles. Ay, filla, que s'hi està bé. *(Ho tafaneja tot y s'asseu a les cadires y sofàs, arrepenjantshi ab exageració Al veure entrar an en Lluis s'alsa precipitadament.)* Uy, dispensi.

LLUIS. El porter ha anat a buscar el cotxe!

MIQ Està bé, gracies. *(Pausa.)*

LLUIS La senyora contempla els nostres retrats de familia? Ah, ens els estimèm molt! La senyora no necessita rès mes?

MIQ No *(Pausa.)*

LLUIS. Y la criatura?

MIQ. La criatura? *(Comprenent.)* Ah!

LLUIS. Si, aquella criatura tant rebufona, que la senyora portava ahir vespre, als brassos Es un nen, o una nena?

MIQ. No ho se.

LLUIS. Còm?

MIQ. *(Va un moment a díns y torna ab la nina.)* Mírissela!

LLUIS. Una nina! *(Apart.)* Però, que diables es aquesta dòna? *(Alt.)* Ha dormit bé la senyora.

MIQ. Molt bé, gracies. No he aclucat els ulls en tota la nit. La he passada asseguda en un silló. Es bonich, aquell quarto.

LLUIS. La senyora ha fet molt mal fet, no ficantse al llit. Es molt tou. Hi han tres sommiers. Es el llit en que sol dormir el senyor Compte.

MIQ. Quin senyor Compte?

LLUIS. El senyor Compte Tomaset!

MIQ. Còm? Qu'es a casa seva, aquí.

LLUIS. No. Aquí es a casa del senyor Marquès! Però el senyoret Tomaset, hi té, com es natural, un quarto per quan hi vé a dormir.

MIQ. Ah, si ho arrivo a saber, no hi poso els peus en aquell quarto. Què hi sol venir sovint, aquí el senyor Compte Tomaset?

LLUIS. No. En aquest temps no hi ve may. Al pich de l'hivern, devegades hi vé a passar 24 hores, portant sempre el séu saquet de mà y la llibreta, en que hi ha escrit el «Diari de la seva vida.»

MIQ. Còm; també ho sab això, vostè?

LLUIS. Ho sé, de referencia... pel porter, que l'ha llegit tot.

MIQ. Què diu, are? El porter l'ha llegit? Oh!

LLUIS. Sí, una vegada que'ns el van portar, perquè el senyor Tomaset, se l'havía deixat en un tramvía.

MIQ En un tramvía! Ah! Aquest home no fa més que burlarse de mi. Oh! y que n'estich de contenta d'haver près la determinació que he près! *(Entra el Porter.)*

POR. La senyora, té'l cotxe a baix. *(Se'n va.)*

MIQ. Està bé. Desseguida torno, ho sent? *(Saludant an en Lluis y allargantli la mà. Ell no la pren, fa una reverencia.)* Passihobé, senyor. *(Se'n va.)*

LLUIS. Senyor Y m'allarga la mà. Y que n'es de mal educada! Qui dimonis deu ser, aquesta senyora? *(Entra el senyor Galofre.)*

ESCENA III

En LLUIS y en GALOFRÉ

LLUIS Déu lo guart, senyor Galofré.

GALO Hola, Lluis. Què no hi es el Marquès?

LLUIS. No, senyor; el Marquès es fora de ciutat.

GALO. Acabo de rèbre un telègrama d'ell en el que 'm suplica que passi inmediatament.

LLUIS. Això es que deurà venir en automòvil de Castell florít.

GALO. Molt bé. L'esperaré. La, la, la... *(Canta.)*

LLUIS Que ja ho sab vostè lo que passa?

GALO. No... Què?

LLUIS. Uy!... Coses de gran importancia! Tením una senyora a casa, desde ahir vespre. Una de nova. Què tal?

GALO. Còm? El Marquès ja enganya a la Hortensia?

LLUIS. La senyora donya Hortensia de Marsillach, la nostra bona amiga, la viuda entenimentada —com tothom li diu a París—y ab la que nosaltres tením relacións ja fa sis anys! Si senyor. Li som infidels! Què hi farà?

GALO. Oh! Això si que no es digne del Aldavert! Enganyar a la pobre Hortensia, ell! Un gran senyor! Un noble de tant antiga prossàpia! Mal fet! Molt mal fet! Li desaprovo.

LLUIS Que hi farà, senyor Galofré, entre nosaltres ja podèm dirho. Ens hem portat com uns... botiguerets sense conciencia

GALO. Eh?

LLUIS. Tot se'n va, senyor Galofré! Tot se'n va! Aquí'm té a mi. Fa més de trenta anys que soch en la noblesa, y no faig més que veure caygudes, y quines caygudes! Avuy en día, allò que se'n diu, gent ben nascuda, se pot ben dir que no n'hi ha. Desenganyis, ja no's neix!

GALO. Oh! Això ray! Lo pitjor, es que encare's mor! *(Se sent una botzina de automòvil.)*

LLUIS. Ja tením aquí al senyor Marquès. Conech el sò de la trompeta del séu automòvil. *(Puja fins al fondo.)*

GALO. Oh! Això de la Hortensia'm parteix per la mitat *(Entra el Marquès.)*

ESCENA IV

GALOFRÉ, el MARQUÉS y LLUIS

MAR *(Apart a Lluis.)* Ahont es aquella senyoreta?

LLUIS. *(Baix al Marquès.)* Ha sortit. Ha dit que tornava desseguida.

MAR Està bé. *(Lluis se'n va.)* Hola, Galofré! Còm

va això? Veyam. Míram bé. Me troves cambiat, si, o no?

GALO. No...

MAR. Tonto! Tú no sabs lo que tinch desde ahir a les cinch de la tarde?

GALO Un any de més?

MAR Estúpit! Trenta anys de menos! Els vaig perdre en un estanch.

GALO Què dius? Què 'ls vas perdre? No t'hi amohinis. Be prou que 'ls tornaràs a trovar.

MIQ. No t'ho prenguis a broma. Ho sents? Estich, allò que se 'n diu boig! No he dormit en tota la nit. No'm conech, Galofré. Té dich que no'm conech. Tot ho trovo bonich, agradable, esperitual. Fins tú, noy.

GALO Gracies.

MAR. Y tot això, perquè estich enamorat com un cadet.

GALO. Y quan va ser això?

MAR Ahir.

GALO. Y en quines circunstancies...

MAR. Rès de circustancies. En un tancar y obrir d'ulls. Vaig pendre dugues resoluciόns: portarla aquí y enamorarla. La primera s'ha complert .. y en lo tocant a la segona .. Quina hora es are?

GALO. Les deu.

MAR. Molt bé. A les onse, estich segur de que ja m'adorarà. Per això t'he fet venir.

GALO. A mi? Perquè?

MAR. Perquè are mateix, fàssis de part meva, una visita a la Hortensia, a fí de donarli a entendre, ab certa diplomacia, que entre ella y jo, tot s'ha acabat.

GALO. Ho sento molt. Però m'es impossible complauret.

MAR. Es a dir que t'hi oposes? Tú, un amich de tota la vida!

GALO. No m'hi oposo. Es que no puch donar aquest disgust a la Hortensia. . encare que siga en nom teu.

MAR. Y això, perquè?

GALO Dèmànaho a un altre. A mi, no.

MAR Però, la rahó, veyàm?

GALO. Perquè fa sis mesos que... també'm conto entre'l número dels séus pretendents. Vetoaquí,

MAR. No?...

GALO Sí! *(S' abrassen)*

MAR. Gracies, noy. Millor. Aixís, veshi y no li diguis rès. Veshi en nom propi, pel teu compte!

GALO. Però, es que tú no la pots deixar a la pobre Hortensia! Reflexionaho!

MAR. Ja hi tornèm? Y perquè?

GALO Perquè, si tú are, deixes a la Hortensia, serèm tretse pretendents.

MAR. Busquen un altre, y sereu catorse. Mira que'm sembla que hi ha algú Apa! Are vesten! Cuyta! Surt pel jardí! Apa! depressa!

GALO *(Tot anantsen.)* Aquest home, té una voluntat de ferro. *(Se'n va per una porta lateral.)*

MAR Déu m'ha vingut a veure ab aquesta noya! Ves si he fet bé, de deixar a la Hortensia! Catorse pretendents. Ni una corona! *(Mira'l rellotge.)* Un quart d'onse. Ahont deu haber anat aquesta noya? Quan no la tinch al davant, me sembla que'm torno vell, depresa! depressa! *(S'obra la porta del fons)* Es ella. *(Entra en Lluis.)*

ESCENA V

El MARQUÉS, en LLUIS y després en TOMASET

LLUIS. Senyor Marquès, hi ha el senyor compte Tomaset, qui acaba d'arribar en l'automòvil. *(Se'n torna.)*

MAR. En Tomaset aquí? Rediable! No convé pas que vegi a la Miqueta. Ab quatre paraules el despatxo. Ja'm sérà facil. Com que may diu rès.

(Entra en Tomaset ab un saquet de viatge en una mà, y la llibreta que conté el Diari de la seva vida, a l'altre.)

TOM Bon día, oncle Aqui'm té. Soch jo. Bé, vaja, entesos. Còm està?

MAR. Què significa aquest gosar? Eh? Que ja no te'n recordes que t'ho tinch prohibit el venir a París sense avisar?

TOM. Es que li haig de parlar He vingut darrera de vostè, perquè li haig de parlar, confidencialment, d'un assumpto gravíssim, urgent.

MAR. *(Mirant el rellotge.)* Dimoni de noy! Apa cuyta, digues! Depresset! depresset!

TOM. Si, però ja veurà, es que aquesta confidencia, ha d'anar forsosament precedida d'un preàmbul, y aquest preàmbul, es... la historia de la meva vida *(S'assenta ab tota comoditat.)*

MAR. Eh?

TOM Si; com que vostè sempre està de mal humor, may li puch parlar ab el cor a la mà, jo a vostè Y de aquí ve la meva desgracia

MAR Què dius are?

TOM. Lo que sent.

MAR Noy, mira que jo tinch molta pressa. Mira que ha de venir gent

TOM Ab dugues hores, no tindré prou.

MAR. Que diu are aquest. . Diable.

TOM. La meva infantesa va ser somniadora. La meva dida...

MAR Endevant! Endevant! Deixat de dides.

TOM. Quan vaig tenir 14 anys...

MAR Oh! Fesme el favor de creixe, una mica més, ho sents? Veste fen gran, ves

TOM. Com vostè conegui. La meva adolescencia, va ser la d'una sensitiva.

MAR. No't dich que tinch pressa... qu'espero una visita? Al gra! al gra!

TOM Sàpiga, donchs, que desprès de la escena d' ahir a la tarda, la senyoreta Miqueta Graner, va fugir de casa seva, sense que se sàpiga ahont es a hores d'ara.

MAR. Y pera dirme això, has hagut de comensar per parlarme de la teva dida?

TOM. Sí, senyor. Perquè aixís vostè se farà càrrech de les proporcións de la meva pena.

MAR Les grans penes son mudes. Ab axió, calla.

TOM Què calli? Això may, oncle Perquè vostè ha de saber que, per anys que passin, jo no l'oblidaré may el pas a nivell

MAR. El pas a nivell? *(Apart.)* Aquest noy no està bò. *(Alt.)* Apa, acabèm! Digues, què vols?

TOM. Vuy la Miqueta, vostè que té tanta energia y tan bones relacións, m'ha d'ajudar a buscarla. Corremhi, oncle, corremhi

MAR. No m'amohinis y tinguèm la festa en pau. Què ho se jo, per ventura, ahont es aquesta senyoreta?

TOM. Donchs, què faré jo, are?

MAR. Què faràs? Passaràs per'aquella porta, baixaràs la escala, pujaràs al automòvil, y cap a Castell florit falta gent, altra vegada. Y ab toto calma y tranquilitat, esperaràs que jo torni. Apa, ves.

TOM. Sí, està bé, ja me'n vaig. *(Aisantse de mala gana.)*

MAR. Ah! escolta. Me descuidava de dirte una cosa.

TOM. Què? *(Tot anantsen.)*

MAR. Recòrdet que't cases

TOM, Eh? Qui? Jo?

MAR Sí, te cases, ab la senyoreta Mercader

TOM. Això may

MAR. Recòrdet de que l'estimes

TOM. No.

MAR Mira que té tres milions de dot.

TOM Tant se m'endona.

MAR Mira que ja he comprat l'anell. Un diamant magnifich.

TOM. No la vull.

MAR. El dinar de prometatge, se celebrarà dijous vinent. Tu seuràs al séu costat.

TOM. No hi aniré.

MAR Mira que'ls sis biscuits glacés, ja estàn encarregats.

TOM. No'n menjaré.

MAR Prou! Ja sabs que jo vuy que't casis a gust méu, y ab una noya ben rica. Axís, donchs, faràs lo qne jo voldré. Te menjaràs el biscuit glacé, el dinar, la noya y el dot.

TOM. Pero, miri que...

MAR. No hi han «peros» que valguin Faràs lo que jo voldré. Y ara vesten. Depressa. Jo t'ho mano.

TOM. Passihobé, oncle. Estigui bonet. *(Apart.)* Soch una gallina. No hi ha més, soch una gallina. *(Se'n va.)*

ESCENA VI

El MARQUÉS, després MIQUETA y després la senyora GRANER y al final LLUIS.

MAR. *(Sol.)* Ja tenim an en Tomaset encarrilat, casat y aviat pare de familia. Me vaig proposar separar la Miqueta del méu nebot y ja'ls tenim a cada hu tirant pel séu cantó. Me vaig proposar que la Miqueta abandonés l'estanch de Castell florit y s'instalés a casa meva, y a quí la tenim instalada. *(Entra la Miqueta.)*

MIQ. Bon día y bon'hora, senyor Marquès. *(Alegre.)*

MAR Gracies a Deu, que la veig. Miqueta bufona! Què no'm veu? Estich radiant d'alegria. *(Ell li allarga les dugues mans. Encaixen.)*

MIQ. Jo, també, m'alegro molt de veurel, senyor Marquès. Jo, també, estich radianta d'alegría. Y això per no ser menos que vostè.

MAR. Que bè ho passarém, aquí tots, eh? Serà deliciosissim.
MIQ. Oh! sí. Y encara ho serà més, quan,..
MAR. Quan qué?
MIQ. Quan hi hagi la mama.
MAR. Eh? *(Contrariat.)*
MIQ. Sí; qué no ho sab? Lo mama acaba d'arribar. Ara vinch de rebrerla, a la estació.
MAR. *(Desilucionat.)* Ah!... sí? Tant aviat. Ay! la mama!
MIQ. Es abaix. Està arreglant comptes, ab els homes dels cotxes.
MAR. Ah! Es a dir que... Bé, vaja si.
MIQ. Què no està content?
MAR. Jo? Però que no ho veu que no se'l que'm passa. *(Dominantse ab prou feines.)*
MIQ. Ah! per'això.
MAR. Però, què li ha dit a la seva mama?
MIQ. La veritat.
MAR. Eh?
MIQ. Sí. L'hi he dit, que, després de la manera com s'havia portat ab mi el sèu nebot, m'hauria estimat més morirme, que estarme una hora més a Castell florit... que, justament, l'havía trovat a vostè, en el moment en que fugia cap a París... y que vosté m'havia ofert la seva casa, ab una bondat digne d'un pare... y que jo, l'havia aceptada, veliaquí.
MAR. *(Apart.)* Que tal? Aquí, hi han dues persones. Una de tonta, y una que la sap molt llarga! Es ella la tonta?... Soch jo? Ha de ser la una o l'altre: Per forsa! Ja ho anirèm veyent.
GRA. *(Entra desesperada.)* Quin daltabaix! Ay, senyor Marquès! Quin daltabaix, quina vergonya
MAR. Senyora Graner, tinch el gust de saludarla.
GRA. *(Cayent assentada en un silló.)* Ah, quin daltabaix, senyor Marquès! Ay, Verge Santíssima de la Soletat! Què diría si ho sapigués el séu pobre pare, que al cel sía, y qu'en vida era un honradíssim y decentíssim guardià general de boscos y .. fill d'un coronel de gendarmes? S'hauría tornat a morir de vergonya! Y la pobre de la meva mare, la seva àvia a qui un día va saludar l'emperador Napoleó tercer.
MAR. Caràm, Napoleó tercer... *(Apart.)* Aquesta gent estava molt ben relacionada.
GRA. Y que hauría succehit, si la meva pobre Mi-

queta no hagués tingut la sort de trovarlo a vostè ahir vespre, y si vostè no haguès tingut la amabilitat que va tenir de convidarnos a totes dugues a passar algúns díes a casa seva? Ay, Déu méu, senyor!

MAR. Què diu, are? Que jo l'he convidada?

MIQ. *(Fentli sígnes d' inteligencia.)* Si, home, si, que ja no se'n recorda?

MAR. Ah, si. Te rahó. Si que la vaig convidar. Ja ho crech que si. No faltaría més.

GRA. Y creguim, que jo no sé pas com agrahirli, senyor Marquès. Però, qué dirà la gent? Perquè, vostè, no sé si ho sab, però una servidora es una persona d'allò que se'n diu conforme. Y la meva filla, encare es més conforme que jo. Y tota la nostra familia es igual, conforme com la que més ho sigui. Veritat, noya?

MIQ. Es clar que si, mama. Y el senyor Marquès, tamhé ho es una persona molt conforme. Veritat, senyor Marquès? Apa, dígili vostè mateix a la mama, que vostè es una persona molt conforme.

MAR. Ja ho crech, senyora Graner, ja ho crech. Aquí hont vostè'm veu, soch allò que se'n diu una persona molt conforme.

MIQ. Y després, no s'alarmi, tothom sab de sobres, que'l senyor Marquès es un home respectable, de certa edat...

MAR. Bé, si, però...

MIQ. Y gens comprometedor. Apa, senyor Marquès, díguili vostè mateix a la mama, que vostè no es un home comprometedor.

MAR. *(Apart.)* Això es molt desagradable.

MIQ. Apa! Cuyti!

MAR. Ab molt gust, senyora Graner. No soch gens comprometedor. *(Apart.)* Uf! Quin paper més ridícul. Sort que ningú'm veu

GRA. Ay, Déu méu! Creguim que's un clau pel cor d'una mare l'haver d'agafar el carril pera corre darrera de la seva filla. Ay, Verge Soberana! Y are, què farèm? Què serà de nosaltres dugues?

MIQ. No s'espanti, dòna! No veu que estich segura de que faré carrera? Que no estarà contenta, quan jo seré cèlebre al teatre? Eh? Aleshores si que's moriràn de ràbia tots aquells beneyts que'm feyen l'aleta, a les vores del pas a nivell.

MAR. Tothom parla del pas a nivell. No sé a que's deuhen referir. Bah, manies.

GRA. Si, tot lo que tú vulguis. Potser serà perquè no hi estich feta... però a mi'm fa molta por tot això.

MIQ. Pensi que arrivaré a ser una actriu famosa, pensi que en els cartells m'hi posaràn «la eminent, la genial Miqueta Graner!» y que'l méu retrato anirà per les postals y per les capses de mistos.

GRA. Ay, filla meva! Potser Déu t'escoltarà. Però, mentrestant ..

MIQ. Ja veurà, ja. Deixim fer a mi. Jo, aquest dematí ja he escrit al senyor Campasol, sab? Al empressari, dihentli que'm fes el favor de venir. Y com que estich segura de que'm contractarà... Lo demés ja anirà per ell tot sol.

GRA. Tot lo que tú vulguis. Però no deixa de ser terrible lo que'm passa. Y tot, per haverte enamoriscat d'aquell taujàs de'n Tomaset. Ay; perdoni, senyor Marquès, però no se'l que'm dich Fàssisen càrrech! El cop ha estat massa fort!

MAR. Nó, no. No hi ha de que, senyora. Si té tota la rahó. Si el méu nebot se mereix tots els calificatius, per ofensius que siguin. Digui... digui...

GRA. Ab el permís de vostè, donchs. Si, ho hauría comprès tot, si aquesta s'hagués enamorat d'un... home com vostè, senyor Marquès, d'un home de grans condicións, fí, amable, elegant y de bon tracte.

MAR. Eh que sí? Es lo que jo dich. *(A Miqueta.)* Escolti lo que diu la seva mama, senyoreta Miqueta. Escolti.

GRA. Però, lo contrari no, francament, no ho comprench. Lo que hi ha, es que a mí, trayentme de la meva vida ordenada y conforme de cada dia, ja no sé ahont soch, senyor Marquès. Estich aclaparada, aixafada, avergonyida! Veliaquí.

MIQ. Are, lo que ha de fer, mama, es descansar una horeta o dugues. Eh, que sí? Veurà com després se trobarà tota aixiribida.

MAR. La seva filla te rahó. L'hi convé reposar. Fa molt mala cara! Vaig a instalarla, senyora Graner. En Lluis la acompanyarà al quarto que'l tením destinat pera vostè. *(Truca.)*

GRA. Ay, Senyor Marquès, quina molestia més gran l'hi donèm, veritat? *(Entra en Lluis.)*

MAR. Lluis! Acompanyi a la senyora, a la cambra de la Reyna María Antonieta.

LLUIS. Oh! *(Fa una ganyota de despreci.)*

GRA. Oh! *(Ab satisfacció)* Gracies, senyor Marquès. Ay, senyor! Si la pobre mare'm pogués veu-re. reposant en la cambra de la reyna María Antonieta! Si a n'ella la va saludar un Emperador, jo dormiré en un llit, que hi ha dormit una reyna. Y quina reyna!

MAR. Ja veu si a casa meva tot es conforme, senyora Graner.

GRA. Oh, Marquès! Vostè es massa bò! *(Apart.)* Quin senyor més galàn. Això no es un senyor, això es un cavaller!

MIQ. Apa, mama No s'entretingui.

GRA. *(Al criat.)* Quan vostè vulgui *(Apart.)* Oh, y que s'hi està bé, entre la aristocracia. *(Se'n van la senyora Graner, y el criat Lluis, pel fons.)*

MAR. *(Apart.)* Aquesta senyora 'm va resultant insoportable! Allò que se'n diu insoportable!

ESCENA VII

El MARQUÉS y la MIQUETA

MAR. Y donchs? Còm va això, Miqueteta del méu cor.

MIQ. Y donchs? Còm va això, senyoret Marqueset de la meva ànima?

MAR. Ens han deixat sols.. tranquils, ningú vindrà a destorbarnos... lo que vol dir que ha arrivat la hora de parlar dels nostres assumptes.

MIQ. Parlemne donchs, senyor Marquès. *(S'assenten al sofà.)*

MAR. *(Apart.)* Això va bé, per are. *(Alt.)* Aixís vostè està ben decidida a entrar al teatre, eh?

MIQ. Oh, sí, sí. Y conto ab vostè, senyor Marquès, pera que m'hi dongui una bona empenta; en una paraula, perque'm llensi Ah, ja veurà, ja. Seré una tràgica! Oh, quina tràgica que seré.

MAR. Ah sí, la tragedia es una cosa molt divertida Are lo que hi ha es una cosa. S'ha de fer cà-rrech. que la vida d'una comedianta no es ni pot ser may, la d'una noya de sa casa. Ha de ser una vida agitada, plena de capritxos, de festes, de diversións.

MIQ Oh, no m'espanta pas a mí, aquesta mena de vida senyor Marquès! Ja m'ho penso, ja.

MAR. *(Apart)* Això no pot anar millor de lo que va. *(Alt.)* Y es clar, perquè no dirho; jo'm sento... còm l'hi dire jo are, el més indicat pera ser l' organisador de totes aquestes diversións y l' iniciador de tots aquets capritxos.

MIQ. Oh, senyor Marquès, l'amàbilitat de vostè'm confón!

MAR. Y no pot ser més natural. Vostè comprèn que jo sento per vostè, una mena de simpatía molt especial. Y quan dich simpatía, vuy dir... vuy dir ..

MIQ. Amistat?

MAR. Això es . amistat! Y quan dich amistat, vuy dir... vuy dir...

MIQ Afecte?

MAR. Això es . afecte! Y quan dich afecte, vuy dir... vuy dir...En fí, vostè ja m'entén, veritat? Vostè ja ho sab lo que vuy dir, eh? *(Vol rodejarli la cintura ab el bras.)*

MIQ. *(Ab una sorpresa afectada.)* Oh!

MAR. Què?.

MIQ. *(S'alsa soptadament y senyala un dels quadros.)* Qui es aquell guerrer tan malcarat que'm mira per sota el casco?

MAR. Es la soca, la vella soca del arbre de la nostra familia. Huch Aldavert, el primer que va portar el nom de Torre Miranda.

MIQ. Es ben plantat y farreny. Vostè té alguna cosa d'ell . no ho trova?

MAR. Que sé jo Que li diré jo, are? Potser sí!

MIQ. Y aquell altre?

MAR. Aquell, es un dels méus rebesavis, qui ab una càrrega de cavallería cèlebre. va contribuhir a que's perdes la batalla de Malplaquet!

MIQ Aixís, digui qu'es un hèroe! *(Esmuyintse de brassos del Marquès, que aixís que pot va per abrassarla.)* Y aquell d'allà tant rebufó, que va vestit de vermell?

MAR. Aquell?

MIQ. Sí, còm se diu?

MAR Deixil estar a n'aquell. Estigui per mí. Escoltim!

MIQ. No, que m'interessa molt aquell nen. Díguim com se diu, cuyti!

MAR Quina noya. Això es un cap sense cervell! Deixis de nens!

MIQ Quí es. Quí es? Jo ho vuy saber!

MAR. Es . es . en Pere... en Pau.. en Berenguera.

MIQ. Oh, que no ho sab? Hela! Hela! No ho sab!

MAR. Que diu, are? Que no ho sé? Are ho veurà si ho sé No faltaría mes! *(Truca'l timbre)*

MIQ. Perquè truca? *(Entra en Lluis pel fons)*

MAR. Lluis! Recòrdim qui es aquell rebesavi!

LLUIS. *(Recitant ab énfasis.)* «Huch, Aldavert, Cristià, Roch, Marquès de la Torre Miranda, mariscal de Frensa, vocal de la Academia francesa, va morir a Versalles, a la edat de 23 anys, després d'haver disfrutat de llarga vida, estimat de tothom!»

MAR. Està molt bé. Retiris! *(En Lluis saluda ab gran cerimonia y se'n và)*

MIQ. Caràm! Es més savi que vostè,'l séu criat.

MAR. Filla meva, nosaltres com que som l'historia, no tením cap necessitat de saberla. Però reprenèm la nostra conversa. Ahont erem? *(Tornan a seure)*

MIQ. Vostè'm deya, que m'estimava com un pare.

MAR No! No pot ser! Això si que no ho he dit! No! N'estich segur! Me fa dir unes coses, vostè també.

MIQ. *(Ab ignocencia.)* Donchs a mi m'ho ha semblat. Potser ho he entès malament. Dispensi.

MAR. No, es que jo no'm dech haver esplicat prou bé. Ja veurà, are li esplicaré *(Va per abrassarla Ella s'alsa, mira al entorn com si busqués alguna cosa, s'adona de la nina, y fent una correguda la va a buscar. L'agafa y la porta a bras bressantla.)* Perquè ha agafat la nina are, eh?

MIQ. Perquè la Ramoneta s'anyora, sense la mama; oy, maca? *(Ab mimo de nena.)*

MAR. *(Apart.)* Vaja, are la Ramoneta. *(Alt.)* Escolti, Miqueta.

MIQ. *(Coloca la nina assentada al sofà entre ella y el Marquès y s'asseu. El Marquès va fent signes de molestia y desagrado.* Digui, senyor Marquès.

MAR. *(Indicant ab el joch de la fesomía, que la presencia de la nina'l molesta.)* Donchs... si... li anava a dir, que si ahir a la tarde vaig anar al estanch pera fer de pare d'Armando... are'l pare d'Armando, voldría quedarse pel séu compte.

MIQ. Oh!

MAR. Què?

MIQ. Que no ho veu que hi ha roba estesa'...

MAR. Roba estesa! Ahont?

MIQ. La Ramoneta, home!...

MAR. Ah! *(Enfurismat.)* D'ahont surt are ab la Ramoneta, vostè també.

MIQ. Ay, pobre Ramoneta! Tàpat bé les orelles, filla meva, perquè per haber de sentir certes coses... Què hi dius tú a tot això, eh? maca?

MAR. Què vol que digui? Què no ho veu que no diu rès?

MIQ. Oh! esperis! Tant com rès... Això ja ho veurèm Escolta, Ramoneta, si tú fossis de mi, que li contestaríes a n'aquest senyor? *(Estira un cordillet y la nina diu «Papà»)*

MAR *(Furiós.)* Oh! Papà!

MIQ Veu com la Ramoneta també hi ha dit la seva? Y no'm dirà pas que jo li hagi fet dir.

MAR. Oh! No hi puch fer mes, però'm reventa aquesta Ramoneta! 'M reventa de mala manera!

(S'alsa, allunyantse, furiós. Miqueta, s'alsa també agafant la nina a bras y anant al darrera del Marqués que va amunt y avall de l'escena tot enfurismat. Pausa Joch escènich.)

MIQ Oh! Que s'ha enfadat?

MAR No. *(Sense aturarse.)*

MIQ Ho ha dit per riure la Ramoneta. Ja no hi tornarà més. Oy que ja la perdona?

MAR *(Aturantse desenfadat.)* Però si vostè... *(S'acosta a Miqueta.)* Què diable! La Ramoneta, també hauría de compendre que una doneta tant deliciosa com vostè, no pot viure sense estimar y ser estimada. En una paraula: sense amor.

MIQ. Oh! l'amor! Quina cosa mes horrorosa!

MAR Què sab vostè! Si vostè no ho sab lo que's l'amor. L'amor a París y en els temps que corrèm, es el collaret de perles, l'automòvil a la porta, el palau voltat de jardí en l'avinguda del Bosch de Bolonia, el xalet a Trouville, la ombrela de puntes de Chantilly y tot una pila de «no rès» carissims, que formen com l'aurèola de la dòna elegant hermosa y explèndida. Veyàm. Mírim bé, filla meva.

MIQ Ja'l miro, senyor Marquès

MAR Me veu bé?

MIQ. A mi'm sembla que si.

MAR. Donchs bé, ha de saber, que l'autòmovil soch jo, el xalet soch jo, la ombrela soch jo, el collaret soch jo y'ls «no rès» caríssims...també soch jo

MIQ. Eh, què diu, are? Vostè? Vostè es tot això? Oh!

MAR. *(Acostàntseli molt.)* En una paraula. Jo estich boig per vostè! Jo, al séu costat, me sento tot un altre. *(Li ha agafat la mà y prova altre vegada d'abrassarla.)*

MIQ. *(Se desfà dels brassos d'ell, fent un crit)* Ay!

MAR. Què hi ha?... Què té?

MIQ. M'he punxat!

(L'hi dona la nina, que'l Marquès no té més remey que pendre en sos brassos. En aquest moment, entra en Lluis pel fondo. Al veure al Marquès, ab la nina als brassos, fa una ganyota, escandalisat. Miqueta se xucla el dit punxat. Tot això ràpit.)

MAR. Oh!

LLUIS. Senyor, hi ha un senyor... que diu...

MAR. *(Apart al criat, a qui ha fet signes de que se'n vagi. L'altre no l'entén.)* Te dich que té'n vagis, que no'm sents? Mira que't planto al carrer de punta en blanch! Và, fora! *(L'hi llensa la nina als brasos, en Luis la toma, y se'n và, ab la nina, tot escandalisat.)*

LLUIS. Oh! *(Mutis pel fons.)*

(El Marqués se passeja altra vegada, amunt y avall, tot enfadat.)

MIQ. *(Ab mimo.)* Vaja, senyor Marquès. No vuy que s'enfadi, vostè es molt bò per mi, però vol anar una miqueta massa depressa!

MAR. Apa, donchs, fassi brasset ab mi y diguim... Aldavert...

MIQ. Oh! no! No goso...

MAR. Gosi, dòna, gosi.

MIQ. No. El día que jo gosaré a dirli Aldavert, serà que estaré decidida a... a .. a fer brasset ab vostè.

MAR. Ah, y quan serà aquest día venturós, en que'm dirà: Aldavert?

MIQ. Quí sab? Potser molt aviat. ¡Potser d'aquí sis mesos!

MAR. Diable. Però si d'aquí sis mesos, jo ja tindré dèu anys de més!

MIQ. Bé, vaja, ni la seva ni la meva. Pera no ferli perdre més la paciencia, vaig a donarli. May diría què?

MAR. Què?

MIQ. Quasi una prova d'amor...

MAR. Ah, sí? Veyàm, què?

MIQ. (*Ab coquetería.*) Miri, are vostè, se'n anirà desseguida, al Gran Hotel, y llogarà un quarto, per vostè.

MAR. Còm? Un quarto pera mí? Y al gran Hotel? Si aquí'n tinch ún d'alló més comodo! El méu!

MIQ. Sí, però, com que vostè vol que la mama y jo ens quedèm, per are, en aquesta casa, no estaría bé, que vostè també hi visqués... perquè, com que resultaría que viuríem plegats, no fora ben vist.. M'entén?

MAR. Sí, sí, vaja, que'm treu de casa; es això? (Hostes vindràn que de casa't treuràn!)

MIQ. Oh, no. Això no! Però, jo ja m'entench!

MAR. Y com que s'entén, vol ballar sola, veritat?

MIQ. Uy, qu'es dolent! (*Entra en Lluis.*)

ESCENA VIII

El MARQUES, en LLUIS y la MIQUETA

LLUIS. Senyor Marquès, acaba d'arrivar una pagesa, vella, que sembla de Bretanya; diu que vé de Castell florit, y demana pera veure a la senyora.

MIQ. Oh, es la Pereta. La meva dida seca! Ay, que bé! També's pot quedar aquí. ab nosaltres, veritat, senyor Marquès?

LLUIS. Còm s'entén quedarse aquí?... Oh!

MIQ. Bé hi dèu haver un quarto pel servey, aquí, no?

MAR. Sí, però no més hi ha el de'n Lluis.

MIQ. Donchs ja n'hi ha prou. La Pereta ray, que ab poca cosa s'acontenta!

LLUIS. Però, senyora... Y jo? (*Escandalisat.*)

MIQ. Vostè se'n pot anar al hotel!

LLUIS. Oh! Al hotel? Jo? (*Furiós.*)

MAR. No s'alteri, Lluis, que ja hi trovarà coneguts al hotel! A mí també m'hi envíen. Què hi vol fer? Paciencia!

LLUIS. Ab la pagesa, també ha vingut un gos... Un gossot, d'alló més repugnant, que tot ho embruta.

MIQ. Oh, es el pobre Menut del méu cor. Que no tenen cap caseta de fusta, per gossos, vostès?

LLUIS. Si, senyora... Al jardí, n'hi ha una, la de la meva gossa.

MIQ. Molt bé! Hi podrèm ficar al Menut, y la gossa de vostè, senyor criat, la pot portar, també..

MAR. Al Gran Hotel?

MIQ. Això es, al Gran Hotel! Aixís tothom estarà bé, veritat? Tant les persones, com les pobres bestioletes! Oy, senyor marquès, que sí? *(Ab mimo.)*

MAR. Es clar que sí, reyneta! Miri Lluis, fàssim el favor d'arrivarse al Gran Hotel, y digui que 'ns preparin dugues casetes de gossos per dugues persones Vuy dir dos quartos per un gos! Bé, vaja, vostè ja m'entén, veritat?

LLUIS. *(Apart.)* Quin rebaixament! Estèm en plena revolució altre vegada! Però, are es sorda. El poble invadeix els palaus y treu als nobles de casa! *(Se'n và.)*

MIQ. *(Qui haurà parlat baix ab el Marquès)* Vaja, senyor Marquès, que ja dèu estar content! Me porto bé, veritat? Dono disposicións, com si fós a casa meva. eh? Y no l'hi dich que no, de rès!

MAR. Sí, sí, ja ho veig! *(Apart.)* Lo que jo trovo més adorable, en aquesta mosseta, es que'm fa fer tot lo que vol Es una delicia!

LLUIS. *(Entra en Lluis.)* Senyor Marquès! Ja's recorda, que aquell senyor, encare s'espera?

MAR. Quin senyor?

LLUIS. Aquell que ha vingut quan...

MAR Quan, què?

LLUIS. Are, mateix... Però, com que'l senyor Marquès estava tant ocupat en...

MAR. En què?...

LLUIS. En passejar la criatura.. Vuy dir, la nina,

MIQ. Ah, deu ser el senyor Campasol. Fàssil entrar. Desseguida *(Lluis se'n van.)*

MAR. Qui es aquest senyor?

MIQ. Es l'empressari de que li he parlat Un gran actor! Vuy que'm contracti. Aquí'l tením. Apa, fàssili bona cara, ho sent?

ESCENA IX

El MARQUÉS, la MIQUETA y CAMPASOL

CAM. *(Ab gran cerimonia.)* Faig la meva entrada pel fons *(Afectadíssim.* Ah, es vostè, senyoreta? *(Gran reverencia.)*

MIQ. Si, si senyor. Ja'm dispensarà si l'he fet esperar una mica massa... però com que no ho sabía

que vostè fos aquí... De totes maneres, perdoni.

ÇAM. Ah, no. Es inútil, senyoreta Retiri tota explicació. Si encare m'ha fet un favor. Si aquesta mitja horeta d'espera, m'ha resultat d'allò més profitosa... perquè l'he dedicada a estudiar el pricipal paper d'un drama famós, que haig de crear a les Guinguetes, ciutat importantíssima, que s'alsa arran de la frontera espanyola. El drama de que's tracta, es: «L'ordinari Henchel» Y jo, naturament, hi faig el protagonista, es a dir, l'ordinari.

MAR. Naturalment. Me sembla que's un paper per vostè.

CAM. Vostè'm coneix, cavaller! Precisament es el méu gènero.

MIQ. No'l pot coneixe, senyor Campasol, aquest altre senyor, perquè encare no'ls he presentat. Permètim, donchs, que ho fassi. *(Presentant.)* Don Bartomeu Campasol. . Don... Ay, mare que soch tonta. El senyor Marquès de la Torre Miranda. *(Saludos.)*

MAR. Molt senyor méu.

CAM. Oh! Marquès! Precisament son el méu gènero, els marquesos. Disposi d'un amich y d'un confrare. *(Li allarga la mà.)*

MAR. Eh? *(Dubta, peró li dona y encaixen exageradament.)*

CAM. *(Al encaixar, li fa l'ullet y li diu quasi a la orella mirant a la Miqueta.)* La enhorabona, Marquès.

MAR. Qué?

CAM. Si, home. El felicito. Ha tingut bon gust! Però se l'ha triada una mica massa jove!

MAR. Fassim l'obsequi de...

CAM. No hi ha rès que dir, senyor Marquès. No hi ha rès que dir. Es bonica y ja n'hi ha prou.

MAR. *(Apart.)* Carat! Això encare'm resulta més desagradable!

MIQ. *(A Campasol.)* Com vostè ja haura pogut veure per lo que li he escrit, ha de saber, que ahir vaig pendre una determinació importantíssima... considerable.

MAR. Això es, considerable.

CAM. Efectivament! La decoració ha cambiat *(Mirant al séu entorn.)* El medi ambient, més encare. La mutació, ha estat complerta. Això es el teatre. Vuy dir, això es la vida. Ahir ens trobavem en un miserable estanch, digne ab prou feynes, d'una comediota en un acte de

Campasol, (Sr. Viñas)

costúms del día Avuy, ens trovèm en plena cort de Lluis XIV. El Rey Sol, reposa tranquilament a dins d'aquella cambra.

MIQ. S'equivoca, senyor Campasol, sab qui hi dorm allà dins are com are?

CAM. La Montespan? La Maintenon?

MIQ. No, home, no. La mama

CAM. La mama! Oh! Que n'es de crudèl la realitat! Jo, aquí, hi somniaría grandeses, magestats... (*Fixantse en els quadros de la paret.*) Oh! Son bonichs aquets caps de casa morta! Aquest es Velazques! M'hi jugo'l coll!

MIQ. També s'equivoca, aquest es un rebesavi del senyor Marquès, oy? (*Al Marquès.*)

MAR. Oy!

MAR. Donchs si, ja veurà estich decidida a entrar al teatre, y com que vostè se'm va oferir ab tanta amabilitat, per'aconsellarme he pensat...

MAR. Hem pensat

CAM. Y han pensat molt bé. La meva elevada situació'm designa, naturalment, pera servir de timó a les estrelles joves, desitjoses d'extendre les seves ales pera bogar ab ardidesa entre les aigues artístiques del mar de la gloria.

MAR. (*Apart.*) Que parla bé, aquest home!

CAM. (*Contemplant a la Miqueta.*) Físich agradable! Bona figura! Ulls de teatre! Cabells de teatre! Línea irreprotxable! Esbelta! Elegat! Un palau! Un amich decoratiu! En una paraula! Hi ha pasta! Hi ha pasta! Pasta de gran actriu! Quin es el séu gènero?

MIQ. La tragedia, el drama.

CAM. Què ja ha travallat alguna vegada?

MIQ. Si, senyor, al colegi.

CAM. Quin paper?

MIQ. El de dimoni, dels pastorets. Ab això, si tingués algún paperet pera comensar, estich a la disposició de vostè.

CAM. No li dich que no

MIQ. Ay que bé! (*Pica de mans.*)

CAM. Precisament, are estich organisant una «tournée» molt important. Portèm el «Zazà» y una obra que encare no s'ha estrenat, una obra original d'un servidor. La «Zazà» que jo porto, es una «Zazà» perfecte .. una mica ensopida... però vaja, pot ben anar. Are, en la obra que s'ha d'estrenar, hi ha un paper, un paperàs de dòna, qne encare està pera repartir. Es una baronesa.

MAR. Ja'm va bé.
CAM. Si t'atrevissis...
MIQ. Què diu? Vinga 'l paper.
MAR. *(Apart)* Ja me la tuteja.
MIQ. *(Apart)* Ja'm tuteja. Ay, que bé! Això es que l'hi agrado.
CAM. Lo que hi ha, es una cosa. Y es, que abans de confiarte la creació d'un paper tant important, t'hauría de sentir... declamar.
MIQ. Oh! Es clar!
CAM. Sabs alguna cosa?
MIQ. Se'l «Cid.»
MAR. Sabèm el «Cid.»
CAM. Donchs, bé; t'escolto.
MIQ. *(Apart al Marquès.)* Díguili si vol fer escena ab mi.
MAR. Vostè pot fer escena ab ella. Axís l'animarà.
CAM. Jo fer escena ab un'altre artista? May!
MAR. Si l'hi ofès, dispensi.
CAM. Això no. Lo que hi ha, es que quan jo travallo, m'entrego tant en còs y ànima als meus papers, l'inspiració'm sotraqueja ab tanta forsa, que no sento ni puch escoltar a ningú. Jo, no'ls escolto may als companys que travallen ab mi! Aquí té explicat el misteri de la meva forsa dramàtica, o més ben dit, escènica. Quina escena'm vols recitar?
MIQ. La de la Ximena y la seva dida.
CAM. *(Al Marquès.)* Vostè, pot fer de dida.
MAR. De dida? Oh! Quin paper més repugnant.
CAM. Vostè, té sanch d'artista, senyor Marquès.
MIQ. Apa, fassi de dida! Cuyti. Jo ho vuy. L'hi mano!
MAR. Ab molt gust.
CAM. Què tens l'exemplar?
MIQ. Sí, en el saquet de mà. Vàgil a buscar, senyor Marquès; me vol fer el favor?
MAR. Ab molt gust. *(Apart.)* Me faràn fer tots els papers de l'auca! *(Fa mutis un moment, per la porta de la dreta, primer terme.)*
CAM. Apa. Are, marquèm la escena. Tu que fas aquí, badant? Ajudem. *(Gran enrenou de mobles, uns per terra de potes enlaire, el sofà, al inrevés, etc.)* Aquí, porta foro... Aquí, muralla. Aquí la gran escalinata. *(Entra el Marquès, y al veurer'l desordre, fa grans gestos.)*
MAR. Però, qu'es això? *(Enfadantse.)* Això, ja es abusar. Això, ja passa de mida!

MIQ. Calli.

MAR. Oh; es que tant y tant farà que ..

MIQ. Li dich que fassi el favor de callar. Apa maco! Sigui bon minyó. *(Mimosa.)*

MAR. Ab molt gust.

MIQ. Apa. *(Colocant al Marquès.)* Vostè aquí. *(Veyent que fulleja l'exemplar, que ha portat, y no trova la escena; ella l'hi busca.)* Es aquí... aquí! Aquí ho té! Vostè, farà d'apuntador, vaja. Estarà content?

MAR. *(Apart.)* Lo que he dit; tots els papers. Tots.

MIQ. Apa, comensi. *(Prenent una «pose» tràgica y donant una empenta al Marquès.)*

CAM. No, dòna. Tu, entres per allà. Per la muralla, Això, es una muralla. Dona la volta. Axís. Are! *(Miqueta ho fà, y entra, en la suposada escena, ab aire tràgich. Pausa. El Marquès se la mira enbadalit.)* Apa. Què fà, vostè, are. Donguili el peu!

MIQ. El peu? Ay! Ay! *(Alsant les espatlles.)*

MAR. El peu? *(Apart)* Jo lo que l'hi daría fora la mà; però, vaja, donemli el peu. *(Va per allargar el peu)*

CAM. El peu, senyor Marquès, en llenguatje de teatre, es l'últim vers que diu un personatge, en el moment en que va a parlar un altre.

MAR. Ah! Això es diferent. *(Llegeix.)*

> Reposeu, oh! senyora. Y si l'aymeu encare...
> Ximena. Aymarlo es poch, perquè l'adoro, oh, mare.

MIQ. *(Interrompentlo.)* No, calli, que això es méu. *(Declamant, en tó infantívol y pompós a la vegada y ab grans gestos.)*

> Aymarlo es poch, perquè l'adoro oh, mare!
> Folla passió m'exalta, si'l méu odi romàn
> Perque, dins l'enemich, jo hi trovo 'l méu aymant.

MAR. *(Apuntant.)* Y sento que...

MIQ.
> Y sento que, en despit de lo que 'm bat, suara,
> Rodrích, dins del méu cor, colpeix an el méu pare,
> que com fera, 's defensa... y cau retut vilment.
> Prò, s'alsa, tot de cop, ardit, triomfalment.
> Y en aquest fer combat, que d'ira folla brama,
> mon cor se mitj-parteix, quedant intacte l'ànima.

(Pausa. En Campasol, se la ha escoltada, ab els colses apoyats en els genolls, v el cap entre les mans, assegut. Tremolant.)

Y... veliaquí.

MAR. *(Apart, baix a Miqueta)* Divinament, Miqueta. Divinament. *(Tanca l'exemplar y mirant a Cam-*

pasol, que medita profondament, diu:) Y... veliaquí.

CAM. *(Alsa'l cap, s' ompla un vas d' aigua, se'l beu, s' aixeca, posa en ordre y va redresant els mobles, després s' acosta a Miqueta, y l' hi posa la mà al front.)* Molt curiós. Curiosissim No m'hi equivocat Hi ha pasta. Molta pasta. En una paraula. Un gran pervindre. Seràs una gran actriu!

MIQ *(Boja d' alegria.)* Vol dir? Li sembla que si? Ay! Verge Santissima. Y qu'estich contenta.

CAM. No més hi ha una cosa

MIQ. Què?

CAM Que no serveixes, ni per la tragedia, ni pel drama. Ets una actriu, excencialment còmica.

MIQ. *(Posantse a plorar.)* Oh! Que'n soch de desgraciada. No soch més que una actriu còmica; quina tristesa *(Se refugia en els brasos del Marquès, qui l'aconsola.)*

MAR. Eh? Què té? Què l' hi ha dit are, vostè?

CAM. La veritat qu' es una actriu còmica!

MIQ. Ja ho sent. Una actriu còmica; quina desgracia!

CAM. Y are, perquè plores, beneyta?

MIQ. Perquè si Que's pensa qu'es cap alegría el saber, que una .. es.:. una actriu còmica? Haber de fer riurer a la gent. Fer papers de bestia. Ay! A mi que m' agraden tant els drames que fan plorar! Ay! Quina desgracia

MAR. Pobre Miqueta! Vaja, no ploris. . Ja n'està ben segur, vostè, de que es una actriu còmica?

CAM. Segurissim. Afiguris! Ab el méu cop d'ull y la meva experiencia. No hi ha dupte possible. Son coses que's veuhen d'una hora lluny. Veu, vostè es un tràgich.

MAR. Jo?

CAM. Sí, senyor. Vostè es fet y pastat pels embolats; es un embolat de primera forsa! Tràgich, s' entén.

MAR. Un embolat? *(Apart)* Aquest home m'insulta!

CAM. *(A Miqueta que encare plora)* Vaja, encare no s'ha acabat aquest diluvi? No n'hi ha per tant, dòna T'he dit que tens talent, molt talent, com jo Y la prova es que't contracto.

MIQ. Sí? Ay! Quina alegria'm dona.

CAM. Avuy mateix, donaré la llauna, a l'actriu que tenía ajustada, pera que'm fes el «Zazà». Decididamen, la trovo massa trista! Ab això, tú 'm faràs la «Zazà.» Estàs contenta?

MAR. Noya, la «Zazà!» Quin paperàs!

MIQ Es bonich? Jo no l'he vista may.

MAR Magníflch.

MIQ Tant com' el «Cid?»

CAM. Més, perquè la «Zazà» es un «Cid» ab faldilles.

MIQ. Ja m'agradarà, donchs! Ay, filla! que bé! *(Picant de mans boja d'alegría.)*

CAM. Y are, Marquès,'m farà el favor de donarme paper, tinta y ploma.

MAR. Allà ho té tot. *(Senyalant una tauleta)*

CAM. Molt bé. Vaig a plomejar una el teu contracte. *(S'asseu y escriu)* D'això se'n diu entrar al teatre per la finestra Y ab sou d'eminencia, quatre franchs diaris. Ab la condició, de que si agrades, se't faràn tres beneficis per temporada, nominals, s'enten, ab l'import de taquilla, brut, tot per la Empresa, Què hi dius?

MIQ Que no hi veig d'alegría.

MAR. Ja son bones condicións. Vaja estàs contenta al menos?

MIQ. Ay, si! Tenir una contracta! Debutar al teatre! Sab que vol dir tot això, Marquès? Que tothom parlarà de mi, que'ls diaris no tindràn prou paper pera alabar a la Miqueta. Y que'm veuré retratada en les postals y capses de mistos.

MAR. Postals y capses, que 's vendràn en l'estanch de Castell florit

MIQ. Postals y capses que'l séu nevot comprarà, y quan me veurà tant maca, picarà de peus y morirà de ràbia, y no tindrà més remey que dir ab desesperació mal continguda: «Ah! que'n vaig ser de tonto de deixar a la Miqueta maca pera casarme ab aquell atrotinament de la senyoreta Mercader. Ah!»

MAR. Deixis de sentimentalismes are dòna!

MIQ. Oh, no, si ja no'n puch ser de sentimental, are! No veu que soch una actríu còmica!

CAM. *(Que ha acabat d'escriure y s'alsu.)* Aquí tens el contracte. Pòsam una firmeta aquí... y un altre... aquí! *(Miqueta s'assenta y firma. Entra la senyora Graner.)* Aquesta nit, a un quart de nou en punt, ensaig!

ESCENA X

Els mateixos y la senyora GRANER

GRA. Què?... Què diu aquest senyor? Que ja has d'anar al ensaig? Ahont... Al Teatre Francès?

CAM. No, senyora. La seva pubilla, forma part, desde aquest precís moment, de la gran companyía Campasol, que sortirà a donar un tom per provincies!

GRA. *(Espantada.)* Què diu, are? Un tom per provincies? Carreteres amunt y carreteres avall, com els gitanos, haurèm d'anar?

CAM. Ah; què te l'emportes a la teva mare?

GRA. Es clar que se m'emporta! No faltaría més!

MIQ. Sí... Que no se'n parla, al contracte, de la mama?

CAM. No!

GRA. Ah, es dir, que vostè'm vol separar de la noya, eh?

CAM. No, senyora! Tot lo que puch fer es permetre que vingui ab nosaltres, pagantse de la seva butxaca, viatges... el llit y el plat.

GRA. No tinch casa jo, per tal moble, fill méu! Els méus estalvis no son pera llensarlos en carrils, y en fondotes, corrent per aquestos mons de Déu! M'entén?

MAR. Senyora Graner, recordis de que jo soch aquí!

GRA. *(Ab dignitat exagerada.)* Nosaltres no'n mengèm d'aquest pà, senyor Marquès!

MAR. *(Apart.)* Diable! Aquestes dònes tenen un orgull insoportable!

CAM. Aíxís... Què fem?

MIQ. No ho sé. No podré venir!

CAM. Oh, es massa tart, are per desdirten! La contracta ja es firmada!

GRA. Però, això es espantós!

MAR. Quina complicació més inesperada!

(Tots quatre s'assehuen. La mare, furiosa, la noya, aclaparada, plora silenciosament. Pausa molt llarga. De cop, Campasol, s'alsa, se pega un cop al front, s'acosta a la senyora Graner, la examina y dona voltes al séu entorn.)

CAM. Espèrintse! En l'horitzó s'ha presentat un medi.

MIQ. Quin?

CAM. Esperis Física agradable! Bona figura! Ulls de teatre! Cabells de teatre! Línea irreprotxable! *(Fent gestos ab la mà, s'acosta a la senyora Graner, qui se'l mira espantada.)*

GRA. *(Apart.)* Y are? A mi no'm fa gaire goig, aquest home! Ay, mare, quina mena de gestos més extranys que fà! Sembla que'm vulgui senyar!

CAM. Hi ha pasta! Hi ha pasta!

GRA. Ahont?

CAM. Aquí. Vostè amaga un talent dramàtich de primer ordre, senyora!

GRA. Quí? Jo?

MIQ. Vostè també, mama?

MAR. La mama també?

CAM. Si, senyors! També te molt talent! Y la prova es, que la contracto!

GRA. A mi? Jo sortir a les taules? May! Quin horror!

CAM. Donchs deixi venir la noya ab mi!

GRA. Menos!

CAM. Donchs acepti y no'ns maregi més. Caràm!

MIQ. *(Amoixantla.)* Ay, mama! Pensi en lo bonich que fora! Totes dugues! Aniríem sempre plegades!

GRA. Ay, desgraciada filla meva del méu cor! Y tú tindràs valor pera obligar a la teva mama a pintarse'ls ulls de blau, els llavis de vermell y els cabells de groch? Y a que's presenti al al davant de la gent a donar escàndol? Jo ser còmica? Jo sortir pintada? Jo? Què diría el méu pobre difunt, que al cel sía, si ho veya? Ell que era tant formal! Y què pensaría la pobre mare qui va tenir la sort de que la saludés l'Emperador Napoleó.

CAM. Napoleó primer? Ja l'he fet! Es un gran paper pera mí?

MAR. Com que'l séu difunt marit, era un home que pel séu càrrech de guardià general de boscos, tenía una gran experiencia agrícola, li diría: «No t'hi pensis més y acepta.»

MIQ. Apa! Cuyti! Acepti!

CAM. Apa! Que li tinch destinat un paper de duquesa, que'n farà una creació.

MAR. Oh! Una duquesa! Senyora Graner! Això ja es del séu bras. Miri que quasi no pot dir que no.

CAM. Vaja, decideixis. Si o no?

MIQ. Apa, si. Eh, mama?

MAR. Digui que si. Jo ho vuy.

GRA. *(Desesperada.)* Que sé jo! Pobre de mi! Si no sé ahont tinch el cap! *(La porten quasi a la forsa, a la taula, en la que Campasol extén el contracte.)*

CAM. Molt bé. Aqui tens el contracte. D'això se'n diu entrar al teatre per la taulada. Y ab un sou d'eminencia; dos franchs diaris. Apa, posem una firmeta aqui... y un'altre... aquí! *(La senyora Graner s'assenta y firma.)*

MIQ. *(Al Marquès.)* S'hi ha fixat? Ja li diu de tú. Ay que bé! Senyal de que li deu haver vist condicións.

CAM. Perfectament Y aquesta nit, a un quart de nou en punt, ensaig.

GRA. Aquesta nit? Ja?

CAM. Si, perquè dimars marxèm.

MAR. Això es, marxèm dimars.

MIQ. Còm? Vostè també?

MAR. Y vostè's pensa que jo hi puch faltar al séu debut? May! Ahont van?

CAM. Primer a Perpinyà. M'estimen molt a Perpinyà!

MAR. Explèndit. El méu metge, no me l'ha recomenat poques vegades el clima de Perpinyà. Are'l podrè complaure.

CAM. D'aquí a un'hora'ls hi enviaré'ls papers. *(A la senyora Graner.)* Tranquilisis. Vostè aviat el sabrà No més te cinch bocadillos.

GRA. No més?

CAM. Veu? Aquesta exclamació ja es d'artista Y are, Marquès, Baronesa y senyora Duquesa, no'ls vuy molestar mès. Ha arrivat l'hora de fondrem. Tinch el gust de despedirme de tots vostès, fins aquest vespre!

MAR. Passihobé!

MIQ. Fins aquest vespre. Y gracies per tot.

GRA. *(Al despedirse de la senyora Graner, aquesta se'l mira de cap a peus y li diu.)* Que Déu li torni, perquè'm sembla que ja li ha ben prés, fill méu!

CAM. Y are, ni una paraula més. Faig mutis pel foro. *(Se'n va ab magestat.)*

ESCENA ÚLTIMA

El MARQUÉS, la MIQUETA y la senyora GRANER

(Tota aquesta escena final rapidíssima.)

MIQ. Y are, no's pot perdre temps El tením ben just. Vostè, senyor Marquès, cuyti, depressa. Acompanyi a la mama, a la oficina de contribucións indirectes S'ha de treure una llicen- per la mama, de sis mesos.

GRA. Tens rahó Per l'estanch

MAR- Jo, un aristòcrata com jo, rebaixarme fins a posar els peus en una oficina de la República? May!

MIQ. Apa! Sí! Oy que sí, que ho farà?

MAR. Ab molt gust! *(Apart)* Aquesta noya sempre surt ab la seva!

GRA. Estàs contenta, al menos?

MIQ. Sí, mama, sí! Molt!

GRA Aleshores! .. Faig a gust el sacrifici de la meva vergonya. Me resigno a convertirme en una gran actríu, en ser la nena mimada dels públichs! Senyor Marquès, vostè ja'm farà l' obsequi d'acompanyarme a una d' aquestes grans botigues que fan tanta olor en les que hi venen pintures per les comiques! Veritat? Vuy comprarme una poteta de llebre y un pincellet, per pintarme els ulls de blau y els llavis y les galtes de vermell! Vuy comprarme tres perruques rosses, ben rissades! Y... ay, senyor, perdoneume, si peco! Sab ahont m'haurà d' acompanyar, després, senyor Marquès?

MAR. Ahont?

GRA. A confessar! Perque'm sembla, que desde que soch còmica, estich en pecat mortal!

MIQ. Y are, mama! Ves quines coses de dir! *(Teló ràpit.)*

FÍ DEL ACTE SEGÓN

ACTE TERCER

La escena representa un salonet molt elegant y luxós, a casa de la Miqueta. Parets tapissades de estofes de colors clars, richs cortinatjes, mobles elegantíssims. Portes laterals, dreta y esquerra, primer terme. La de la dreta, es la que va al rebedor. Al fons, cap a la dreta, balcó que dona al carrer. Finíssimes cortinetes ab puntes, en la part inferior dels vidres. Al fons, cap a la esquerra, una porta gran. Al fons, ben al mitj, una vitrina ab objectes preciosos a dins, regalos d'amichs y admiradors. Al demunt, penjat a la paret, un gran quadro ab un retrat de la Miqueta. Entre les portes de la esquerra, primer terme, y la de cap al fons, un paravent, per damunt del que surten branques de plantes tropicals. Davant del paravent, un gran sofà; més enllà, cap a la paret, un moblet *secretaire*, ab pupitre per escriure. Cadira a vora del moblet. Cap a la dreta, una tauleta ab un gran silló a cada banda ab richs coixíns. Adosada a la paret lateral de la dreta, una cònsola. Ben distribuhides per la escena, columnetes ab estàtues, gerros ab flors, paneres ab grans llassos de colors, recorts de beneficis, etc. Aparatos d'iluminació elèctrica a la paret, y a terra, rica y tofuda alfombra. Damunt de la tauleta, un telèfon portàtil. En una cadira, adosada a la paret, hi haurà assentada, ben a la vista del públich, la «Ramoneta,» la nina ricament vestida y ben calsada. Es a entrada de fosch d'un día dels primers del mes de Juny.

Al alsarse el teló, se sentirà el timbre elèctrich de la porta del pis, y desseguida atravesserà la escena la Pereta, entrant per la porta lateral esquerra y sortint per la lateral dreta, tornant a entrar quasi al moment, seguida de la Mimí, la Totó y la Lu-lú, tres actrius joves elegantíssimes. La Pereta, anirà vestida ab el trajo característich de les pageses de Bretanya, però ab molt més luxe que al primer acte. De pagesa rica, vaja.

ESCENA PRIMERA

La PERETA. Entran desseguida la MIMÍ, la TOTÓ y la LU-LÚ

PER. *(Fentles entrar.)* Entrin. Entrin. Fassin el favor de seure.

MIMÍ. Digui a la senyora Graner, que hi ha la senyoreta Mimí.

TOTÓ. Y la senyoreta Totó.

LU-LÚ. Y la senyoreta Lu-lú.

MIMÍ. Les seves amigues... y actrius del Teatre de la Comedia Moderna.

PER. *(Apart rondinant.)* Are si que hem tret la grossa! *(Alt.)* La senyora encare no es aquí. *(Les altres s'assenten.)*

TOTÓ. Y la Miqueta?

PER. Es al ensaig... *(El telèfon se posa a trucar. La Pereta que hi es aprop, s'espanta.)* Ay! Santa Filomena'm valgui! Una no s'hi pot acostumar a n'aquest catatrinch-catatrinch. *(Veyent que les altres riuhen.)* Oh, ja poden riure, ja, Jo crech que aquí dins hi ha el dimoni. *(Les altres riuhen encare més.)* Riguin tant com vulguin, ho senten? però a mi no'm treuràn d'aquí. Aquestes mecàniques no son cristianes, vaja!
(Sona'l timbre altre cop. La Pereta se senya y ab molta por y cuydado, agafa l'auricular.)

MIMÍ. Vagi ab cuydado, Pereta, miri que's cremarà. *(Riuhen.)*

PER. Encare que se'n burli. Ben bé que m'hi vaig cremar un día. Y que'm va donar una sotregada, que ab una mica més caich. *(Escolta y parla en el telèfon.)* Uy ¡ això sembla un cau de burinots. No més se sent un zum-zum... Ah! are si que se sent bé. *(Ara es quan parla.)* Si .. si... aquí es a casa de la senyora Graner... Qui es... vostè? Ah! Es el ministre? *(Deixant un moment l'aparatu y tota cofoya.)* Es el ministre! *(S'alsen totes tres.)*

MIMÍ. Oh!

TOTÓ. El ministre!

LU-LÚ. Ah, deu ser pera la funció de gala de demà. Com que la Miqueta hi pren part...

MIMÍ. Quina funció de gala?

TOTÓ. Caràm, la funció de gala en honor del Rey de Noruega.

MIMÍ. Ah!

Totó, (Srta. Soto)

PER. *(Tornant a parlar per telèfon.)* Si... si... La senyoreta m'ha deixat dit que'ls hi digués .. Esperis... M'ho ha deixat escrit en un paper... *(Busca y trova el paper.)* Ah, ja'l tinch. *(Parlant en el telèfon.)* Si, que la senyoreta farà una escena d'«El malalt imaginari.» Eh? Què diu? Que'l senyor ministre no sab qui es l'autor de «El malalt imaginari?» Ah una servidora tampoch li sabría dir Això si que no m'ho ha deixat escrit la senyoreta. *(Les altres se parteixen de riure.)* Ja li dirèm quan ella vingui .. Què diu? Ah; si... està bé. Estigui bonet. *(Les altres riuhen y se tornen a assentar. La Pereta deixa l'auricular y se'n va tot rondinant.)* Tot les fa riure a n'aquestes calandries. Uix!

MIMÍ. *(Quan la Pereta ja es fora.)* Què tal la Miqueta? Eh? Còm s'ha enfilat?

TOTÓ. Quina carrera més maca en tres anys!

LU-LÚ. Quin èxit!

MIMÍ. Y quina sort, també! Mireu que a vintiquatre anys arribar a ser la primera actriu del Teatre de la Comedia Moderna!...

TOTÓ. Y ab quin sou! Heu de saber, que guanya 6000 franchs cada mes!

LU-LÚ. Es una eminencia, filles! Es una eminencia! No hi ha que donarhi voltes!

MIMÍ. Ditxosa d'ella.

TOTÓ. Ay, sí! *(Pausa.)*

LU-LÚ. Y'l Marquès vell, de la Torre Miranda .. quin paper hi fa, en tot això?

MIMÍ Cap, filles meves, cap. Ho sé de bona tinta. D'ell no s'acepta rès en aquesta casa. Ni un cèntim!

LULÚ. No?

TOTÓ. Vols dir?

MIMÍ. Però en cambi, tampoch se li concedeix rès

LU-LÚ. Ah! no?

MIMÍ. No. La Miqueta es una bona noya. La Miqueta no té amors ab ningú. La Miqueta es un fenòmeno.

TOTÓ. Pobre Marquès! Ja'l planyo!

MIMÍ. No. Si es molt felís. Mirèu: d'amors n'hi han de moltes maneres. Igual que de carabasses! Donchs, bé... feuse càrrech que'l marquès es una carabassa platònica.

TOTÓ. Si, però per això també'ns fa esperar la senyora Graner. Què me'n diheu d'aquesta, com a artista?

Lu-lú, (Srta. Ferrandiz)

LU-LÚ. Lo que diu tothom. Sabeu quin motíu li han tret? «La Duse de les tontes.»
TOTES. Ah! Ja! ja! (*Rehent estrepitosament.*)
LU-LÚ. Està bé!
MIMÍ. Li està clavat!
TOTÓ. Si, però ab tot y això, no vol venir, vaja. (*S' alsa, les altres dugues també.*)
LU-LÚ. Anèm, anèm.
MIMÍ. Ja li posarèm dugues ratlles. (*Se sent trucar a la porta del pis.*)
TOTÓ. Calleu. Are es aquí.

ESCENA II

Les mateixes y senyora GRANER

(*Està completament cambiada. Porta els cabells ondulats a la última moda, sombrero exageradíssim, però molt elegant, vestit explèndit. En els més petits detalls del séu vestir, en el tò de la veu y en el modo de caminar y d' accionar, s' ha de veure a la antiga estanquera, transformada en una parisienca de les més elegantes.*)

GRA. (*Trayentse l' abrich*) Hola, noyes! Ay! Dispenseume. Vinch de can Ritz... de pendre'l thè. Estava brillant! Concurrencia daurada! Y vosaltres, còm esteu? Bé, que me'n diheu del vestit? Eh? Us agrada?
TOTÓ. Es magnífich!
LU-LÚ. Exquisit!
GRA. Es... aèreo! Veritat? Es un vestit, que no's pot dur més que d'un quart de sis, a un quart de set del vespre. Que pendreu una tassa de thè?
LU-LU. Oh, no! Es massa tart. Hem vingut, no més que pera convidarla a dinar, demà a les set en punt. Hi trovarà algún conegut... de vostè.
TOTÓ. En carbassó, per exemple.
MIMÍ. En confitures.
LU-LÚ. Les seves conquistes, vaja.
GRA. (*Rihent satisfeta.*) Uy, que sou dolentes. Ja vindré. Ja vindré. Vaja, us ho prometo! (*Les acompanya. Mimí, Totó y Lulú, se'n van.*)

Senyora Graner, (Sra. Morera)

ESCENA III

La senyora GRANER, PERETA y després MIQUETA

PER. *(Entrant ab un gran ram de flors.)* Han dut aquesta toya pera la Miqueta.

GRA. *(Donantse importancia.)* Ay! Me posa nirviosa, miss, ab aquest modo de parlar tant apegesat. No's diu: «Han dut aquesta toya pera la Miqueta.» No Se diu: «Acaben de portar aquest *bouquet* pera la senyoreta.» *(La Pereta se la mira embadalida y alsa les espatlles.)*

PER. *(Apart.)* Déu la fàssi bona.

GRA. Bé, bé. Pòsil allà, miss. Ah! Que encare es tancat el gos?

PER. Si, senyora.

GRA. Obril. *(La Pereta va a una porta y crida:)*

PER. Menut! Menut! Té! Té!

GRA. Ja hi tornèm? Que ja no se'n recorda que li tinch prohibit el pronunciar aquest nom tant casulà? No vam quedar que'l Menut, ja no se'n diu de Menut?

PER. Ah, no? Còm se diu, donchs?

GRA. Se diu «Mignon.»

PER. Està bé. *(Cridant el gos.)* Mignon, té. *(Tanca la porta.)*

GRA. Que no ha vingut el Marquès?

PER. No, senyora.

GRA. Es estrany. Si que triga avuy.

PER. Potser fa festa.

GRA. Eh?

PER. Com que ve cada día.

(Se sent parlar a Miqueta dintre. Entra depressa. Va també elegantíssa y ricament transformada.)

MIQ. Hola, mama.

GRA. Déu te guart, filla meva. Ja ets aquí?

MIQ. Si, hem acabat més aviat de lo que'ns pensavem. Hola, Pereta.

PER. Ay, filla. Es un consol el sentirse anomenar per el séu nom.

GRA. Aixís... ha anat bé l'ensaig?

MIQ. Divinament. No n'està poch de content en Campasol. M'ha trovat senzillament esplèndida.

GRA. Es un cap sense servell, aquell vellot d'en Campasol.

MIQ. Oh, mama. Donchs a mi, el pobre Campasol,

Miqueta, (Sra. Xirgu)

encare que no mes sigui que'l segón apunt del nostre teatre, cada día'm sembla més savi y més coneixedor de lo que es la vida. Y ademés, m'estima tant..

GRA. Oh! Ia pot estimarte! Mira que lo que tú has arrivat a fer per ell!... No fa més una filla per un pare. *(Transició.)* Ah, que ja has anat a provarte el vestit nou?

MIQ No, dòna No mes pensa que'n això. Te, Pereta. Empòrtatenho tot. *(Li dona un paper enrotllat que duya, el saquet y els guants. Y s'asseu al sofà.)*

GRA. Hi ha una pila de cartes per tú.

MIQ. *(Mirant les cartes, que son al damunt de la taula pupitre.)* Ah, el correu, quina cosa més pesada! *(Les va obrint y passanthi els ulls fastiguejada.)* Ah, no! Qu'es pesat aquest empressari de Bruseles, quina insistencia! Es inútil! No hi vuy anar! No hi aniré! Vaja! *(Obrintne una després de llegir el sobre.)* Aquesta es pera vostè. «Franch Marsal y companyía, banquers» *(La dona a la seva mare.)*

GRA. *(Dissimulant la seva contrarietat.)* Ah, si. Es d'un dels gerents de la casa de banca. Si. Com qu'es accionista del teatre... Es un home molt simpàtich. Y ademes, molt artista.

MIQ Què vol?

GRA. Rès. . rès. Com que li vaig parlar de colocar el diner, me parla dels valors que a n'ell li semblen més segurs.

MIQ. Ah! Veu? Això està molt ben pensat... mama! Ja m'agrada, ja, que fassi economíes! Tenía por de que no fos tot lo contrari. Perque devegades me fa estar ab una mica d'angunia. Gasta tants diners, que ..

GRA. *(Escarnintla.)* Ay! que la mama'm renya. *(Riu. Trancisió.)* Ah! sabs qui he trovat, tot venint cap aquí? Al senyor Romani.

MIQ. De veres?

GRA. Sí. Hem parlat de Castell-florit. Sabs que m'ha dit? Que'l comte Tomaset, se casa, a primers del mes entrant; y que demà hi ha el dinar de prometatge.

MIQ. *(Ab fredor, y obrint un' altre carta.)* Miri, una factura.

GRA. Es de la florista!... Sabs que li he contestat, jo? Que a nosaltres, tant se 'ns endona de lo que fà o deixa de fer, aquell beneyt del comte Tomaset.

MIQ. Molt ben dit. Ah! Carta del méu adorador!
GRA. Del desconegut?
MIQ. Un home que estima, no ho es may de desconegut per una dòna.
GRA. Bé, sí però, de totes maneres, es tot un tipu, aquest bon senyor, que may s'ha dignat donarse a coneixe, y que t'envía, ab tota regularitat. cada setmana, una carta y un ram de flors Veliaqui la carta. Y veliaqui'l ram. *(L' hi senyala.)*
MIQ. Ah! encare no l'havía vist.
GRA. Còm se diu aquest senyor?
MIQ. Pere-María. Agustí Pinyol.
GRA. Hum! Pinyol. Quin nom. Dèu ser apotecari!
MIQ. Bé, vaja, no se'n burli. Ho sent? Es l'únich home que'm sembla senzill y plè de sinceritat.
(Pausa. Llegeix la carta, la rellegeix y despres la guarda en el pit. La senyora Graner haurà anat fins al balcó.)
GRA. Ah! Aquí tenim al Marquès.
MIQ. *(S'alsa.)* Els deixo sols.
GRA. Y are?... Y perquè?
MIQ Perquè'm sembla que li ha de dir alguna cosa.
GRA. Què?
MIQ. Oh! Rès, rès. Què se jo. Fins després!..,
GRA. Y are? *(La Miqueta se'n va.)*

ESCENA IV

La senyora GRANER y el MARQUÉS. Després en GALOFRE y ROBERT.

(Entra en Robert, el criat, y fa passar al Marquès, aquest, entra a poch a poch, ab aire ombrivol, el sombrero quasi arràn d'ulls. Va carregat de paquets, capsetes y encàrrechs, portant les mans y brassos del tot ocupades. Aspecte molt còmich. En Robert saluda y's retira.
GRA. Gracies a Déu que es aquí, Marquès! Ha trigat molt, avuy.
MAR. *(Esbufegant.)* Sí..
GRA. Còm? Que ha fet tot lo que li vaig encarregar?
MAR. Sí...
GRA. Però.. què té? D'ahont vé, are?
MAR. Deixim descarregar, primer. Ja li diré. *(Escampa tot lo que porta al sofà.)* Vinch d'un di-

nar, que'ns donèm, mútuament, çada més, tots els que varem estar enamorats de la baronesa de Mirasol. Avuy, no més eram tres. perquè els altres son a fora.

GRA. *(Rihent)* Ah! ah! ah!

MAR. Oh; no rigui. Dos dels tres, eren, l'un, en Carbassó, y l'altre, en Confitures. Dos jovenets de la meva edat.

GRA. Molts simpàtichs, per cert. *(Coquetejant.)*

MIQ. Y ab quins vostè coqueteja. Y com que l'altre día, en varem parlar, ab la Miqueta, de tot això, els he fet certes observacions referents a vostè

GRA. Oh! vostè ha fet això? Què hauran dit, aquells bons senyors? S'hauran pensat que vostè estava gelós. Oh!

MAR. No. Tranquilisis. Rès d'això, Perquè, lo primer que'ls he dit, ha sigut: Senyors. Jo estimo a la senyora Graner, com se pot estimar a una mare!

GRA. *(Indignada)* Oh!

MAR. Ab això, jo tinch el dret de dirli: senyora Graner. Recordis que vostè es una persona conforme. Prou fer la nena!... Prou miradetes!... Prou mitjes rialles!... Prou regalar postals, que porten el séu retrat, a tothom!... Y prou escriure dedicatories! *(Enfadat)*

GRA. *(Avergonyida y ab dignitat.)* Senyor Marquès! Una mica més de consideració. Miri que'm diu unes coses!... Pensi, que jo soch una pobre senyora, sola, sense ningú que'm defensi. Ay, senyor. Quines amargures haig de passar a la meva edat! *(Ploriquejant.)*

MAR. Vaja, vaja. Vínguim aquí! Eh?... que ja serà bona minyona? Eh?... que ja no hi tornarà més?

GRA. L'hi prometo! *(Ab sanglots.)*

MAR Apa, donchs. Aixuguis aquestes llagrimetes! Enforteixi'ls seus principis de conformitat! Y fàssim una rialleta, apa! Ja n'hi ha prou!

GRA. *(Acabant per somriure.)* Sí Està content?

MAR. Miri si n'estich, que... no més l'hi haig de dir, que m'he fet un tip de correr per vostè! Miri, si n'he dut de coses!

GRA. Oh, sí, sí, te rahó! Ja ha dit a tot arreu, que 'ns enviessin les factures?

MAR. Es a dir, que en aquesta casa, no s'aceptarà may rès de mí, veritat?

GRA. Ja sab el nostre modo de pensar! Ja sab que som persones conformes! No'n parlèm més, senyor Marquès! Veyàm els paquets? Ho tenía tot en una llista que l'hi he donat aquest dematí. Veyàm si hi falta rès...

(Examinant els paquets que el senyor Marquès ha agafat altre vegada. Ella, ne va prenent y posant damunt de la taula. Entra en Galofré y sorprèn al Marquès, carregat de paquets y capses.)

GALO. No destorbo pas, senyora?

GRA. No, no! Entri, entri! Déu lo guart, Galofré.

GALO. Hola, noy! *(Al Marquès, rihent.)*

MAR. *(Donantli una mala miràda.)* Hola! *(No pot donarli la mà, que l'altre li allarga, perquè té les mans ocupades.)*

GRA. Dongui, dongui, Marquès. Permètim. Vuy veure si s'ha descuydat rès! *(Li va prenent les capses, deixantli les mans lliures.)*

GALO. Ah, es dir que tú ets el que? .. Bona!

MAR. No, home! No!

GALO. Però... com te tornes? Ahont te fiques? Al cassino, no se't veu may!

MAR. Es que fa un quan temps que estich molt ocupat... Assumptes que no's poden deixar! Preocupacións polítiques!

GALO. Ah!...

GRA. *(Examinant una mostra de galó d'or.)* Vaja! Ja l'han tornat a enganyar!

GALO. Eh?...

MAR. Còm?

GRA. Sí, home! No l'hi vaig dir que havía de ser un galó de tres dits, al menos! Y això ab prou feynes ne té dos! Pensi que hi ha anat sis vegades. Tanta distracció tampoch se comprèn!

GALO. *(Esclafint a riure.)* Pff! .. Bona! bona!

MAR. Ja hi tornaré a passar! *(Apart.)* Això'm va resultant molt desagradable!

GRA. *(Obrint un altre capsa.)* Ah! Veu? Els cabells postissos si que estàn bé. Divinament! Marquès, el felicito pels cabells postissos!

GALO. Noy! Jo també't felicito pels cabells postissos!

MAR. *(Furiós.)* Oh! No més me faltava que això!

GRA. *(Alarmada, buscant.)* Y la borleta? La borleta pels polvos. Ahont es?

MAR. *(Aclaparat.)* Ay, me n'he descuydat!

GRA. Còm? Que s'ha descuydat de la borleta pels polvos? Oh!

GALO. Es a dir, que t'has descuydat de la borleta pels polvos?

MAR. Sí! M'he descuydat de la borleta pels polvos! Y què?

GRA. Precisament, se'm descuyda de lo que'm porta més pressa; de lo que'm fa més falta, de lo que necessito més! Senyor Marquès!... Vostè te'l cap a tres quarts de quinze!

GALO. Si, noy, francament, això es tenir el cap a tres quarts de quinse.

GRA. Veritat que tinch rahó?

GALO. Tota .. senyora. Tota la rahó.

GRA. Ho veu?

MAR. Fesme'l favor de... *(Molestat.)*

GALO Ja ve de lluny, això. Desde que va tenir la escarlatina, que aquest cap...

GRA. Ah! si? Y quan la va tenir la escarlatina?

MAR Quan tenía sis anys.

GRA. Axís, jo mateixa m'hi arrivaré a comprar els galóns y la borleta.. perquè si m'havía de refiar d'ell. Ja'm dispensarà, veritat, senyor Galofré?

GALO. Com s'entén això, senyora? Vostè mateixa! No faltaría més!

GRA. *(Saludant.)* Fins a més veure. senyor Marquès. *(Secament.)*

ESCENA V

GALOFRÉ y'l MARQUÉS

GALO. Noy, are si que veig...

MAR. Què?

GALO. Que al cassino tenen tota la rahó.

MAR. Perquè?

GALO. Perquè diuhen que tu't penses fer l'amor a la Miqueta .. Quan no fas més que ser un criat de la mare.

MAR. Qui ho ha dit això?

GALO. Tothom. Y tú mateix has de confesar que es ridícul, perdre axís... la teva sisena joventut, cosit a les faldilles d'una dòna que no't vol.

MAR. Ah, es a dir, que al cassino diuhen que la Miqueta no'm vol, eh? Donchs bé, tots els del cassino, que diuhen això, son una colla d'imbècils!

GALO. Es que jo també ho dich.

MAR. Donchs tú també ets un imbècil!

GALO. Eh? Fes el favor...

MAR. Es a dir, que tú't penses que soch incapàs de inspirar a cap dòna, allò que se'n diu una passió! Eh? que no puch ser estimat ni enganyat! Eh?

GALO. Home ..

MAR. Es a dir, que tú't penses que soch una desferra indecorosa, com are tú, eh?

GALO. Com? A poch a poch

MAR. Un fantasma... d'altres témps. Un recort feble Es això?

GALO. Home, jo no he dit tant.

MAR. Donchs, ja que'm punxes perquè parli clar... sàpigues, que'm repugnes perquè estàs massa gras!

GALO. Aldavert!...

MAR. Vèsten! Vèsten del méu davant, perquè, o sinó, acabaré pera dirte coses desagradables.

GALO. Ja me'n vaig, home, ja me'n vaig... però, no sense haverte respost en el mateix tó en qûe tú'm parles: «Ets un home dolent.» Té *(Se'n va furiós.)*

ESCENA VI

El MARQUÉS y MIQUETA

MAR. *(Sol, agitat.)* Quin home mes ordinari! Ah!

MIQ. *(Entrant.)* Què hi ha? Què té?

MAR. Rès. que acabo de treure de casa a ñ'aquest escandalós de Galofré!

MIQ. Perquè?

MAR. Perquè l'ha insultada grollegament a vostè,

MIQ. A mi? Què ha dit?

MAR. S'ha permès la llibertat de dir, que vostè... a mi no'm vol.

MIQ. Però, miri, que això es veritat.

MAR. Ja ho sé, qu'es veritat, però, el gosar a dirmho a la cara, es una impertinencia que no puch tolerar. L'he tractat de tot. Estich furiòs, furiós.

MIQ. Però, perquè?

MAR. Perquè, fins are, jo'm pensava, que tot París estava convensut de que... bé, vaja, de que la Miqueta,'m deya; «Aldavert». Donchs bé, are resulta que no, que tothom està convensut de

lo contrari. Quin desengany! Perxò me poso, fora de mí! ..

MIQ. Vostè es molt dolent Perquè vostè, també, sab que jo l'estimo molt... a vostè, com a... amich!

MAR. Precisament, això es lo que'm molesta. Que no veu qu'estich en ridicul? Si al menos vostè'm dongués una petita esperansa, per petita que fós

MIQ. Ja l'hi dono, vaja. Tant repetita com vostè vulgui.

MAR. De veras?

MIQ. Sí, pero ab la condició, de que dongui una satisfacció an en Galofré.

MAR. Això may.

MIQ. Y sí jo l'hi demano? (*Ab mimo.*)

MAR. Ab molt gust.

MIQ. Aixís m'agrada. Y are, parlèm d'una altre cosa.

MAR. De què?

MIQ. Vostè, demà, no serà aquí, veritat?

MAR. Sí.

MIQ. No. Recordis que, demà, ha d'anar a Castell florit

MAR. Ah!

MIQ. Convé que hi vagi.

MAR. Aixís, vostè... sab?

MIQ. Tot.

MAR. Qui l'hi ha dit?

MIQ. En Romaní. Per ell sé, que demà, hi ha'l dinar de prometatge de...

MAR. Sí, però jo no hi haig de fer rès en aquest dinar. Aquest dematí he telegrafiat al méu nebot, dihentli, que no'm puch moure de París, perquè torno a tenir un dolor reumàtich molt urgent.

MIQ. Quina excusa. No ho creuràn.

MAR. Tant se m'endona. Es inutil. No hi vaig.

MIQ. Sí!...

MAR. No!. .

MIQ. Sí!...

MAR. Perquè?

MIQ. Perquè jo ho vuy.

MAR. Però...

MIQ. Y sí jo li demano? (*Ab mimo.*)

MAR. Ab molt gust.

MIQ. Gracias. Y are vagissen desseguida, a trovar an en Galofré.

MAR. Ja hi vaig. Ja. *(Agafa'l sombrero y va cap a la porta. Tot de cop, recula y diu:)* Ah! Miqueta. Sí, are al baixar l'escala, trovés un savi, sab que'm diría aquest savi?

MIQ. No

MAR Me diría. Tots els vells se tornen criatures. Renuncia a la Miqueta. Que no ho veus que no es per tu? Però com que jo, al savi, per tota contestació, l'hi donaría dugues bofetades, ja no'm gosaría a dir rès més Fins a cada moment.

MIQ. Passihobé. *(El Marquès se'n va. Miqueta va fins a la taula pupitre, obra un paquet de cartes, les contempla ab tendresa, desprès agafa'l ram de flors, y l'olora llargament)* Oh; ram de flors. Tu si, qu' ets un ram formal, fidel, entenimenttat. Eh, que sí? Tu, si que no t'hi casaries ab la filla d'un comerciant de petroli Eh, que no? Es clar, que no ho faríes això, tu. Ja m'ho pensava!... Perquè tu, ets un ram molt bon minyò y molt simpàtich. *(Besa les flors ab llanguidesa.)*

ESCENA VII

MIQUETA y TOMASET

(Aquest entra rapidament, però al adonarse de que hi ha algú, 's detura tot avergonyit. Al coneixer a Miqueta, ja no sab lo que li passa, s'esforsa pera dominarse, però no pot. Ella, al veurel, queda muda, aclaparada, presa de gran emoció.)

TOM Ah!

MIQ Eh?

TOM. Soch jo.... Senyora... Vuy dir, que soch jo... Aquí'm té! Veliaquí! *(Ella no respón. Pausa. Tomaset se va dominant.)* Jo, senyora, vinch pera reclamarli'l meu oncle.

MIQ. Eh?... Però, això es una manía!

TOM. Pera acabar; convé que'l senyor Marquès abandoni París... y que torni a Castell florit. El méu pervindre hi està compromès!

MIQ. Ah?

TOM. Sí, he rebut un telegrama del méu oncle, participantme que no vindría al dinar del méu prometatge, perque tornava a tenir un dolor

reumàtich, molt urgent... Y, la familia de la meva promesa, que es molt inteligenta...

MIQ. Quí?... la seva promesa? *(Ab sorna.)*

TOM. No... la seva familia.

MIQ. Ja!...

TOM. Sí... ha endevinat desseguida que 'l dolor reumàtich urgent, era .. vostè!

MIQ. Gracies per la comparació!

TOM. No hi ha de qûè. Aleshores, el senyor Mercader, ha manifestat que no podía donar la seva filla, al nevot d' un oncle que porta una vida tant... tant .. tant... especial... Sobre tot, quan aquest nevot es l' hereu d' aquest oñcle. Miri que la meva felicitat depén de lo que vostè fassi... o deixi de fer! Y veliaquí, perquè estich tant emocionat que quasi no puch parlar!

MIQ. Senyor méu, jo no puch tornar al séu oncle una llibertat que no li he près. El senyor Marquès de la Torre Miranda, es un amich. Rès més que un bon amich. Vostè, potser no'm creurà... però axís es.

TOM. Si, que la crech.

MIQ Tant aviat?

TOM. Si.

MIQ. Perquè?

TOM. Perquè vostè ho diu.

MIQ. Ah! Però també hi vuy afegir, que 'l senyor Marquès, ha sigut per mi, tant bò, tant efectuós y tant desinteresat .. que no puch pensar ab lo que ell ha fet per mi, sense sentir un profond agrahiment. Y veliaquí, perquè jo també per la meva part, estich tant emocionada, que qusai no puch parlar.

TOM. Ah!

MIQ. Ja compendrà, donchs, que jo no haig de posar cap obstacle als séus projectes, al contrari.

TOM. Y jo li dono les gracies, senyora, y'm felicito de que vostè hagi acullit la meva visita, ab una calma que no més se pot comparar ab la meva

MIQ. Y jo, estich contentíssima, al comprobar que de lo passat .. entre vostè y jo . ja no'n queda rès.

TOM. Ah! no! Rès!...

MIQ. Allò que se'n diu, rès. Ni rastre! Jo, per la meva part, ho he oblidat tot. Tot!

TOM. Jo també! Oh! Tot! Allò que se'n diu, tot!

MIQ. Jo no'm recordo de rès. Ni de de quan ens

trobavem pels voltants de Castell florit. Miri que's prou, veritat?

TOM. Jo no'm recordo ni dels dèu paquets de tabach que venía a comprar cada día al estanch. Es estrany, veritat?

MIQ. Jo, ni d'aquella postal me recordo

TOM. Jo tampoch. Ni del pomet de marguerides. Ves.

MIQ. Ja ho veu. No'm recordo de rès.

TOM. Com jo. Y, per altre part, se comprèn No'm caso? No estich apunt d'esser ditxós? Què vol més?

MIQ. *(Nirviosíssima.)* Y jo, encare soch més felissa que vostè, perquè jo no l'haig d'esperar a la felicitat, jo ja fa temps que'n soch de felissa.

TOM. Ah, si! Ja sé que té tants èxits al teatre.

MIQ. Oh, no! No parlo pas d'això.

TOM. Ah, no?

MIQ. No Parlo d'una felicitat més íntima, de la única felicitat que hi ha en aquest mon.

TOM. Còm? Que potser estima a n'algú?

MIQ. Qui sab?

TOM. Què potser hi ha algú que l'estima?

MIQ. Si... hi ha algú que m'estima bojament.

TOM. Oh! Y qui es? Còm se diu?

MIQ. El méu estimat? Miri, aquí te'l ram que m'acaba d'enviar. Allà hi han les seves cartes. Y sàpiga, que no es trapacer com vostè, ni un mentider com vostè.

TOM. *(Desafiantla.)* Això, vostè ho diu pera ferme enrabiar. Pera provarme. Què s'hi juga que no'm dirà com se diu? Ni qui es?

MIQ. Que no l'hi diré? Donchs, sàpiga que's diu: Pere María Agustí Pinyol.

TOM. Eh?

MIQ. Y jo l'estimo. M'entén? L'estimo ab tota la meva ànima.

TOM. Això si que no es veritat! No!

MIQ. Perquè?

TOM. Perquè... Pere María Agustí Pinyol, soch jo. *(La Miqueta se'l mira espantada.)*

MIQ. Eh?

TOM. Soch jo.

MIQ. *(Després d'una pausa.)* Aleshores... totes aquestes cartes?

TOM. Les he escrites jo. *(Se treu una pila de papers plens de gargots y enmatxucats de la butxca.)* Miri, si no ho vol creure; aquí te'ls borradors.

MIQ. Es a dir que'n Pinyol es vostè?

TOM. Si, senyora En Pinyol soch jo.
MIQ. Però y donchs? Y el séu casament?
TOM Què hi farà, si soch tant tímit? Jo anava deixant passar el temps . esperant que algún día o altre, algún aconteixament imprevist, s'encarregaría de tirarho tot a rodar. Jo'm podía haver trencat una cama. La meva promesa hauría pogut tenir la verola. Podíen haver ficat el méu sogre a la presó. Però, ca... no ha succehit rès de tot això. No he tingut tanta sort.
MIQ. Efectivament, si que ha tingut desgracia.
TOM. Y ab l'excusa de reclamarli'l méu oncle, me n'he vingut cap a París, però en el fons, si he vingut, es perquè'm moría de ganes de ganes de tornarla a veure, pera tornarli a dir una y cent vegades, que l'estimo més que may, Miqueta.
MIQ. Jo també l'he estimat sempre Si vaig fugir de Castell florit. va ser pera ferlo sufrir. Fugint, li vaig donar una prova d'amor.
TOM. Donchs jo, si vaig consentir en casarme, va ser pera venjarme de vostè. Va ser també una prova d'amor.
MIQ Ja tenen rahó, ja, que les proves d'amor consisteixen en molestar a les persones a qui una estima.
TOM. Ah! Miqueta! Que'n serèm de felissos! Ens casarèm! Tindrèm nens!
MIQ. Oh! Si, si! Tota una pila! *(Se donen les mans ab efusió.)*
TOM. Y... que'n faré, are jo de la meva promesa?
MIQ. Y jo, què'n faig del teatre?
TOM. Y l'oncle? Uy, que coses s'han de resoldre encare.

ESCENA VIII

Els mateixos y la PERETA

PER. *(Entrant.)* Senyoreta, hi ha el senyor Campasol.
MIQ. A n'aquesta hora? Què dèu volguer?
PER. Diu que la ha de veure de precís, que's tracta d'un assumpte molt important!
MIQ. Qu'entri. *(Pereta se'n torna.)*
TOM. Que vol que me'n vagi?
MIQ. No... Esperis un moment! Miri, fassim el fa-

vor de passar al salonet. Dongui conversa an en Pinyol... Vostè ja'l coneix, veritat?

TOM. Ja ho crech. Es molt simpàtich! Jo me l'estimo molt!

MIQ. Jo també. *(Li dona la mà qu'ell besa y se'n va per la esquerra. Entra en Campasol.)*

ESCENA IX

MIQUETA y CAMPASOL

CAM. Déu te guart, filla meva!

MIQ. Hola, Campasol! Ay, que estich contenta! Me 'n alegro que hagi vingut a vèurem!

CAM. Si vinch aixís, de cop y volta, sense avisar, es que t'haig de parlar d'una cosa molt seria!

MIQ. Jo també. Miri si es casual! Però, per serio y per important que sigui lo que vostè m'ha de dir, no es rès, al costat de lo que jo li haig de fer a saber a vostè!

CAM. Vols dir?

MIQ. Ja ho veurà.. Escolti... vínguim aquí. Vostè se l'estima molt a la seva Miqueta, oy?

CAM. Que si t'estimo? Que no veus que tú, ets el méu orgull artístich!

MIQ. Això sí! Donchs bé! Per xò, vuy que vostè ho sàpiga primer que ningú! Soch molt felissa. La meva felicitat es tan gran... tan gran...que 'm sembla que jo soch massa petita per correspondre a tanta ventura! Y es una felicitat tant nova, que al mon no més hi han tres persones que sàpiguen que existeix. Vostè, jo... y... ell!

CAM. Catàstrofe! Estàs enamorada!

MIQ. Ay, ay! Com ho ha endevinat?

CAM. Quan una dòna, al parlar d'un home, diu: ell! ja està ben fresca!

MIQ. Donchs, bé, sí; es veritat, estimo! Are no'm podrà dir com avans, quan feya algún paper d'enamorada, que no'n sé de dir: «T'estimo.» Miri si ho dich bé, are. «T'estimo! T'estimo! T'estimo!»

CAM. Massa bé ho dius, desgraciada! Veig que estimes com una dòna que no té rès més que fer. Estimar aixís! Y a la teva edat... Quina bogería! Recòrdat bé de lo que't vaig dir. Una ac-

tríu, no ha de tenir cor, fins a 40 anys o sinó, està perduda.

MIQ. Tant se m' endona!

CAM. Sort que jo soch aquí, pera disuadirte d' aquest capritxo!

MIQ. No's tracta de cap capritxo, sinó del méu casament!

CAM. Què dius, are? Casarte? Tú? Y el teatre?

MIQ. El deixaré el teatre. Me retiraré!

CAM. *(Alarmat.)* Però, que t'has tornat boja? Deixar el teatre? Tú, sacrificaràs el teu pervindre brillant, els teus èxits, la teva carrera? Es a dir, tot?

MIQ. Sí, tot, tot ho sacrificaré! Estich resolta. Serà el méu present de boda!

CAM. Y't faràs malbé la vida?

MIQ. Ab tota l'ànima!

CAM. Y faràs malbé, també, la seva de vida?

MIQ. Què? Còm? La d'ell?

CAM. Escolta, Miqueta! Escoltam bé! Ja no es el pobre actor vell sense talent, qui't parla. No.

MIQ. Oh!

CAM. No, si ja ho sé que jo no'n tinch de talent. O quí sab, potser ne tinch massa. Però ve a ser lo mateix, perquè de totes maneres, me falta aquell grau just de talent, o més ben dit, aquella trassa, ab que les mitjaníes solen enganyar al públich! Però, deixemho estar això del talent! Jo, are, vaig a parlarte com un amich de debò, com amich que t'estima de veres: y ho faré, ab tota la senzillesa, compatible ab el meu temperament. Ho has de deixar correr... això del casament, ho sents, Miqueta? Primer, per tú!

MIQ. Oh, jo ray!

CAM. Donchs, per ell, sobre tot, per ell.

MIQ. Per ell? Y perquè?

CAM. Perquè? Perque tú, ja'l podràs deixar tant com vulguis el teatre, però'l téu marit, serà sempre'l marit d'una actríu y d'una actríu famosa, qu'es pitjor. Els uns l'hi giraràn la cara. Els altres se'n burlaràn. Y, al revés, de lo que passa en els altres matrimonis, no serà ell qui't donarà el séu nom. Seràs tú, qui l'hi donaràs el teu! Y al cap de vuyt díes, tot París, que ja sabs que té la manía de posar motíus a tothom, l'hi dirà: «El senyor Miqueta.»

MIQ. El senyor Miqueta? Oh no! Això no!... No ho vuy. No ho vuy.

CAM. Y, no parlo de la interpretació que's donarà a la teva amistat, ab el Marquès.

MIQ. Oh! però això es espantós.

CAM. Qui pot privar a l'aucell de cantar?

MIQ. Tant se m'endona Que diguin lo que vulguin.

CAM. No, això no es veritat, no. Sí que se t'endona, sí. Filla meva. Tu ets massa decent y massa digne, pera portar, en dot, al téu marit, les calumnies de la gent y'ls deutes de la teva mare!

MIQ. Eh?...

CAM. Sí, els deutes de la teva mare. La paraula ha sortit per ella sola. Precisament, he vingut per parlarte d'això.

MIQ. Però, què diu are? Els deutes de la mamà?

CAM. Sí.. Sí... Tu, es clar, no'n saps rès, però al teatre, no's parla més que d'això Sembla que 's ha deixat enlluhernar per en Frank Marsal, l'agent de banca, sabs? Sembla donchs que ha embolicat a la teva mare, aprcfitantse de la seva bona fè, en una jugada de valors de grans ferrocarrils Y m'han donat per segur, qne al fer la liquidació, la teva mare,'s trova que dèu mès de 50, 000 franchs.

MIQ. *(Espantada.)* Còm ho sab això, vostè? Qui li ha dit?

CAM. Ho sé, pel caixer de'n Marsal, qui, com que's vol dedicar al teatre, es d'allò més amich méu. Ell ha sigut qui m'ha dit, també, que la teva mare no tindría més remey que pagar.

MIQ. Però.. Ay! Déu méu! Jo'm tornaré boja! Y que haig de fer jo, are?

CAM. Què has de fer? Ah! Te conech massa pera suposar que vagis a demanar els diners al téu promès, veritat?

MIQ. Oh, no! Això may! Això may! Tot, avans que això! Tot.

CAM. Aixís, ja compendràs que, are, no es el moment oportú pera deixar el teatre. Fés lo que fem nosaltres, als ensaigs, quan una escena 'ns fà por... Tàllala, sense contemplacions.

MIQ. Sí... Sí... Té rahó... Té rahó. «El senyor Miqueta». Oh, no! Això may! *(Plora)*

CAM. *(Aconsolantla, y agafantla carinyosament, com un pare.)* No ploris, vaja, no ploris Això passarà. Tot passa.. Veus? Are, tu,'t penses que la pena que tens, es una pena nova, que ningú la ha tinguda may, y que la vida la ha feta

expresa per tú! Y això no es veritat. Les penes son, sempre traduccions, arreglos, adaptacions d'obres mestres, generalment antigues, que han trencat el cor d'una pila de generacions Y, are, que ja m'has entès, oy, que 'm perdones?

MIQ. Sí, Campasol, sí.

CAM. Miqueta, filla meva. *(Li allarga les mans les hi estreny ab forsa.)*

MIQ. Gracies, Campasol, gracies. *(Li fà signe de sortir, ell se'n và.)*

CAM. Adéu, Miqueta.

ESCENA X.

MIQUETA. després PERETA.

(Miqueta queda un moment aclaparada, plora, Després fent un gran esfors, va cap a la porta, per la que ha sortit en Tomaset. Però a mitj camí, 's detura sentint que l' hi falten forses y resolució. S' asseu vora la taula pupitre, y se posa a escriurer, nerviosament tot aixugantse les llagrimes. Després truca. Entra la Pereta.)

MIQ. Quina hora es, Pereta?

PER. Dos quarts de sis.

MIQ. *(Ab veu que defalleix)* Està bé Escolta.. Esperat.. Mira, hi ha aquesta carta. Digues a la Berta, que se'n vagi are mateix a la estació del Est... que entri al endén. que vigili quan el senyor Tomaset vagi pera pujar al tren de dos quarts de set, y que quan ja sigui a dins del vagó, y en el moment en que'l tren estigui apunt de marxar, li entregui aquesta carta... *(Li dona.)* Fíxathi, bé en el moment de marxar... avans, no. M'has entès?

PER. Però si el senyor Tomaset es allà dins.

MIQ. Fes lo que jo't dich y no'm contradiguis. Ho sents?

PER. Està bé. Està bé.

(Se'n va. La Miqueta s' alsa, se passa la mà pel front, fa esforsos pera somriure y va a obrir la porta per la que ha sortit Tomaset.)

ESCENA XI

MIQUETA y TOMASET y al final PERETA

MIQ. Vingui. Fassim el favor.
TOM. *(Entrant.)* Ja se n'ha anat aquell senyor? Què volía, si's pot saber?
MIQ. Oh, rès.
TOM. Ay, la Miqueta meva! *(Li allarga les dugues mans. Ella recula una mica.)* Sab que encare l'estimo més que are mateix? May diría que he fet allà dins mentres m'esperava? Donchs m'he mirat al mirall, y al pensar que aquest jovenet, que aquí veu, era del séu gust .. m'he trovat guapo, veliaquí. Vostè deurà pensar, quina ximplesa, oy?
MIQ. No, no es cap ximplesa això. Escolti ..
TOM. Després m'he preocupat dels méus assumptes y he posat quatre ratlles a la senyoreta Mercader.
MIQ. Còm? Què diu, are?
TOM. Caràm! Be se li ha de dir alguna cosa, pobre noya. Sab qu'es molt dificil fer a saber a la promesa d'un, que un se casa? Sobre tot, quan un no's casa ab ella.
MIQ. Y que li ha dit, vostè?
TOM. Lo que feya'l cas... que vostè era deliciosa... que jo l'adoro a vostè .. que si ella la conegués a vostè, també l'estimaría. Està bé, veritat?
MIQ. No, això no està bé, això no s'ha d'escriure may. Lo que ha de fer, es anarsen desseguida a Castell florit.
TOM. Pera rompre?
MIQ. Si, pera rompre... al menos, que alguna cosa pel camí no li fassi mudar d'intent
TOM. Oh! no!
MIQ. Qui ho sab may lo que pot succehir! Are, vostè lo que ha de fer, es agafar el tren de dos quarts de set.
TOM. Ja'm treu? Tant aviat? Això es que vostè ja no m'estima, eh? *(La Miqueta se'l mira y fa un moviment d'espatlles.)* Si! Si que m'estima vostè. Eh que si? No faltaría més. Veu si soch bon minyó? Ja me'n vaig. Me'n vaig a agafar el tren. D'aquí a auna hora, tornaré a veure el pas a nivell, y diré, bona nit, a la dòna del guarda agulles Vol creure qu'encare s'està

allà y encare bufa ab la seva trompeta. Té! Té! Té!

MIQ. Si... si...

TOM. Y'l tren passa com avans, a la mateixa hora. Xu!... xu!... xu!...

MIQ. *(Dolorosament.)* No. El tren ja ha passat... Vàgissen, vàgissen.

TOM. *(Donant uns quants passos.)* Si, jo me'n vaig. Però ab una condició: que quan jo tombi la cantonada, vostè'm farà «adeu» desde darrera 'ls vidres del balcó y aixís veuré si està contenta. Ho farà?

MIQ. Li prometo.

TOM. Aleshores, fins a demà

MIQ. Si, fins a demà.

(En Tomaset se'n va. Pausa. La Miqueta va al balcó. Mira al carrer y somriu ab una pobre mitja rialla, tota trista. L'hi envía un petó ab la mà y després se posa a plorar amargament. Entra la Pereta.)

PER. Miqueta, hi torna a haver el senyor marquès. Diu si encare ets aquí?

MIQ. *(Ab dignitat.)* Oh, no! *(Repensantse y defallint.)* Ah, sí si; que entri! *(La Pereta se'n va. Entra el Marquès.)*

ESCENA XII

El MARQUÉS y la MIQUETA

MAR. Ja torno a ser aquí. He pujat al Casino, per donar una explicació an en Galofré. Però, com que no hi era, l'hi he deixat targeta. M'hi portat bé? Apa! Digui.

MIQ. *(Evitant el mirarlo.)* Molt bé; segui. *(Pausa llarga. S'assenten.)* Y donchs, com va això, Marquès? Va bé?

MAR. *(Ab estranyesa.)* Divinament.

MIQ, No l'ha pas molestat, l'haver hagut de tornar?

MAR. Molestarme? Cà! Vostè, ja sab, qûe lo que a mí'm molesta, es el no venir.

MIP' *(No sabent que dir)* De veres? Aixís, millor, Aldavert...

MAR. Què? què? Què ja ho sap lo que ha dit are?

MIQ. Sí He dit: Aixís millor, Aldavert.

MAR. *(Estupefacte y encisat.)* Però, això no es possible, Vostè potser, ja no's recorda lo que vol dir, Aldavert.

MIQ. Sí que me'n recordo, sí. Per xò li dich.
MAR. De veres? Però aleshores... Oh! Y que'n soch de ditxós. soch massa ditxós! Vostè, m'acaba de dir Aldavert, d'una manera tant gentil, d'una manera tant senzilla, que m'ha arrivat a l'ànima. Ah! Y qu'estich content. Y vostè, Miqueta, que no n'està de contenta?
MIQ. Sí, molt. Però vostè no'm deixa enrahonar. Jo he comensat dihentli, Aldavert, però, encare falta lo demés.
MAR. Ah! sí? Donchs, digui, digui.
MIQ. Ja veurà.. Me trovo en un compromís.
MAR. Ja... Per una dòna.. per totes les dònes, desde que hi han homes, no més n'hi han de dugues classes de compromisos: els de diners, y... No 's tracta pas de diners, eh?
MIQ. Sí... *(Molt baixet.)* Afiguris que, sense saber còm, he jugat a la bolsa... y he perdut. Dech 50,000 franchs! Es horrorós, veritat?
MAR. Al contrari, dòna. Si es deliciós! S'hi ha divertit, al menos jugant a la Bolsa?
MIQ. Oh, no gayre!
MAR. Aleshores, si que no comprench .
MIQ. Val més que li digui la veritat. No he sigut jo! Ha estat la mama.
MAR. La seva mama? No m'estranya. Perquè d'un quant temps an aquesta part, no sé com s'ha tornat.
MIQ. Axís... ens podèm refiar de vostè, pera deixarnos aquestos diners?
MAR. No faltaría més. Demà mateix els tindràn!
MIQ. Oh, mil gracies!
MAR. Vaja. Està contenta?
MIQ. Sí!... *(Queda encare trista.)*
MAR. De veres?
MIQ. *(Duptant)* De veres...
MAR. Vostè m'amaga alguna altre cosa!
MIQ. Potser sí!
MAR. Y si jo li endevinés, lo que té?
MIQ. No ho endevinaría may!
MAR. Que no? Veyàm, probemho Vol dir que vostè, no sofreix en silenci. Vol dir que vostè no pateix del mal d'amor? Vol dir que, vostè, no està enamorada?
MIQ. Ah!... *(Fent que si ab el cap.)*
MAR. Ho veu, dòna? Si es evident. Si salta a la vista! Y, per altra part, no pot ser més natural. *(Se va enfadant)* Això, ja m'ho había d'esperar un día o altre!

MIQ. No s'enfadi per xò, home!

MAR. *(Furiòs.)* Jo, si no m'enfado! Y are? Perquè vol que m'enfadi? Per una cosa tant natural?

MIQ. Donchs a mí'm sembla que si que s'enfada!

MAR. Y no s'equivoca, perque estich furiòs. Francament m'exaspera que vostè s'hagi enamorat d'algú.. en una paraula, d'algú, a qui jo no conech!

MIQ. Donchs, bé.. y si jo li digués que si que'l coneix?

MAR. No'm faltaría més qu'això, que coneixel. Ja no's pot demanar més *(Furiós.)*

MIQ. No tingui por. Tranquilisis. Si tot s'ha acabat, si ja no l'haig de veure may més.

MAR. Y vostè's pensa que jo ho permeteré això? Y perquè no l'ha de veure may més, eh?

MIQ. Perquè no m'hi puch casar. Si vostè sapigués de qui's tracta, pensaría igual que penso jo!

MAR. Qui es? Parli de d una vegada!

MIQ El seu nevot.

MAR. En Tomaset? *(Cridant.)*

MIQ. Ho veu?

MAR Però si'm dona una gran alegría!

MIQ Còm? què diu, are?

MAR. No veu que aquest imbècil es un bocí de mi mateix? No veu que porta'l méu nom? No veu que si vostè se casa ab ell, quasi se casa ab mí? Si es lo millor que'm podía succehir Ay! Y que n'estich de content!

MIQ. Qui l'enten a vostè? Una no sab per ahont agafarlo

MAR. Oh; aquest dimoni de Tomaset! Benhaventurats els pobres d'esperit, perquè d'ells serà el regne del cel. Y com que el cel, aquí a la terra, son les dònes, dígali atxe.

ESCENA XIII

Els mateixos y la PERETA

PER. *(Entrant.)* Ah!

MIQ Què hi ha?

PER. Hi torna a haver aquell senyor gras. Diu que a casa del senyor Marquès, li han dit que'l senyor Marquès era aquí.

MAR Es en Galofré. Ah! Pst, que s'entorni. Díguili que no hi soch.

MIQ Ah, no. Això si que no. Vostè m'ha promès

que li donaría una satisfacció. *(A la Pereta.)* Digui a n'aquest senyor, que passi. *(La Pereta se'n va. La Miqueta va per anarsen.)*

MAR. Escolti. Miri que vostè y jo, encare hem d' acabar d'enrahonar Ho sent?

MIZ. Primer, la satisfacció a n'en Galofré. Després ja veurèm. *(Se'n va.)*

GRA. Redimoni de mosseta.

ESCENA XIV

El MARQUÉS y GALOFRÉ

GALO. *(Entrant tot enfadat.)* Al cassino he trovat aquesta targeta Vinch de casa teva.

MAR. Vaja, no siguèm puntosos. Deixemho corre. Te dono totes les satisfaccións que vulguis.

GALO. Menos mal, però, creume que s'imposaven, perquè de lo contrari...

MAR. No hi pensèm més. Ha sigut un cop de gèni. No he sapigut lo que'm deya. Y'm dol lo que t'he dit te dich que'm dol. Som amichs?

GALO. Si, home Es clar.

MAR. Com que no podèm renyir tú y jo. No'ns coneixèm pas d'ahir. Varem fer la primera comunió plegats. y plegats varem rebre la primera carabassa al examinarnos d'ingrès al batxillerat. Y això son coses que no s'oblidan. Jo t'estimo molt, Galofré, molt.

GALO. Jo també, home, jo també.

MAR. Vinguen aquestes mans.

GALO. Ab tot el cor, Aldavert. *(Encaixen.)* Y are que tot ha passat, també t'haig de dir, que jo no tenía rahó. No, cap rahó.

MAR. En què?

GALO. Sostenint estúpidament que la Miqueta no't vol.

MAR. Eh?

GALO. Pet tot lo que't felicito.

MAR. *(Enfadantse.)* Es a dir que tú creus que la Miqueta'm correspon?

GALO. Mira si ho crech, que are mateix ho acabo de dir a tots els amichs que hi havía al Cassino.

MAR. *(Exclatant.)* Galofré! Tú no ets un home.

GALO. Eh?

MAR. No. Ets una cotorra!

GALO. *(Enfadantse també.)* Aldavert!...

MAR. Es a dir que't penses que a la meva edat... a

la nostre edat .. ab els teus xeixanta anys... vuy dir ab els méus, soch capàs de cometre la infamia de seduhir a una noya com la Miqueta?

GALO. No, això no. Però...

MAR. Què't penses que tinch una ànima tant tèrbola com la teva? Què't penses que visch nadant entre llot?

GALO. Y d'això 'n dius donarme un satisfacció?

MAR. Sí! Y t'ho diré a la cara. Ets un tarit-tarot, un putxinel-li. Un poca solta.

GALO. Aldavert .. Mira que si'm puja la mosca al nas?

MAR. Fora d'aquí. Ja t'he vist prou. Ets un mosquit, un burinot. Un don rès.

GALO. Oh! oh!

MAR. Fora. Prou. Va *(Galofré se'n va; al quedar sol.)* Uf!...

GALO. *(Tornant a entrar y ab dignitat ofesa.)* No més t'haig de dir una cosa. Es inutil que'm tornis a escriure, perque vingui a escoltar les teves satisfacions. No vindré. Me quedaré a casa. Té! *(Se'n va.)*

MAR. *(Al quedar sol.)* Ja m'ho penso, y faràs molt ben fet!... *(Entra la Miqueta.)*

ESCENA XV

El MARQUÉS y la MIQUETA.

MIQ. Què hi ha? Què son aquets crts?

MAR. Rès, que acabo de tornar a treurer de casa an aquest escandalós d'en Galofré.

MIQ. Una altre vegada? Y perquè?

MAR. Perquè la ha insultada grollerament, a vostè.

MIQ. A mí?... Què ha dit?

MAR. S'ha permés la llibertat de dir, que vostè.,.

MIQ. Que jo, correspònía al amor, que, vostè sent per mí? Es això?

MAR. Això es. Ni més, ni menos.

MIQ. Y per això, s'ha enfadat?

MAR Còm vol dir? Què no he fet ben fet?

MIQ. No, perquè no té rès d'estrany que en Galofré se pensi lo que's pensa tothom, de vostè y de mi. Y tranquilis, perquè, no veu que si no ho diguessin de vostè, ho dirien d'un altre. Aquí té'l motiu perquè jo no'm puch casar ab en Tomaset Are, ja ho sab.

MAR. Donchs, jo no més sé que una cosa: Y es que

un home de les meves condicions, està molt per sobre, de lo que digui, o deixi de dir, la opinió pública, es a dir la opinió de 25 imbècils. Creguim que'm té sense cuydada a mí, la opinió pública.

MIQ. A mi també m' hi tindría, si no més se tractés de mí; però, tractantse d'un home superior, excepcional, refinadissim...

MAR. (*Tot estarrufat, creyent que's parla d'ell.*) No tant, Miqueta, no tant.

MIQ. Oh! no; si no parlo de vostè, no Parlo de'n Tomaset.

MAR. Ah! .. Ja. (*Contrariat.*)

MIQ. Ho toleraría vostè, que en Tomaset, estigués en ridicul?

MAR. Sí... Perquè no?

MIQ. Ah! Donchs, jo no. Vostè'm creu capassa, a mí, que l'estimi ab tota l'ànima, de exposarlo a les mofes y a la humiliació? Y de consentir que la gent li digui «senyor Miqueta». No, no y no... De cap de les maneres. Això may!

MAR. Y donchs, y jo? (*Furiós.*)

MIQ. Vostè?

MAR. Sí, jo. Vostè no hi pensa en mí. Què no tinch dret a ser felís, jo també? Y, per serho, jo, la necesito a vostè. Jo no me'n puch passar de vostè! Rediable, are que ja la he perduda per mí, vol que tambè la perdi per en Tomaset? No, no y no De cap de les maneres. Això may Y vaja: S'ha acabat. Ho vuy. Y quan jo vuy una cosa, es allò, vostè no'm coneix Miqueta. (*Cridant.*)

MIQ. Y vostè, tampoch me coneix a mí, marquès! (*Cridant més qu'ell.*) Soch una dòna d'una voluntat de ferro!

MAR. Tant se m'endona! Però jo li dich que vostè se casarà ab en Tomaset!

MIQ. Donchs jo l'hi dich que no

MAR. Ho vuy!

MIQ. Jo, no!

MAR. Li mano!

MIQ. Y ab quin dret? Ja sab que li agraheixo molt que m'estimi com a una filla. Es una cosa que devegades fins arriva a conmòurem, y per això l'hi dono les més expressives gracies! Però també s'ha de recordar una miqueta més, que vostè, no es el méu pare. Y are, prou. Hem acabat, marquès. Passiobé! (*Se'n va.*)

MAR. Rediable de mosseta! Ja la doblegaré, ja, ho ho sent? *(Cridant.)*

MIQ. *(Tornant a entrar, furiosa.)* A mí? Ja, ja, ja! *(Rihent)* Que's pensa que soch una mona? Apa. Pròviho! *(Se'n va rihent.)*

ESCENA XVI

El MARQUÉS, després la senyora GRANER

MAR. Què? Què diu? Qne ho provi? Es a dir que'm desafía Y a mí? Ah, ja la arreglaré jo, an aquesta presumida! Ens veurèm les cares, senyoreta Miqueta! *(Tira per terra furiós, tots els paquets y totes les capses que han quedat al demunt de la taula, aixís com els papers, fent un escampall terrible. Agafa la nina, ab ira, và per trencarla, però's repensa y la posa en un altre lloch.)* Desafiarme a mí? Ahont s'es vist! Desagrahida Te! Donchs!... Té y té!... Ah, tú també Ramoneta? Tú també goses plantar cara al teu... Ah, no! *(Are entra la senyora Graner.)* Infanticidis, no senyora Graner! Però, ha de saber que a mí may ningú m'ha desafiat en và!

GRA. Ay! Però que hi ha? Què passa? Ay, Déu méu! Que té, senyor marquès? Que no està bò?

MAR. Què diu, are, desgraciada! Escòltim, senyora Graner. Vostè, es una persona, dotada de bon sentit; té energía quan convé; y sobre tot, sanch freda! Molta sanch freda, veritat?

GRA. Si, senyor. Y que'n vol fer, vostè, de totes aquestes qualitats d'una servidora, si's pot saber?...

MAR. Lo que convé que sàpiga y desseguida, es que en Tomaset y la Miqueta, s'han tornat a veure.

GRA. Ay, Déu méu!

MAR. Y que s'estimen més que may.

GRA. Que'm diu, are?

MAR. Y que la Miqueta, no s'hi vol casar ab en Tomaset!

GRA. Què?... Però jo'm tornaré boja! Què diu, are? La Miqueta, casarse ab el senyor Tomaset? Vol dir que no somnio? Ay, mare meva. Jo no sé que tinch! El cap me roda! Veig llumanetes! Les sals! Cuyti... les sals! Ay! *(Quasi se desmaya. El marquès la sosté.)*

MAR. Torni en sí. No se'm desmayi, are, senyora! Miri que no podèm perdre temps! Però aquesta dòna, no té ni una gcta de sanch freda, però en cambi, té uns brassos... Caràm.. quins brassos! *(Els hi acaricia.)*

GRA. Ja'm trobo mellor. Ja m'ha passat!... Y are, expliquimho tot Però dolsament. Ja ho veu... Soch tant poca cosa!

MAR No pot ser mes sencill. La Miqueta, diu que no, per culpa d'en Galofré, d'aquell escandalós!

GRA. D'en Galofré?

MAR. Tot per la opinió de vintiquatre ximples.

GRA. Vintiquatre ximples

MAR. Sí... senyora. Sí! Si no pot ser més clar! Però, que no m'entén?

GRA. Una mica. No del tot.

MAR. Jo vuy que's casin. Y la Miqueta no's vol casar, perque està carregada de prejudicis! Vostè, com a mare, te'l dret d'imposarli la meva voluntat.

GRA. Es clar que a mi m' agradría aquest casament. Quin partit! Però la Miqueta ja es prou gran pera saber lo que li convé. Ella mateixa.

MAR. Però... y vostè? Què no es ningú vostè? Posis al séu lloch Suposis, que'n Tomaset se volgués casar ab vostè, què li contestaría?

GRA. Que... no. No veu que hi hauría massa diferencia d'edat?

MAA. No es això. Veu com no m'entén? Simplifiquèm Vostè es la Miqueta y jo soch en Tomaset.

GRA Això no pot ser.

MAR. *(Apart.)* Aquesta senyora es de suro. *(Alt.)* Més clar. Suposi que's tracta de vostè y de mi. Jo estich enamorat de vostè...

GRA. Ay!

MAR. Y li dich: «Senyora Graner: Jo l'estimo. Se vol casar ab mi?»

GRA. Ay!

MAR. Què contestaría vostè? Veyàm?

GRA. Ja veurà... jo..

MAR. Contestaría que si. Eh?

GRA. No... diría que no

MAR. *(Furiós)* Oh! aquest parell de dònes tenen un orgull intolerable

GRA. Això no es orgull, senyor Marquès, Això es honradesa.

MAR. Es a dir que'm diría que no! Y perquè? Què

no es digne de mi, vostè? No m'ha dit moltes vegades que la seva familia havía estat intimament relacionada ab l'Emperador Napoleó tercer?

GRA. Si, senyor... la pobre mare.

MAR. Y donchs? Què's pensa que no m'hi he fixat en les qualitats físiques y morals que vostè té y que...

GRA. Oh; senyor Marquès! Però, y are? Ves quines coses de dir

MAR. Què vol dir que no hi faría un bon paper, vostè, al Castell de la Torre Miranda?

GRA. Oh!

MAR. Miri... L'estich veyent, assentada vora la gran xemeneya del gran menjador, en el gran silló gòtich a sota mateix del retrat de Huch Aldavert, portant el mateix vestit que are porta.

GRA. El mateix vestit. *(Apart.)* Ay, mare!

MAR. Si, y com més me la miro, més m'agrada. Voses una dòna hermosa.

GRA. Ay, Marques... vostè'm sofoca. Y... què més?

MAR. Que per ser marquesa, no més li falta... que una cosa.

GRA. Què?...

MAR. Casarse ab mí... Què hi diu, Erminia?

GRA. Ay! Déu méu Erminia. Fà vint anys que ningú m'hi havía anomenat aixís. Gracias Marquès Vostè'm torna el méu nom.

MAR. Y, vostè, m'ha tornat una cosa, que encare val més que el nom.

GRA. Què?

MAR. L'enteniment. Ahir, era massa jove. Fà una una hora, era massa vell.. Però. are sí, are, sento, que tinch la meva edat

GRA. Ay! Marquès. Vostè'm fa felissa. *(Li allarga la mà.)*

MAR. *(Encaixant ab passió.)* No, Erminia.. Diguin... Aldavert.

GRA. *(Baixant els ulls.)* Ay! Aldavert.

MAR. Oh! Y que bé ho ha dit, que bé.

GRA. No sé lo que'm passa. El cap se me'n và... Me xiulen les orelles. Ay!

MAR. No'n fassi cas. Es que's va tornant noble... Marquesa.

GRA. Oh! Marquesa... Ay, senyor Sí'l pobre del méu marit fos aquí. Quina alegría més gran que tindría

MAR. Més m'estimo que no hi sigui, are aquí, el séu marit! Però si hi fós, com qu'era un home d' una gran experiencia agrícola, l'hi diría: «Are'm faràs el favor de cridar a la Miqueta, y l'hi manaràs que's casi ab en Tomaset.»

GRA. Està bé... Aldavert.. està bé! *(Va a la porta y crida.* Miqueta! Miqueta!

(El Marquès s'assèu. La senyora Graner se coloca dreta, al seu costat.)

ESCENA XVII

Els mateixos y MIQUETA

MIQ. *(Entrant.)* Què hi ha? Què vol, mama?

GRA. *(Ab dignitat)* Hauríem de parlar, filla meva.

MIQ. Caràm. Quin posat més magestuós que ha près. Oh, y vostè també! Y are? Què tenen?

GRA. *(Tossint y parlant ab circumspecció)* El senyor marquès, aquí present. m'acaba de manifestar que tú no vols casarte ab el compte Tomaset. Per lo que ha arrivat l'hora, de que com a mare que't soch te digui lo que'm sembla que t'haig de dir...

MIQ. Prou, mama. Li prego Fassim el favor de no donarme cap concell.

GRA. Es que tú potser no sabs, filla meva, que aquest casament qui'l desitja no soch jo, sinó el teu pare. *(Senyalant el Marquès.)*

MIQ. *(Ab estupefacció.)* El meu pare? Còm? Què vol dir ab això, mama?

MAR. Ab això vol dir, filla meva, que la seva mare mare acaba de concedirme la seva mà d'esposa

MIQ. Oh, però això no es possible!

GRA. No potser no ho es de possible, però es veritat.

MAR. Tal com ho sent, Miqueta! Ab això, are que ja es la meva filla. me sembla que tinch el dret de manarli que siga també la meva neboda!

MIQ. Això no. Es massa tart!

MAR Còm s'entén, massa tart?

MIQ. Sí, perque he escrit an en Tomaset, que ..

TOM. Que l'estimaves Demà'l tindràs aquí!

MIQ. No, no! L'hi he escrit, que ja no l'estimava.

MAR. Perfectament! Aquest vespre'l tindràs aquí.

MIQ. Oh, no! Estich segura de que ja no'l tornaré a veure may més.

MAR. Efectivament. Aquí'l tens!

(Entra en Tomaset. Porta'ls ulls inflats y el nas vermell, de tant plorar. Va ab el mocador a la mà)

ESCENA ÚLTIMA

El mateixos y TOMASET.

MIQ. Ell!...

MAR. *(Agafantlo pel coll y sacsejantlo.)* Vinem aquí, descastat. Per qui m'has près, tu a mí, eh? Què potser t'ho pensaves que jo t'hi deixaría casar ab la noya de can Mercader?

TOM. Jo?...

GRA. *(Ab magestat.)* Casarse ab una comercianta de petròli! Uf...

MAR. Apa Depressa. Demana perdó a la teva tía

TOM. Eh?... Oh!

MAR. Y .. abrassa a la teva esposa!

TOM. *(Llensantse als brasos de Miqueta, ab delir.)* Oh! Miqueta. La meva Miqueta!

MIQ. Tomaset .. Ah; el méu Tomaset

GRA. Aldavert. Jo l'admiro a vostè, vostè no es un home ..

MAR. Eh?

GRA. No. Vostè es un diplomàtich

MAR. Té rahó, marquesa Jo no m'equivoco may. Vaig dir que en Tomaset se casaría, a gust méu. Y s'hi casa Y donchs, se pot saber lo que hi contesta, a tot això, la Miqueta?

MIQ. Jo? Lo que contestaría la Ramoneta *(Escarnint la veu de la nina.)* Pa. . pà. *(Després ab la seva veu natural, diu, fent un salt y abrasantse ab el Marquès.)* Papà. *(Teló rapit.)*

FÍ DE LA COMEDIA

LA ESCENA CATALANA

54 OBRES PUBLICADES

	Actes.	Rs.
Lo Contramestre, drama.	3	8
Las Euras del Mas, drama.	3	8
Las Joyas de la Roser, drama.	3	8
Lo Ferrer de Tall, drama.	3	8
Los Segadors, drama.	3	8
Amor telefònich, comedia.	1	4
Las claus de Girona, drama.	3	8
El Drach, drama.	1	4
Lo monjo negre, drama.	3	8
Permètim!... sainet lírich.	1	4
Dillúns de sabater, sainet.	1	4
Sota Terra, drama.	3	8
El casament per forsa, com.	1	4
La nit dels Reys, drama.	1	4
Lo Rector de Vallfogona, dra.	3	8
La mà de mico, rondalla dramàtica.	1	4
Historia de Cristofol Colóm, monòlech.		2
La Presentalla, comedia.	3	8
Un Malalt, monòlech.	1	1
Café y Copa, comedia.	1	4
La Banda de Bastardía, drama.	3	8
El Ordinari Henschel, drama.	5	8
El Barber de Sevilla, comedia.	4	8
Baratería, drama.	2	6
El viatje del senyor Pons, comedia.	4	8
O Rey o rès, drama.	3	8
La Rosa Blanca, drama.	3	8
La familia Grill, comedia.	1	4
Un bon home, monòlech.		2
L'apotecari d'Olot, comedia.	3	8
La dèria de don Pau, comedia.	1	4
De festa major, comedia.	1	4
Las francesillas, comedia.	3	8
Vides pariones, drama.	1	4
L'amich Cirera, comedia.	1	4
Lo forn del Rey, drama.	3	8

	Actes.	Rs.
Les germanetes, caricatura.	1	4
La Gloria a casa, comedia.	1	4
Un cop de telas, diàlech.	1	2
Un manresà del any vuit, drama.	3	8
Perdiu per Garsa, comedia.	1	4
Comedia de comedies, farsa.	1	4
Los pescadors de Sant Pol, sarsuela.	2	4
La sabateta al balcó, comedia.	2	6
La mà del home, monòlech.		1
Lo dir de la gent, comedia.	3	8
Els dos sargents francesos, drama	3	8
Porten rès de pago?... vaudeville.	3	8
El detective Scherlok Holmes, comedia dramàtica.	5	8
El Lladre, comedia dramàtica.	3	8
Estil Imperi, epissodi galan.	1	4
La Creu de la Masía, drama.	3	8
El Magistrat, farsa.	3	8
Miqueta y sa Mare. comedia	3	8

